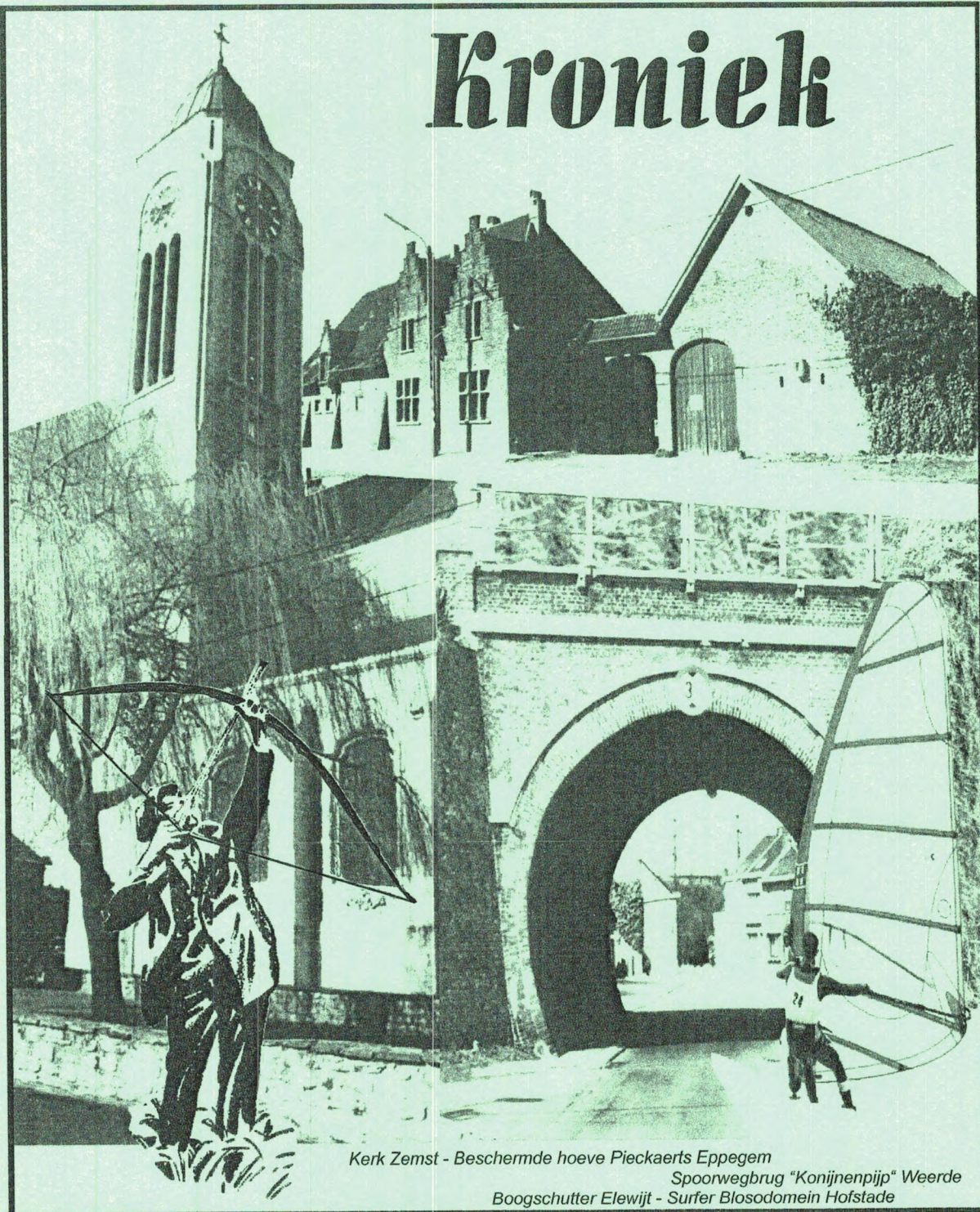

Semse

Kroniek

Kerk Zemst - Beschermede hoeve Pieckaerts Epegem

Spoorwegbrug "Konijnenpijp" Weerde

Boogschutter Elewijt - Surfer Blossodomein Hofstade

Tijdschrift - 19 de jaargang 2003

Nr 2

Verantwoordelijke uitgever: Heemkundige Kring „De Semse” - p/a C. Vanderbeken Vredelaan 48 - 1982 Zemst (Weerde).

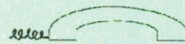
Heemkundige kring "de Semse"

Vereniging zonder winstgevend doel.
Opgericht in juni 1985.

identificatien 2740/86
Koninklijke bibliotheek / wettelijk depot : n°2 7982

Heemhuis "de Semse"
Schoolstraat 13/1 1980 Zemst

Secretariaat: Vanderbeken C.
Vredelaan 48.
B - 1982 Zemst (Weerde)

 Tel en Fax : 00.32. (0)15-62.07.40

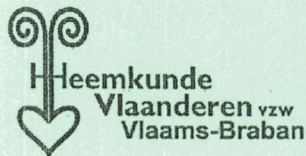

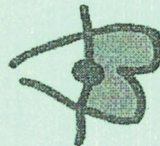
Internet : (worden aangepast)
e - mail : colette.vanderbeken@pandora.be

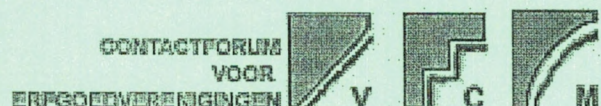
Indien u reeds lid bent, bedankt voor het vertrouwen.
Je kunt lid worden door u bijdrage te storten op ons
rekeningnummer: 001-2183660-72.

Heemkring "de Semse" v.z.w.	
Lidmaatschap.	15 euro.
Steunend lid.	20 euro.
Beschermend lid.	30 euro.

Geven recht op : vier "Semse Kronieken"
Twaalf nieuwsbrieven
Toegang tot voordrachten
Toegang tot tentoonstellingen
Tussenkost bij de uitstappen.

PROVINCIE VLAAMS BRABANT

© kenmark@freeler.nl

Colofon

"De Semse" kroniek
driemaandelijks tijdschrift
19de jaargang
nummer 2 - juni 2003

Bestuur :

Mannaerts Fons
Vanderbeken Colette
Floridor Staf
De Blander Walter
Deboeck Elisa
De Broeck Roger
Van kerkhoven Roger
Vermeulen Marie-Louise
Vandermeiren André
Van Relegem Louis

Redactie/coördinatie :

De Blander Walter
Vanderbeken Colette

Fotografie :

Mannaerts Alfons

Inhoud :

Woord vooraf
Rabarber.
Schuttersgilden als rentmeester van het cultureel erfgoed.
Reis naar de vervlogen tijd.
Oorkonden (10)
Mensen van bij ons... Willem De Prins.
"De Franken": onze voorouders.
Tiende VCM-ontmoetingsdag te Tongeren en Fort 4 te Mortsel.
Op bezoek bij Baron de Roye de Wichem.
La maison des Chats.
Kleine voorgeschiedenis van de Belgische biljetten.
Schepenbrieven.
In augustus vertelde Neel Peeters...
Heraldische kleuren en hun symboliek.
Studieuitstap "Limburg in al zijn aspecten"
Erfgoedweekend "OP REIS"
Publicaties-Pers-Publiciteit

Verantwoordelijke uitgever : Heemkring "De Semse"
Vanderbeken C., secretaris
DI/2003/798/2

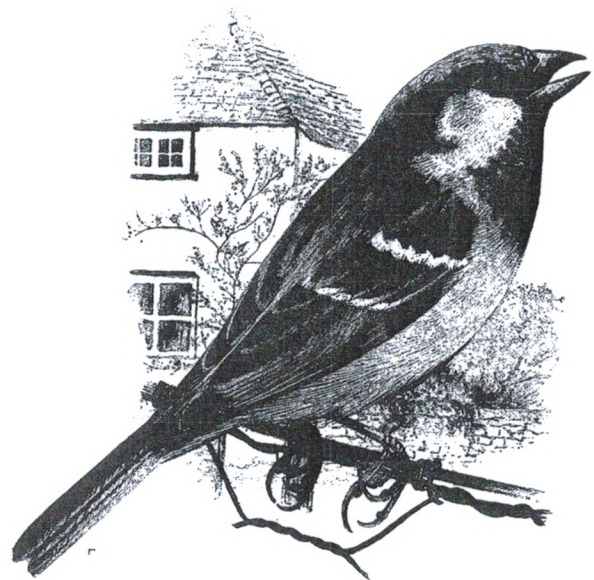
Woord vooraf.

Mei, wat blijft er nog over van de vieringen, enkele papieren verzen en boeken vol folklore.

Vroeger stak men in de vier hoeken van het dorp het meivuur aan, het vuur maakte lange schaduwen en blijde tekens naar de mensen. Dan kwam uit het bos, de meigilde met de meisjes, ze dansten op hun muziek, getooid met meikransen en de jongemannen droegen de meiboom. Deze meiboom werd geplant in het midden van het dorp. Men dansten erom heen, de meisjes pronkten en de jongens lonkten, en daar kwamen mei -lieven van. Dit is allemaal voorbij, in de plaats daarvan kwam een dag verlof en een stoet in de stad.

Maar de natuur heeft het niet opgegeven, de grauwe kruinen worden steeds opnieuw groen en de bloemen steken steeds opnieuw hun kopjes op, de mei -bloemen ruiken nog evengoed als toen en de mussen en andere vogels maken nog steeds vol jubel hun afspraken in de lichtgroen gebladerde bomen.

Sedert de mens met het bouwen van huizen begon, is de mus wat zijn voedsel en onderdak betreft, afhankelijk van hem. De mus is een intelligente vogel, die zich aan de veranderingen van het milieu heeft aangepast.

RABARBER.

Colette Vanderbeken
juni 2003.

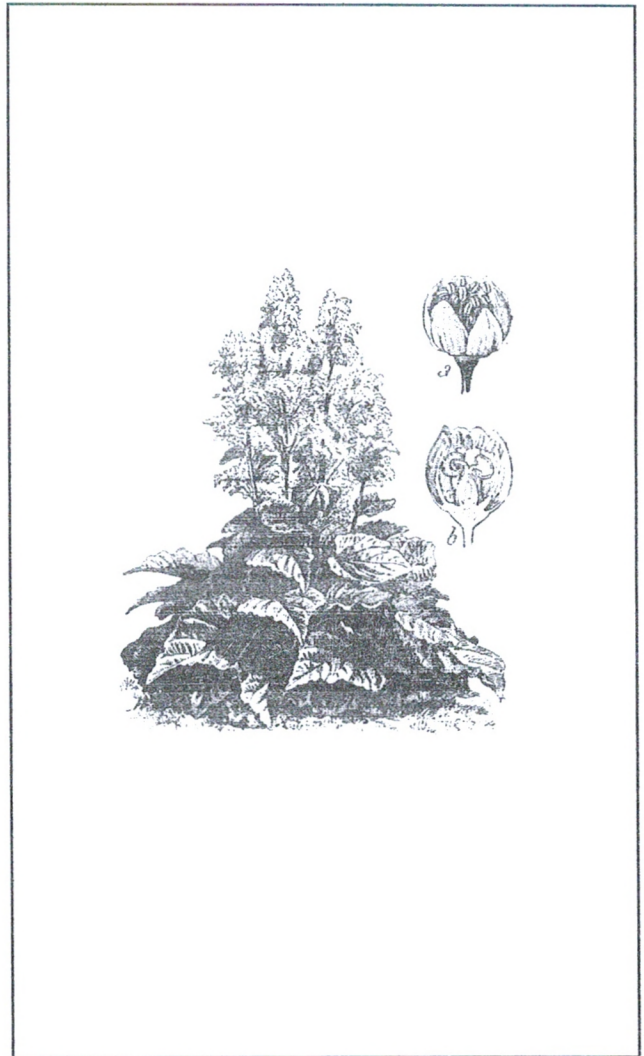
Wie kent de rabarber niet, de stengel waarop we in onze jeugd konden knabbelen terwijl we naar 't school liepen. De rabarber groeide zowat overal en in de meeste tuinen stonden er één of meer struiken. In mei en juni oogst men de stengel.

Oorspronkelijk komt deze plant uit China waar hij in het wild groeit en reeds 3000 jaar voor Christus als voedsel en geneesmiddel werd gebruikt.

Het plantengeslacht met geneeskrachtige wortel, gegolfde bladeren en zure bladstelen met verschillende uit Centraal Azië afkomstige soorten.

Doch het is pas in de 14de eeuw dat deze plant en haar eigenschappen bij ons bekend werd. Bocanicus Dodoens beschrijft hem onder de naam "*Rha*" waaruit men kan afleiden dat in de late middeleeuwen de eigenlijke naam rhabarbarum was.

Deze grote plant heeft decoratieve bladeren gedragen door groen-rode stelen van ongeveer 45 cm lengte. Deze stelen hebben een zurige smaak die te wijten is aan een zeer hoog oxaalzuur gehalte.

Rabarber: a) bloem, b) doorsnee bloem.

Het volstaat om op een rabarberstok te knabbelen om de eetlust op te wakkeren. Op geneeskundig vlak heeft het een bloedzuiverende werking en is zacht laxerend. Rabarber is trouwens rijk aan vitaminen C en minerale zouten.

Het groene gedeelte van het blad kan niet gegeten worden; men zou het zelfs giftig kunnen noemen, want het kan ernstige buikkrampen veroorzaken.

Schuttersgilden als rentmeester van het cultureel erfgoed.

Dr. Henri Vannoppen

Op 12 april 2003 – de zaterdag van het huwelijk van Prins Laurent- had te Berkel-Enschot (Tilburg) het 12de congres van de schuttersgilden van het oude Hertogdom Brabant plaats. Het was een samenwerking van de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden, van de Hoge Gilderaad van de Kempen en van de Hoge Gilderaad van Brabant. Zemst als gemeente met schuttersgilden "*Zemst, Weerde, Elewijt*" kwam hier ook duidelijk aan bod.

1. Cultureel erfgoed materieel en immaterieel

Cultureel erfgoed omvat zowel materiële als immateriële cultuur. Bij schuttersgilden gaat het dan wat het materiële betreft om kunstschaten (gildenzilver) en elementen van heraldiek en banistiek (wapenschilden, standaardvaandels en blazoenen) en wat het immateriële betreft om tradities (de eed van trouw, de begrafenis van een gildenbroeder, de huwelijkstradities, het stappen over de vlag), normen en waarden (solidariteit van de gildenbroeders, de gehechtheid aan de kerk en de burgerlijke overheid).

2. Een maatschappij tussen behoud en verandering.

Een maatschappij leeft tussen behoud en verandering. Behoud kan zich uiten in het conservatieve of in het reactionaire. De conservatieve opvatting vindt het huidig cultuur - en maatschappijbeeld goed en wil geen verandering. De reactionaire opvatting gaat verder. Ze wil terug naar het verleden, dus achteruit in de tijd b.v. de droom van de middeleeuwse samenleving met het systeem van ambachten. Verandering kan zich uiten in het progressieve of in het revolutionaire. De progressieve opvatting wil het huidig cultuur - en maatschappijbeeld veranderen op een kalme manier. De revolutionaire opvatting wil een totale revolutie. Alles moet veranderd worden. De schuttersgilden staan tussen de krachten van behoud en deze van verandering. Ze wil de historie bewaren, maar toch eigentijds zijn en vernieuwen.

3. Tradities?

Schuttersgilden houden van tradities. Twee opmerkingen daarbij. Het woord traditie wordt snel gebruikt soms ook om gewoonten, die slechts enkele jaren in gebruik zijn te bevestigen. Sommigen beweren dat men eerst maar van een traditie kan spreken wanneer het gebruik 50 jaar gangbaar is.

Tradities, die niet aangepast worden aan de veranderende samenleving verdwijnen. Dat zijn vragen die men ook in het gildenwezen moet durven stellen.

4. De koningsketting of de breuk met moderne wapenschilden?

De schuttersgilden hebben een rijk materieel cultureel patrimonium. Het belangrijkste element is zeker de breuk of de halsketting van de koning. Het dragen van een halsketting was populair zowel in het Ancien Régime als in het Nieuwe Regime. De Ridders van het Gilden Vlies droegen een de halsketting . De burgemeesters in Nederland draagt een halsketting, dikwijls bij de samensmelting van verschillende gemeenten, versierd met de wapenschilden van de vroegere gemeenten zoals te Waalwijk. Bij prijschielingen waren er ook belangrijke prijzen zoals zilveren bekers en tinnen borden. Er zijn ook de ceremoniestokken met het beeld van de patroonheilige van de schuttersgilde.

We behandelen in detail de problematiek van de koningsketting. De breuken droegen platen met de namen van de koningen en het jaartal van hun koningsschieling. Sommige breuken waren vroeger versierd met wapenschilden. Deze verwezen dikwijls naar de beroepen van de koningen van de schuttersgilde. Dit roept enerzijds de rechtspraak rond het wapenschild op of de heraldische wetgeving, en anderzijds de modernisering van de heraldiek b.v. de wapenfiguren.

Iedereen heeft in België het recht om een burgerlijk wapenschild te voeren. Dat is algemeen aanvaard. De adel heeft het recht om kronen aan te brengen boven hun wapenschild en dat volgens hun titel. Burgers mogen geen kroon boven hun wapenschild hebben. De Vlaamse Vereniging voor Familiekunde heeft sinds 1965 een Dienst Heraldiek, die inlichtingen verstrekt op het gebied van wapenschilden. In 1973 richtte ze een Heraldisch College op, dat belast is met de registrering van de familiewapens. Het gaat hier om een erkenning van een oud wapen of de aanneming van een nieuw wapenschild. De registrering gebeurt door publicatie in het genealogisch tijdschrift "*Vlaamse Stam*". Bij decreet van 3 februari 1998 heeft het Vlaamse Parlement de Vlaamse Regering gemachtigd om een oud wapen van privépersonen en instellingen te erkennen of om hen een nieuw wapen te verlenen. De uitvoeringsbesluiten werden door de Vlaamse regering goedgekeurd op 17 juli 2000. De wapenschilden moesten goedgekeurd worden door de Vlaamse Heraldische Raad, opgericht in 1984. De administratieve kosten bedragen 495 à 1240 EURO. De aanvrager krijgt een wapenbrief en het wapen wordt ingeschreven in het register van erkende en verleende wapens. Vervolgens wordt het besluit gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Om heel duidelijk te zijn: het gaat hier om een decreet of een wet, die alleen geldt voor Vlaanderen, niet voor Wallonië, gezien België een federale staat is. Belangrijk voor de schuttersgilden is dat er nieuwe familiewapens worden ontworpen en geregistreerd. Dus vernieuwing is mogelijk. Men kan dus komen tot eigentijdse wapenschilden (1).

De modernisering van de heraldiek is een volgend punt. Kunnen moderne beroepen ook op wapenschilden uitgebeeld worden. In België heeft men jaarlijks de bekendmaking van adellijke gunsten rond de Nationale Feestdag (21 juli of de eedaflegging van koning Leopold I van België op 21 juli 1831) en dat sedert 1989 bij Koninklijk Besluit in het Belgisch Staatsblad. Een bepaald persoon of een bepaalde familie kan een verzoekschrift richten aan de koning . Dat wordt ook vermeld in de adelbrief. Andere titels worden motu proprio verleend, letterlijk uit eigen beweging. Het initiatief van de verlening van de gunsten gaat uit van de koning, in samenspraak met de minister van buitenlandse zaken en of op advies van de Consultatieve Commissie voor het toekennen van de adellijke gunsten. Adeldom is erfelijk in

België. De titel is de laatste jaren meestal persoonlijk voor de begunstigde. Ook vrouwen kunnen sedert enkele jaren een adellijke titel krijgen in België. De griffier van de Raad van de Adel maakt de ontwerptekst van de adelbrief op. Hij stelt ook het wapenschild op. De Raad van de Adel heeft drie opdrachten:

1. de controle van de adelbrief
2. nagaan of het ontwerp van het wapenschild voldoende origineel is
3. nagaan of de regels van de heraldiek werden geëerbiedigd en of het wapenschild op de juiste wijze is beschreven.

De Heer Paul De Win is griffier van de Raad van de Adel. Hij is de spilfiguur bij de creatie van het wapenschild. Hij vervult de functie van de wapenkoning onder het Ancien Régime. Hij bespreekt een mogelijk wapenschild met de begunstigde van de adellijke titel en met de kunstenaar, die de uitvoerder is en de raadgever op esthetisch gebied. De laatste jaren doet men beroep op twee heraldische kunstenaars: Fernand Brose en Jonkvrouw Françoise Errebault du Maisnil et du Coutre.

De laatste jaren heeft men heel wat wapenboeken van de adellijke families gepubliceerd (2). We kunnen aan de hand daarvan nagaan of de modernisering van de heraldiek mogelijk is en dat blijft een belangrijke vraag voor nieuwe wapenschilden voor koningen van schuttersgilden. Enkele voorbeelden uit Belgische adelboeken. Barones (sedert 1999) Eliane Achten uit Antwerpen komt uit de wereld van de scheepsmakelaars. Zij koos een golvende tweelingbalk (de voorstelling van het water), vergezeld in het schildhoofd (boven) van een vrachtschip en in de schildvoet (onder) van een stuurrad. Het zijn symbolen van de scheepsmakelaar. Ridder (sedert 1996) Henrich Apfelbaum, de Joodse voorzitter van de Hoge Raad van Diamant te Antwerpen koos voor een beroepssymbool en een kerkelijk symbool. Hij was immers ook de voorzitter van het Centraal Beheer van Joodse Weldadigheid en Maatschappelijk Hulpbetoon. Zijn wapenschild was in azuur een zevenarmige kandelaar van goud (Joods symbool) van dezelfde beladen met een diamant van azuur (de diamantnijverheid), voorgesteld in profiel. Ridder (sedert 1998) Walter Boeykens, bekend klarinettist voert een klarinet in zijn wapenschild. Baron (sedert 1994) Stijn Coninckx, filmregisseur o.a. van de bekend Vlaamse film "*Priester Daens*" voert twee filmrolletjes in zijn wapenschild. In heraldische termen werd dit als volgt omschreven: twee versmalde palen van sabel elk beladen met zes liggende blokjes van zilver. Een pierrot en een harlekijn treden op als schildhouders. Baron (sedert 1998) Paul De Keersmaeker was voorzitter van de Raad van bestuur van Interbrew (de biersector in België). Hij voert in zijn wapenschild in het hartschild de brouwkuip, een verwijzing naar de brouwerijen. Baron (sedert 2000) Michel D'Hooghe is de voorzitter van de Koninklijke Belgische voetbalbond en is doctor in de geneeskunde. In zijn wapenschild vinden we een voetbal, vastgehouden door twee handen en als helmteken een Aesculapiusstaf, het symbool van de geneesheer. Barones (sedert 1997) Jelena Kovacic, weduwe van Robert De Belder is afkomstig uit Kroatië. Ze is één van de basisleggers van de Stichting Open Tuinen en is tuinbouwkundige. Haar wapenschild is volledig afgestemd op de tuinbouw: een klavervier in het wapenschild, een tuinman met strohoed en voorschoot en een spade in de hand en een boom kweekster met een voorschoot en een struik in de hand dienen als schildhouders en als wapenspreuk koos ze "*Grün ist Leben*". Ridder (sedert 1996) Godfried Lannoo, denk aan de Uitgeverij en Drukkerij Lannoo in Tielt, koos voor een opengeslagen boek in zijn wapenschild. Baron (sedert 1997) Eddy Merckx, vijfmaal winnaar van de

Ronde van Frankrijk koos in zijn wapenschild voor een wiel met zestien spaken van goud en nam dat ook over als helmteken. Hij koos als wapenspreuk "*Post proelia praemia*" (De beloning komt na de strijd). Ridder (sedert 1999) Marcel Neels alias Marc Sleen, de striptekenaar van Nero en beheerder van World Wildlife Fund-België voert drie gaande olifanten in zijn schild als een fervent Afrika-reiziger. Als helmteken vinden we een tekenpen van goud tussen twee tekenpotloden van zilver. De wapenspreuk "*Mille verba imago dicit*" of (het beeld zegt meer dan duizend woorden) verwijzen duidelijk naar het beroep van striptekenaar. Baron (sedert 1995) Dr. Peter Piot, directeur van het Aidsprogramma van de Wereldgezondheidsorganisatie liet een aidslint verwerken in zijn wapenschild. Baron (sedert 1999) José Van Dam, een lyrisch kunstenaar voert een antieke lier in zijn wapenschild. Barones (sedert 1997) Cecilia Vanderbeek, kunstschilderes en laureate van de Prijs voor Tekenkunst van de gemeente Kortenberg voert drie penselen in haar wapenschild. Barones Monika Van Paemel, auteur, voert een gescherpte ganzenveder van sabel over een blad papier van zilver heen in haar wapenschild en de wapenspreuk "*Het woord getrouw*". Burggraaf (sedert 2000) Alfons Verplaetse, eregouverneur van de Nationale Bank van België, voert de Euro als helmteken in zijn wapenschild. Barones (sedert 1998) Els Witte, historica en rector van de Vrije Universiteit van Brussel voert de geuzenbedelzak (symbool van de VUB) in haar wapenschild en de muze Clio gekleed in een lange tuniek van linnen, het hoofd omkranst door een lauwerkans en een boek van goud in de hand treedt tweemaal als schildhouder op. Clio is de muze van de geschiedenis. Dit zijn maar enkele voorbeelden om te bewijzen dat de modernisering van de heraldiek en van de wapenschilden ook voor de wapenschilden van de schutterskoningen mogelijk is. Even wat verbeelding en we krijgen elementen van het beroep of van de hobby of van de naam (een sprekend wapen b.v. een vos bij de Vos) in het nieuwe wapenschild dat aan de koningsketting gehangen wordt. Men zou best ook het nieuwe wapenschild van de koning van de schuttersgilde laten registreren.

De inventarisatie en de bewaring van de gildenschatten blijft ook een belangrijk probleem voor de toekomst. Een site op het Internet i.v.m. het gildenzilver zou interessant zijn.

5. De gildenvlaggen: een revolutie op komst?

Wanneer de schuttersgilde deelnam aan een kerkelijke processie of aan een schuttersfeest was het vaandel met de patroonheilige van de gilde van de partij. In Weerde (Vlaams-Brabant) droeg de cornet te paard de standaard en de alferis te voet het grote vaandel. Banistiek is de studie van de vlaggen en geeft ook de gebruiken uit de schuttersgilde wat de vaandels en de wimpels betreft. Er is de laatste jaren een nieuwe belangstelling voor de banistiek of vlaggenkunde vast te stellen.

Hoe moet het vaandel van een schuttersgilde evolueren? Moet men de traditionele vaandels met het Bourgondisch Sint-Andrieskruis gebruiken? Mogen er modernere voorstellingen komen, die ook aansluiten bij huidige kunststijlen en die typische elementen voorstellen, die belangrijk zijn om het gildenwezen op een eigentijdse manier weer te geven?

Met het Sint-Andrieskruis verwees men naar de Bourgondische Nederlanden. De Bourgondische vlag was een wit doek met twee schuin gekruiste vlamme rode knoestige stokken. Onder Karel de Stoute werd het Bourgondisch kruis in vanen op blauw gevoerd. Ook onder de Habsburgers (1ste Oostenrijkse, Spaanse en 2de Oostenrijkse periode) blijft dit Sint-Andrieskruis populair. Onder Karel V en Filips II werd het Bourgondisch kruis in vanen op rood gevoerd. Het Bourgondisch kruis was het embleem van de Bourgondische Kreitz en van de vorst zelf. Het gildenwezen nam dit Bourgondisch kruis over als dynastieke vlag (3). De droom van het Bourgondisch ideaal kwam tijdens het interbellum aan bod bij de extreem rechtse beweging Verdinaso (Vereniging van Diets Nationaal Solidaristen) in België. Joris Van Severen richtte deze politieke beweging in 1931 op met als ideaal staatsbeeld de Groot-Nederlandse staat of Dietsland. In 1934 slaat het Verdinaso plotseling een nieuwe weg in : de Nieuwe Marsrichting. Van Severen wil de macht binnen het Belgisch staatsbestel veroveren om dan uiteindelijk de vereniging van de Nederlanden te verwezenlijken, het Bourgondisch ideaal genoemd. Daardoor kreeg Van Severen ook de sympathie van een aantal adellijke families o.a. van de Prinsen de Croy te Rumillies in Henegouwen (4). Na W.O.II is er nog weinig interesse voor het Bourgondisch ideaal. Heeft het nog zin om het Sint-Andrieskruis in nieuwe vlaggen te verwerken? Of behoort dit tot de traditie?

Wanneer men een nieuwe vlag wil maken dan kan men de keuze maken uit een traditiegebonden vlag of uit een modernere vlag zonder in acht name van een aantal banistische tradities. Men moet een onderscheid maken tussen de gildenvlag en de vendelvlag of het zwaaiyaandel.

De gildenvlag is in elk geval belangrijk voor de herkenbaarheid van de schuttersgilde. Het is zoals Frans Geens het vertelt het "*visitekaartje*" van de schuttersgilde. De herkomst en de activiteiten van de schuttersgilde moeten herkenbaar zijn in de vlag. In de oude gildenvlag bemerken we de patroonheilige, de lokalisering en het schietwapen. Als patroonheiligen vinden we op de gildenvlaggen in de Antwerpse Kempen o.a. Sint-Sebastiaan, Sint-Hubertus, Sint-Joris, Sint-Niklaas, Sint-Antonius, Sint-Ambrosius, Sint-Barbara en O.L.Vrouw. Dikwijls was ook het wapenschild van de heer van de plaats en het gemeentewapenschild van de oude gemeente voor de fusie van 1976 aangebracht. Dat was ook dikwijls hetzelfde wapenschild. In de nieuwe gildenvlag kan men ook het nieuwe gemeentewapenschild verwerken, evenals een gemeentelijk symbool (kasteel, kerk, kaak of schandpaal). En waarom niet het historische schuttershuis? Of de kerktoren waar de vogel in de galmgaten gestoken werd? In de gildenvlag kan men ook de gemeentekleuren overnemen b.v. het blauw van de stad Tilburg voor een schuttersgilde van ter plaatse. Het kunnen zelfs ook schilderijen worden, maar nu begeef ik mij op het domein van de vlaggenfabrieken, die zeker en vast de specialisten hebben om het esthetische karakter van de vlag bepalen. Verschillende vlaggenfabrikanten verzetten zich tegen te overvloedige taferelen. De gemeente, de naam van de gilde, het stichtingsjaar van de gilde en het aanmaakjaar van de vlag worden best aangebracht op de vlag. Men kan ook de naam van de ontwerper in het klein laten aanbrengen op het gedeelte langs de stok, aangezien vlaggen ook kunststukken zijn. Vendelvlaggen mogen veel eenvoudiger zijn en hoeven geen tekst te bevatten. Een site op Internet met de afbeelding van de vlaggen van de schuttersgilden zou interessant zijn (5).

6. De tradities bij de uitvaart van een gildenbroeder bedreigd?

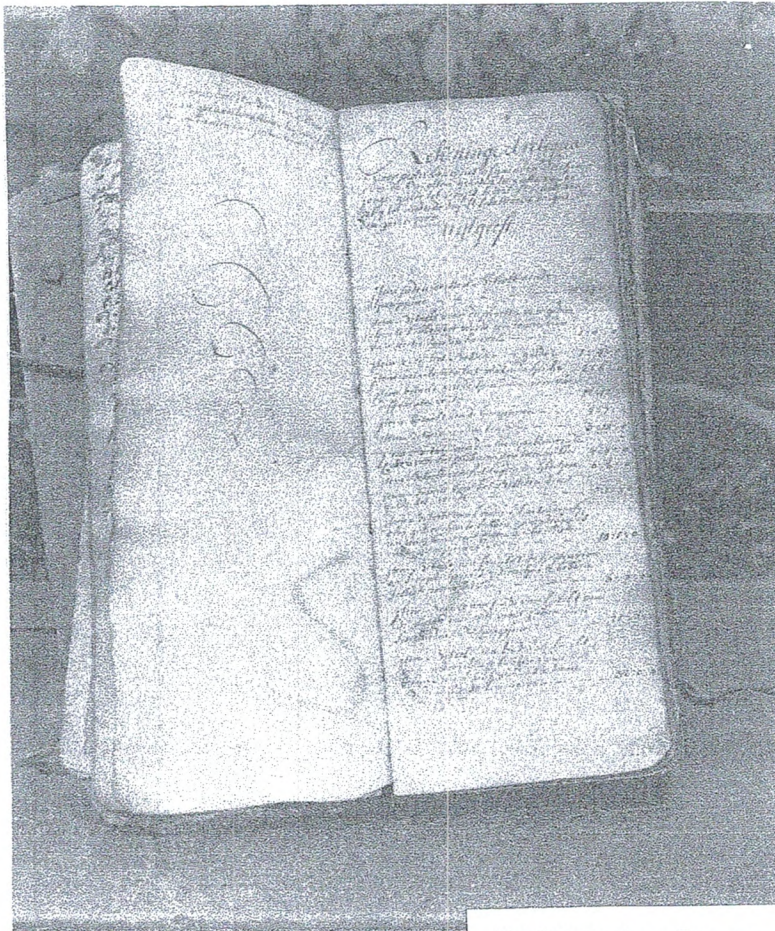
Bij de tradities komt vooral de troostfunctie van de gildenbroeders bij de begrafenis van een medebroeder aan bod. Het eerste gildenreglement van Weerde (Vlaams – Brabant) uit 1788 vermeldde *“Dat alle gulde broeders zullen moeten bijwonen de Misse van eenen afdijvende op boete van vijf stuyvers per man en thien oorden per vrouw voor de agterblijvende”*. Bij de Sint-Sebastiaansgilde van Zemst (Vlaams-Brabant) droegen de schutters bij het afsterven van een gildenbroeder de lijkbaar. Voor de familie stapten de koning, de dekens, de oudermannen en de gildenbroeders. De vlag en de wimpel zijn omfloerst. De familie trakteerde met een ton bier (6).

De gildenbroeders zijn verenigd rond de overleden gildenbroeder. Ze begraven de gildenbroeder met *“gildeneer”*. De begrafenis wordt verzorgd door de gildenbroeders. Bij de begrafenis heeft men een reeks tradities : de aanwezigheid van de schuttersgilde bij de uittocht, het trommelen, het groeten van de overledene met de vlag of de vendelier zwaait de vlag over de kist, het zinken van de kist.

Het zinken van de kist is op vele kerkhoven in Vlaanderen ook onmogelijk. Bij de nieuwe aanleg van een kerkhof voorziet men een verhoog,, een soort sarcofaag, waarop de kist geplaatst wordt en waar de familie afscheid neemt van de overledene. Men ziet dus de kist niet meer neergaan in de put zoals dit vroeger was. De palmtakjes of de schepjes aarde worden niet meer op de kist gegooid, maar de kist op het verhoog wordt met wijwater besprenkeld als laatste afscheid. Dit vermijdt volgens de enen erge emoties, maar is volgens anderen psychologisch niet doenbaar. De familie moet afscheid kunnen nemen bij het zinken van de kist zegt Pater Luc Versteylen, de groene filosoof en vader van Agalev in Vlaanderen : *“Bij 6 op 7 steden en gemeenten in Vlaanderen mag de familie niet eens op het kerkhof blijven tot de kist helemaal gezakt en met aarde bedekt is. Daarmee wordt de nabestaanden hun recht op afscheid ontzegd”*. De dragers moeten volgens Versteylen de kist zinken. Dan geeft men een handvol aarde aan de man, de vrouw, het kind, de personen, die het dichtst bij de afgestorvene stonden en deze gooien een handvol aarde op de kist. Het moet volgens Versteylen een teraardebestelling zijn.

De gildenbroeders dragen de kist de kerk binnen. Deze traditie wordt ook door vele andere verenigingen toegepast. Het roept duidelijke de solidariteit op vooral in een tijd waarin de kist in een aantal kerken wordt binnengereden op een brancard. Dat spaart volgens de begrafenisondernemers drie dragers uit.

Hoe past men een uitvaart met gildeneer aan bij een eigentijds verschijnsel als crematie? De gildenbroeders zouden kunnen plaats nemen rond de baar. Men zou het zinken van de kist in het graf kunnen vervangen door het duwen van de kist in de oven. Doch hier stellen zich ook problemen. In de meeste crematoria ziet men geen vuurmond meer. De kist wordt weggebracht en de familie verlaat de zaal waar de afscheidsplechtigheid wordt gehouden. Van in de oven duwen is geen spraak meer (7).

Het Gildenboek van Epegem.

De Sint-Sebastiaansgilde van Elewijt danst in het Rubenskasteel 't Steen.

E.H. Jackie Suys schoot de eerste vogel bij de koning schutting te Weerde.

De 100jarige trommelaar, Louike Dormaals te Weerde.

Drie maal koning na elkaar is keizer.

Burgemeester Leon Janssens omhangt de koning met de breuk te Weerde.

Ook andere tradities blijven in het gildenwezen bewaard : het teren, het vieren van de patroonsdag, het huwelijk van een gildenbroeder. Dit gebeurt met het geschenk van de gilde, de gildendansen en de deelname aan het huwelijksfeest. Maar is dit wel typisch voor de gilden alleen? Ook fanfares, harmonies, dansgroepen en wijkcomités reageren op een zelfde manier van solidariteit met een jaarlijks diner en met de viering van een huwelijk van één van hun leden. De gildentradities terzake moeten we dus wel even relativeren. Het zou ook belangrijk zijn dat men eens een volledige inventaris maakt van wat men gildengebruiken noemt.

7. De trouw aan de kerkelijke en de burgerlijke overheid in de toekomst?

De Rooms-Katholieke Kerk was de staatskerk in de Spaanse en de Oostenrijkse Nederlanden en in de Belgische Republiek (1789). De aartshertogen Albrecht en Isabella waren de basisfiguren van de Contra-Reformatie, waarvan de bedevaartskerk van O.L.Vrouw van Scherpenheuvel het barokke, triomfalistische symbool is. De schuttersgilden werden massaal heropgericht in de tijd van de Aartshertogen, die ze ook zagen als elementen van de Contra-Reformatie. De Aartshertogen namen ook deel aan de schutterswedstrijden. De geestelijkheid was de eerste stand in het Ancien Régime en werd gevormd door een aantal abten. In verschillende gewesten van het hertogdom Brabant waren er verhitte discussies over de ware godsdienst o.a. in Westerlo (provincie Antwerpen) waar de plaatselijke rentmeester van Jan de Merode openlijk beweerde dat de geuzen en het protestantisme zouden winnen. In de gildenstatuten was gewoonlijk een artikel voorzien dat bepaalde dat de gildenbroeders Rooms-Katholiek moeten zijn. Nochtans was er in Tilburg een schuttersgilde, die door protestanten opgericht was. Kan een vrijzinnige in de 21ste eeuw lid worden van een schuttersgilde?

De trouw aan de kerkelijke en de burgerlijke overheid komt ook tot uiting in een aantal voorrechten. Traditioneel mogen de regerende vorst, de paus en de koning van de schuttersgilde over de vlag gaan. Sommigen beweren dat dit slechts éénmaal mag. De schuttersgilde van Werchter spreidde haar vlag voor de paus bij zijn bezoek aan België. De koning van de schuttersgilde vindt dit een element van respect voor zijn functie. Dat geeft iets. Mag dit gebruik uitgebreid worden tot de kasteelheer van het dorp zoals bij bepaalde adellijke huwelijken gebeurde b.v. te Westerlo (Antwerpen). Mogen de gouverneur of de commissaris van de koningin, de bisschop, de burgemeester of de pastoor bij hun blijde intrede over de vlag lopen? Het blijft een discussiepunt.

Hoe kan men de schuttersgilde, eigenlijk een typische Ancien Régime-instelling (staatskerk, de maatschappelijke invloed van de twee bevoorrechte standen, een instelling voor mannen, een eerder autocratisch of oligarchisch bestuur, het monopolie van het verenigingsleven) aanpassen aan het Nieuwe Regime en vooral aan de 21ste eeuw (verdraagzaamheid, democratisering, vrouwenemancipatie, vrijheid van vereniging met de concurrentie van een massa aan verenigingen in een gemeente)? Waarom kan de vrouw niet alle functies bekleden in de schuttersgilde? Een vrouw die loco-burgemeester is, kan wel deelnemen aan de koningsschieting in Nederland uit hoofde van haar functie. Nam aartshertogin Isabella in de 17de eeuw niet deel aan de koningsschieting?

8. De band met het kasteel in de toekomst?

De kasteelheer, de uitvoerende macht van de gemeente (burgemeester en schepenen of wethouders) en de koning van het vorige jaar hebben het recht om het eerste schot te geven bij de koningsschieting. Zo gebeurt het met de schuttersgilden van Leefdaal (Vlaams-Brabant). Kan die verbondenheid uitgebreid worden b.v. door de eedaflegging van een lid van de schuttersgilde op het stadhuis of op het kasteel? De traditie wil dat de nieuwe gildenbroeder beëdigd wordt met de linkerhand op de gildenvlag en de rechterhand op het schietwapen of op de Kaart of het gildenreglement. Dat is de vlagge-eesd. Daarna wordt de gildenvlag over het hoofd van de nieuwe gildenbroeder gezwaaid (8).

Waar moet de gildenbreuk bewaard worden? In het Ancien Régime op het kasteel bij de dorpsheer, meestal een edelman. De adel in de Zuidelijke Nederlanden en ook in het koninkrijk België bestaat uit de ongetitelde adel- de grote meerderheid- en de getitelde adel. In België hebben nog steeds jaarlijks een aantal adelbenoeringen plaats zoals we gezien hebben bij de bespreking van de modernisering van de wapenschilden. De adel was één van de drie standen in het Ancien Régime nl. de tweede stand van de "*bellatores*". De band schuttersgilde - adel was typisch in het Ancien Régime in de Spaanse -en Oostenrijkse Nederlanden, maar bleef ook zo in het Nieuwe Régime in België. De Sint-Sebastiaansschuttersgilde van Perk draagt na gebruik de breuk naar het kasteel van de Graven Christyn de Ribaucourt te Perk (Vlaams-Brabant). De band tussen de kasteelheer Graaf Daniël Christyn de Ribaucourt en de schuttersgilde is duidelijk. Wanneer de schuttersgilde zou verdwijnen, dan moest men "*het zilver vlies ofte braecke*", het vendel en de trommel naar het kasteel terug brengen. Zo bepaalde Angelica Theresia de Marselaer(+ 1727), barones van Perk en Elewijt voor de Sint-Hubertusschuttersgilde van Perk. Kan deze breuk ook op het stadhuis of in de gemeenteraadzaal bewaard worden, wanneer de kasteelheer verdwijnt? Een degelijk contract tussen de bewaarplaats (kasteel, stadhuis) en de schuttersgilde kan heel wat moeilijkheden ter zake oplossen.

Sommige schuttersgilden hebben de edelman van het dorp als hoofdman. De heer van het dorp heeft voorrang bij de koningsschieting. Maximiliaan de Merode was hoofdman van de Sint-Sebastiaansgilde in Westerlo in 1648. Gaspar Antonius de Meester (+ 1823) was de eerste hoofdman van de Sint-Sebastiaansgilde van Weerde (Vlaams-Brabant) in 1788.

9. Mag de schuttersgilde evolueren tot een sportvereniging?

In oorsprong had de schuttersgilde een militaire functie zeker in de stad. De stad Leuven werd op het einde van de middeleeuwen beschermd door de 4 grote schuttersgilden, die kruisboog, handboog en haakbus als wapen gebruikten. De heren op het platteland maakten eveneens gebruik van de schuttersgilden om de dorpen te verdedigen. Langzamerhand verdween de militaire functie van de schuttersgilden in het Ancien Régime door de stationairs, de generale patrouilles en de nachtwachten, in het Nieuwe regime door de rijkswacht, de marechaussee, de burgerwacht en de veldwachters. Alleen de wapens bleven als militair element over. Vanaf de 14de eeuw tot 1795 was er een drossaard in Brabant, tevoren was er de

Hubert Van Innis °Elewijt 24 februari 1866 +Zemst 25 november1961.

HUBERT VAN INNIS

behaalde de volgende Olympische medailles:

In 1900 te Parijs.

GOUD – boogschieten au cordon dorée 33 meter

GOUD – boogschieten chapelet 33 meter

ZILVER – boogschieten cordon dorée 50 meter

In 1920 te Antwerpen

GOUD – bewegend vogeldoel 28 meter

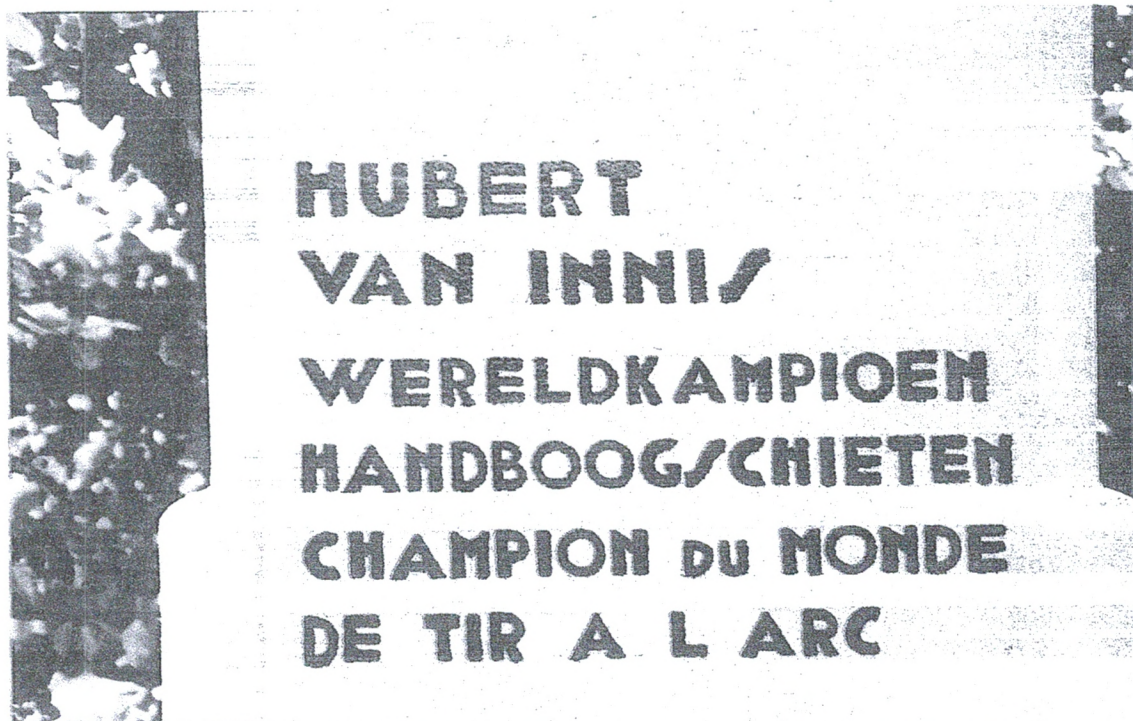
GOUD – bewegend vogeldoel 33 meter

GOUD – landenwedstrijd bewegend vogeldoel 33 meter

GOUD – landenwedstrijd bewegend vogeldoel 50 meter

ZILVER – bewegend vogeldoel 50 meter

ZILVER – landenwedstrijd vogeldoel 28 meter

seneschalk. De drossaard was rechter en politiefunctiehouder. In 1526 kwam er een nieuwe politiefunctie : de provoost-generaal van het Hof en van de Nederlanden. Hij mocht recht spreken in het geheel van de Nederlanden. Hij was eigenlijk een concurrent van de drossaard. Op het einde van de 18de eeuw was de functie van de drossaard beperkt tot politiebevoegdheid. De functie van drossaard was voor het leven, was soms erfelijk en was in handen van de lagere adel. De drossaard kon zich laten vervangen door een luitenant. De drossaard rekruteerde een compagnie. Dat was 12 later 24 man, in de 17de eeuw reeds 50 man (cavalerie en infanterie), in 1765 40 man. De compagnie moest de patrouilles versterken. Ze deed klopjachten en aanhoudingen en moest de landloperij bestrijden.

Op het platteland had men plattelandspatrouilles, die weinig efficiënt waren. Een voorbeeld de generale patrouille te Sterrebeek (Vlaams-Brabant) vanaf 13 januari 1765 drie dagen en drie nachten. De wegen moesten daarbij afgezet worden met voldoende wachten. De huizen en de andere gebouwen moesten gecontroleerd worden. Vreemde en onbekende personen met of zonder paspoort moesten gearresteerd worden en naar Kortenberg overgebracht worden. Daar zal een deel van de "officie" zijn om hen te ondervragen. De patrouille moest stilzwijgend te werk gaan. Wanneer Sterrebeek het werk niet goed deed, dan zal de office fiscale zelf een wacht voorzien op kosten van Sterrebeek. Volgens de overheid was een surnummeraris-gedetacheerde met vaste standplaats in het dorp de ideale oplossing. J.B. van der Stegen schreef daarvoor de brochure (Moyens de rendre les patrouilles utiles et moins onéreuses au plat pays, surtout en Brabant). Brabant werd verdeeld in 500 vakken (telkens 2 à 4 plaatsen) met een stationair. De verbinding tussen deze wachtposten gebeurde door 50 boogschutters te paard. De Staten van Brabant aanvaardden dit voorstel. In 1772 waren er 275 stationairs. Ze hadden een jaarsalaris van 180 gulden en kregen jaarlijks 35 gulden voor paard en kledij (9).

In de stad Leuven had men naast de 4 grote schuttersgilden met militair karakter 6 kleine handbooggilden afgestemd op de ontspanning. Het ontspanningselement en het sportieve element daagden hier dan ook al snel op. In de 19de eeuw kwam er de concurrentie van het doelspel en in de 20ste eeuw van de liggende wip. Sommige schuttersgilden werden omgevormd tot wipmaatschappijen, staande wip of liggende wip, andere groeiden zelfs uit tot fanfares. Hubert Van Innis, Olympisch kampioen boogschieten met twee gouden en één zilveren medaille op liggende wip en bewegende doelen tijdens de Olympische spelen in Antwerpen in 1920 kwam uit de Koninklijke Wipmaatschappij Sint-Hubertus te Elewijt, de opvolger van de Sint-Hubertusgilde die in Elewijt naast de Sint-Sebastiaansgilde bestond.

Oefenen met een militaire bedoeling kon gemakkelijk omgezet worden in oefenen met een sportieve bedoeling. Hoever mag de schuttersgilde gaan op sportief gebied? Mag er fanatiek geschoten worden zoals dit in de sport gebeurt? Er zijn schuttersgilden, die tot 4 trainingen per week hebben. Aan wat moet men voorrang geven? Wat kan men bepalen als het meest typische voor de schuttersgilden: het militaire element, het sportieve element, het ontspanningselement, de band met de adel, de band met de kerk, het sociaal element met de gebruiken? Wat kan de schuttersgilde in de 21ste eeuw doorstaan of hoe moet ze zich aanpassen? Mag ze meedoen aan sportieve competitie in de 21ste eeuwse betekenis van het woord?

10. Wat moet er met het gildenarchief gebeuren wanneer de schuttersgilde verdwijnt?

"De caert" of het gildenreglement, de rekeningboeken, de ledenlijsten, de stadsrekeningen, de notarisakten, de gildenprocessen, de dekenale visitaties en de liber memorialis van de pastoors zijn slechts enkele van de archieven, die ons een beeld kunnen geven van de schuttersgilden. De eerste drie worden in het gildenarchief bewaard. Waar moeten deze archieven naartoe bij de verdwijning van de schuttersgilde? Naar de rijksarchieven? Naar de bisschoppelijke archieven? Naar het gemeentearchief of het gemeentelijk documentatiecentrum of erfgoedhuis? Een site op Internet i.v.m. de archieven van de schuttersgilden en hun bewaarplaats zou interessant zijn.

Het zou belangrijk zijn om een volledig beeld te bekomen van het schutterswezen in het oude hertogdom Brabant, dorp per dorp, heerlijkheid per heerlijkheid in bepaalde scharniermomenten : 1450, 1500, 1550, 1600, 1650, 1700, 1750, 1789, 1820, 1880, 1920, 1950, 2000. Belangrijk is ook de sociale ontleding van de gildenlijsten. Wie waren de gildenbroeders? Waren het de notabelen van het dorp? Was het de man in de straat? Woonden ze in het centrum of op de gehuchten? Een project geschiedenis of volkskunde rond schuttersgilden in samenwerking met de verschillende universiteiten en heemkringen zou een oplossing terzake zijn. Wanneer komt het er? Noord-Brabant heeft in dat kader het onderzoeksproject "*Identiteit en gemeenschap in dorp en stad. De samenstelling en maatschappelijke betekenis van de schuttersgilden van Noord-Brabant in verleden en heden*" dat loopt van 1 december 2000 tot 1 juni 2005. De uitvoering daarvan is in handen van Drs. Jette Janssen-Beij met als promotor Prof. Dr. Arnoud-Jan Bijsterveld en als co-promotor dr. Wil A. Arts. Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de Universiteit van Tilburg Faculteit der Sociale Wetenschappen, Departement Sociologie.

Er is ook reeds heel wat onderzoek in de provincie Antwerpen door de studies van doctor E. Van Autenboer (10). In Vlaams-Brabant ligt er nog heel wat terrein braak. Een universitair project rond schuttersgilden in de provincie Antwerpen en in de provincie Vlaams-Brabant aan een Antwerpse of Vlaams-Brabantse of Brusselse universiteit kan een uitbreiding worden van het Noord-Brabants project. De samenwerking schuttersgilden-universiteiten-heemkringen is hier belangrijk.

Stellingen:

1. De gilden zullen hun materieel erfgoed (gildenzilver, vaandels) moeten aanpassen aan het eigentijdse zonder daarom de banden met de traditie te verbreken.

2. De gilden zullen tradities moeten aanpassen aan nieuwe elementen uit de samenleving b.v. de gebruiken rond de uitvaart van een gildenbroeder o.a. door de toename van crematies. Een zinvolle band met gebruiken uit het verleden moet hier blijven bestaan

Noten

- (1) H. VANNOPPEN. De stamboom en geschiedenis van uw familie. Aartselaar, 2001, p. 166-167.
- (2) L.DUERLOO en P.JANSSENS. Wapenboek van de Belgische adel van de 15de tot de 20ste eeuw. 4 delen. Brussel, 1992-1993.
PH. BOUNAM DE RYCKHOLT en G. DE HEMPTINNE. Lettres de noblesse octroyées par Sa Majesté Baudouin Roi des Belges (1951-1993). 2 delen. Brussel, 1991-1993.
P.DE WIN. Adelbrieven verleend door Z.M. Albert II, Koning der Belgen 1993-2000. Tielt, 2001. De hier aangehaalde voorbeelden komen uit dit laatste boek.
- (3)C.PAMA. Heraldiek en genealogie. Een encyclopedisch vademecum. Prisma nr. 1390, p. 61.
- (4) M.P. D'UDEKEM D'ACQZ. Voor koning en vaderland. De Belgische adel in het verzet. Tielt, 2003, p. 46-49, p. 366-368.
- (5) F.GEENS. Banistiek. Instituut voor Vlaamse Volkskunst. Schoten, 2002, p. 25-46.
- (6) C. VANDERBEKEN. De Schuttersgilde. Een bijdrage tot de geschiedenis van het volksleven in Zemst. Uitgave heemkring De Semse. Zemst, 1993, p. 69 en p. 81.
- (7) L.VERSTEYLEN.Ga in vrede. Afscheid nemen van het leven. Davidsfonds Leuven, 2000, p. 31,p.102.
P.VERBRUGGEN.Art. Nieuwe begrafenisregels vallen niet in goede aarde -Het Laatste Nieuws, 3 april 2003.
- (8)F.GEENS, p. 51.
- (9)CL. BRUNEEL. Drossaard van Brabant. In De gewestelijke en overheidsinstellingen in Brabant en Mechelen tot 1795. Deel I, 2000, p. 172-180.
- (10)E.VAN AUTENBOER. Verspreide opstellen over schutters en rederijkers. 2 deken. Turnhout, 2001.
-

1862

REIS NAAR DE VERVLOGEN TIJD.

Reizen vroeger en nu “*van avontuur tot luxe*”.

Hoe reisden men in de achttiende en de negentiende eeuw? Een avontuur of pure luxe? Gedurende eeuwen was de mens aangewezen op paard en kar of zeilschip om zich over grote afstanden te verplaatsen. Het was met de opkomst van de trein dat voor het eerst het trage reisritme doorbroken werd. De eerste spoorlijn op het Europese vasteland wordt reeds in 1835 aangelegd tussen Brussel en Mechelen, via Eppegem en Weerde, maar het reizen met de trein wordt pas echt populair in de jaren zeventig. We kunnen ons vandaag moeilijk voorstellen wat een vooruitgang de aanleg van een spoorlijn betekende. Elf jaar na Brussel-Mechelen (1846) wordt de lijn Brussel-Parijs ingehuldigd. De trein deed toen over dit traject zeven tot elf uur, een hele verbetering ten opzicht van de postkoets die er twee dagen en twee nachten over deed in de zomer en drie dagen in de winter.

Onze eerste koningin Louise-Marie, deed er vijf dagen over om van Compiègne naar Brussel te reizen. Een gemiddelde van tien kilometer per uur was voor een koets in die jaren al een hele prestatie.

De trein maakte het mogelijk om op een vrij comfortabele manier grote afstanden af te leggen. Dankzij de veiligheid en het comfort wordt reizen eindelijk een plezier inplaats van een avontuur. Er ontstaan bij de begoede standen nieuwe begrippen als “*zomervakantie*” en “*toerisme*”. De zee, de bergen en de kuuroorden bevinden zich op enkele uren van de hoofdstad. Oostende wordt de koningin van de bad steden dankzij het feit dat Leopold I er een huis huurde en er zeer veel verbleef. In 1834 gaat de koningin er voor de eerste maal in het water om therapeutische redenen. Er werden toendertijd minstens twee baden per dag voorgeschreven om te kunnen hopen op de heilzame werking die het zeewater volgens de medici had. In de jaren zestig zal baden in zee zeer populair worden en de eerste dames en heren verschijnen in het water in badpak. Omkleden gebeurde zedig in de badhokjes die dan tot in de zee werden gereden.

De eerste beslissende stap naar vrijetijdskleding is gezet. Er wordt reiskleding voor dames ontworpen. Geïnspireerd op de strakke lijnen van het herenpak, is het mantelpak met aangepast jacquet een toonbeeld van eenvoud.

Onder Leopold II neemt het kusttoerisme een enorme vlucht. Ook Spa kent een explosie als kuuroord. Rond 1880 is de fiets zeer geliefd bij de dames. Tien jaar later is er sprake van een ware rage, de sportieve dames dragen tijdens de uitstapjes voor het eerst een “*rokbreek*”. De eerste rijwielentoonstelling vond plaats in 1892. Op het einde van de negentiende eeuw behouden het fietsen en het paardrijden voor korte uitstapjes hun trouwe liefhebbers, maar voor langere afstanden blijft de trein populair.

De ontwikkeling van het spoorwegnet had voor gevolg dat de mens behoefte kreeg om verder te kijken dan zijn eigen horizon. In de 19de eeuw werd in feite het groot toerisme geboren.

Men ging niet alleen meer op reis omdat het moest maar omdat men er zin in had. In gans Europa kwamen tegelijk de gekende mondaine badplaatsen en kuuroorden in de belangstelling van de kapitaalkrachtigen te staan. Ook de dorpjes aan de Middellandse Zee ontwikkelden zich tot verzamelpunten van de mondaine wereld. Samen met deze evolutie stelt men ook vast dat de reiskledij, de reiskoffers, de hotels en restaurants zich aan de nieuwe behoeften aanpasten.

De treinen werden luxueus ingericht. Vanuit Amerika werden de gekende sleeping-cars en Pullmanwagens ingevoerd. De beroemde "*Orient Express*" kende een uitzonderlijk succes en was soms het toneel van internationale intriges en spionage. De scheepvaart bleef niet achter en tussen Europa en Amerika ontwikkelde zich een zeer uitgebreid scheepverkeer. De maatschappijen zoals Conrad, White Star en Redstad Line wedijverden om aan de rijke passagiers alle luxe te bieden, die er toen voorhanden was.

Vanaf het midden van de 19de eeuw is men op zoek om een koets te maken op meer dan twee wielen die zich mechanisch kan voortbewegen, niet aan rails gebonden is en door een der inzittenden kan worden bestuurd.

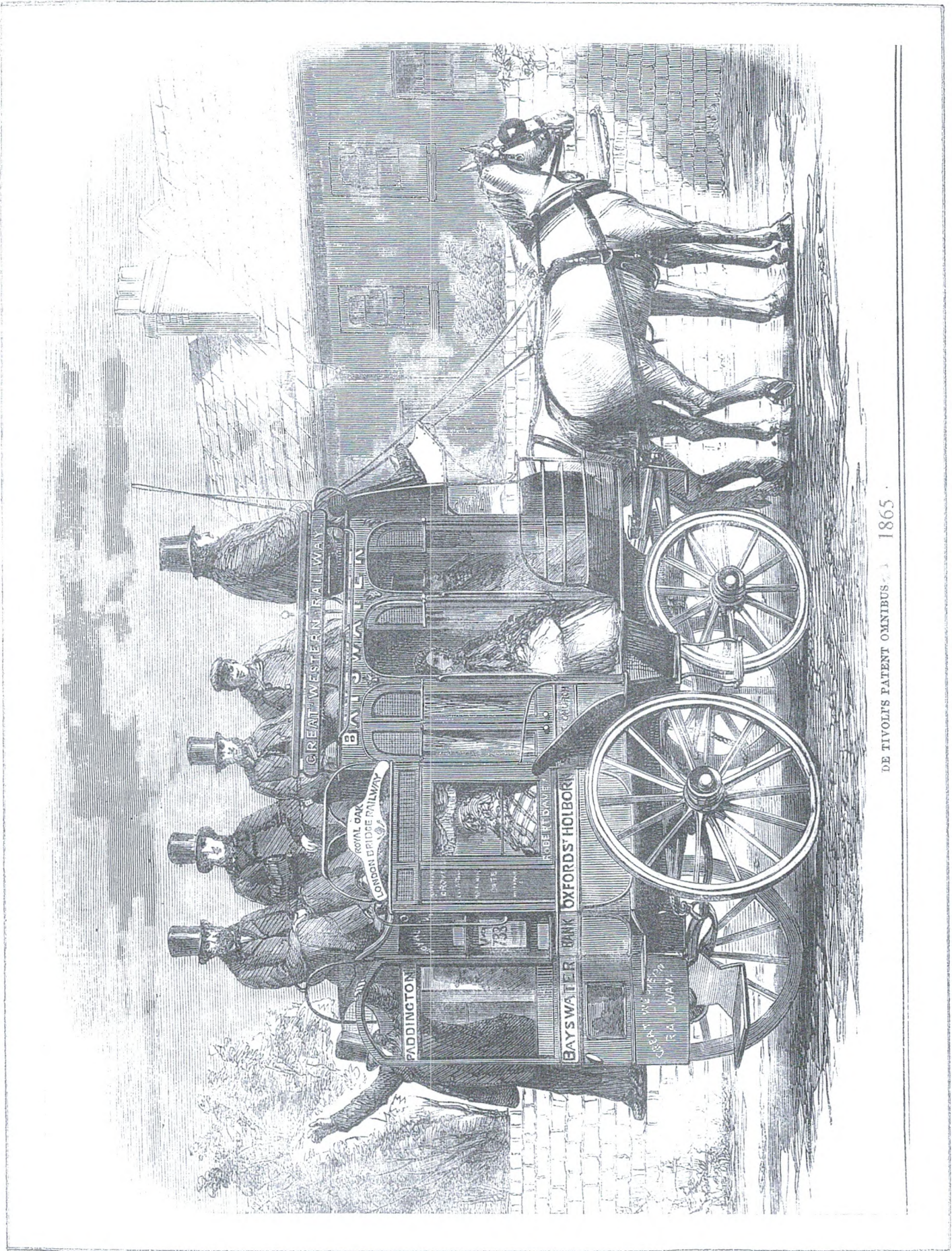
In 1875 komt de eerste automobiel met verbrandingsmotor en elektrische ontsteking op de markt. Tegen het einde van de eeuw zal de auto de baan veroveren, wat voor een totaal ander toerisme en reisgedrag zal zorgen.

**De expositie in KUNSTGALRIJ "CG"
Sint Janstraat 9 1ste verdiep te Mechelen
"REIS NAAR DE VERVLOGEN TIJD"**

**Evocatie geïllustreerd met prenten en
gebruiksvoorwerpen uit de 18de en 19^{de}
eeuw.**

**De tentoonstelling is open op donderdag,
vrijdag, zaterdag en zondag van 14 tot 18
uur tot en met 29 juni 2003.**

De ingang is vrij.

DE TIVOLI'S PATENT OMNIBUS 1865

Chartes (10)

1302. – *Dese brief was gemaect in 't jaer Ons Heeren alsemen scryft duysentech ende drie hondert ende twee jaer, swoensdaghes vor Sinte-Jans-dach Baptiste (20 juin).*

Jan II, hertog van Brabant, en Jan Berthout, heer van Mechelen maken een reglement zeggende dat iedere ambacht zelf twee van hun leden mag aanduiden, dewelke op hun beurt twaalf burgers mogen aanduiden, medebroeders van de Gilde. Deze twaalf verkozen medeburgers zullen aangenomen worden om samen met de schepenen medezeggenschap te hebben en ze zullen elk jaar herkozen worden; in ieder geval zullen de verkozenen mogen indien ze dit wensen en zolang ze dat willen, in hun functie blijven zetelen. De Gilde van de lakenhandel zal bestuurd blijven zoals in de tijd van Henri de Gueldre, bisschop van Luik, en de heer van Mechelen die begraven is in de kerk van Sint-Rombouts; iedere compagnon mag zich lid maken mits de betaling van het lidgeld zoals in de tijd van deze heren, en dat is 12 Leuvense Gulden. Degene die zaken doen in laken, zonder lid te zijn van de Gilde, zullen een halve mark moeten betalen. Elke inwoner van Mechelen, mag wollen stoffen, van goede kwaliteit, weven en verven, zoals de broeders van de Gilde, maar ze zullen gecontroleerd worden door deze laatste. De stempel van de stad zal bewaard worden in een kas met vier sleutels; de schepenen zullen er een bezitten, de dekens van de Gilde; de twaalf verkozenen en een burger van de stad, die zal verkozen worden door twee leden van iedere ambacht. Indien een broeder van de Gilde zich niet houdt aan de verdragen die gesloten werden op de beurs van Champagne, kunnen de heren beslag leggen op de persoon en zijn bezittingen, waar dan ook in de heerlijkheid van Mechelen, totdat hij voldaan heeft aan zijn verplichtingen. De accijnzenrechten mochten niet verhoogd worden zonder de toelating van de gemeenschap. Het was niet toegelaten voor zijn huis standjes op te stellen voor de verkoop van brood en bier.

Origineel; ridderzegel met tegenzegel van Jan, hertog van Brabant, en van Godefried van Brabant, heer van Aarschot; zegel en tegenzegel van de stad Mechelen; stukken van zegels van Jan en van Florent Berthout; allen hangend in dubbele staart aan perkament. De zegel van de hertog van Brabant is in gele was, en de andere in groene was; die van de heer van Aarschot is beschadigd.

Overgeschreven in het Privilegie-Boek, B, 50 r°, en in het Rood-Boek, I, 22.

Gedrukt in Willems, Brabantse Yeesten, I, 700, en in DAVID, Geschiedenis van de stad van Mechelen, 463.

(vervolgt)

Mensen van bij ons.....

Colette Vanderbeken
mei 2003

Willem De Prins werd geboren op 29 juni 1886 in café "In de Prins", het huidige parochiehuis. Hij was het derde kind van twaalf.

Hij liep school te Elewijt tot zijn tien jaar. Daarna ging hij gedurende vier jaar naar het college te Mechelen. Tijdens deze periode woonde hij te Mechelen bij zijn tante.

Als 15 jarige kwam hij in dienst bij zijn vader, die schilder was. Voor dit beroep had Willem veel belangstelling, vermits hij het de rest van zijn leven beoefend heeft. Hij wilde nog bijleren, hij werkte in de dag bij zijn vader en 's avonds ging hij naar de academie tekenles volgen, en 's zondags ging hij op 't school zijn schildersberoep nog wat bijwerken. Zo werd hij een bekwaam vakman.

In februari 1917 werd Willem onder de wapens geroepen en vertrok naar Sint-Lau in Frankrijk. De eerste twee maanden was hij een soldaat zonder wapens: eerst was hij boer en dan ruitenzetter. Nadien werd het pas serieus, hij vocht zestien maanden aan de IJzer, hij had enkele goede maar toch meestal slechte herinneringen. Hij maakte de wapenstilstand mee. In april 1919 zwaaide hij af bij 't leger.

Op 7 juni van datzelfde jaar huwde hij met Antonia Bautmans met als roepnaam Nette. Ze gingen in een woning wonen, daar waar nu het podium staat in de zaal "In den Prins". Ze kregen zes kinderen.

In 1929 kochten ze een schuur in het Molenveld dat ze verbouwden tot woning.

Willem was steeds een fervente schutter op de staande wip. Hij deed zijn debuut op 13 jarige leeftijd. Zijn eerste schieting was bij "Bosman", hij hanteerde pijl en boog tot in 1968. En het bleef niet alleen bij de schieting, hij speelde ook een leidende rol in de wipmaatschappij Sint-Hubertus; hij was 30 jaar secretaris en 20 jaar voorzitter. Hij kreeg de titel van ere-voorzitter.

Vanaf de ouderdom van 20 jaar werd hij lid en later werd hij secretaris van de muziekmaatschappij Sint-Hubertus, hij bleef het gedurende 27 jaar.

Hij was lid van het kerkfabriek en ging trouw elke zondag met de schaal rond. Een mens die het sociaal leven in Elewijt duidelijk heeft beleefd en gediend.

Hij maakt deel uit van een stam teruggaande tot een tiental generaties met een huwelijk te Epegem in 1695 van Adriaan Juliens en Anna Vertommen.

Uit: De Brug/Milac van mei 1970.

I Adriaan Juliens.

Adriaan is getrouwd te Epegem 01.02.1695 voor de kerk met Anna Vertommen.

Uit dit huwelijk:

- 1 Arnoldus Juliens, geboren te Zemst 07.04.1712, volgt onder II.

II Arnoldus Juliens, geboren te Zemst 07.04.1712, overleden te Weerde 14.10.1784, 72 jaar en 190 dagen oud, zoon van I. Arnoldus is getrouwd 16.08.1739, getrouwd te Elewijt 1739 voor de kerk, op 27-jarige leeftijd met Catharina Portaels.

Uit dit huwelijk:

- 1 Jan Baptista Juliens, geboren te Weerde 25.11.1739.
- 2 Antonius Juliens, geboren te Weerde 24.08.1742, volgt onder III-a.
- 3 Jan Frans Juliens, geboren te Weerde 04.10.1744.
- 4 Anna Catharina Juliens, geboren te Weerde 24.03.1747, volgt onder III-b.
- 5 Michael Juliens, afkomstig uit Weerde, geboren 23.12.1748, volgt onder III-c.

III-a Antonius Juliens, wever, geboren te Weerde 24.08.1742, wonende aldaar, overleden aldaar 09.10.1814, begraven aldaar 11.10.1814, 72 jaar en 46 dagen oud, zoon van II.

Antonius is getrouwd te Weerde 21.10.1764 voor de kerk, op 22-jarige leeftijd met Elisabeth Op De Beeck (30 jaar oud), geboren te Weerde 26.06.1734, overleden aldaar 09.10.1794, 60 jaar en 105 dagen oud, dochter van Jan Op De Beeck en Anna Van Gent.

Elisabeth is eerder getrouwd te Weerde 01.06.1751 voor de kerk, op 16-jarige leeftijd met Theodorus De Vleminck (25 jaar oud), geboren te Zemst 25.01.1726, overleden te Weerde 18.06.1755, 29 jaar en 144 dagen oud, zoon van Joannes De Vleminck en Petronelle Zegers. Theodorus is eerder getrouwd te Weerde 16.12.1747 voor de kerk, op 21-jarige leeftijd met Margareta Schoreels (40 jaar oud), geboren te Weerde 06.02.1707, overleden aldaar 23.03.1751, 44 jaar en 45 dagen oud, dochter van Mathias Schoreels en Catharina Brouwers. Margareta is eerder getrouwd te Weerde 22.07.1730 voor de kerk, op 23-jarige leeftijd met Antonius Winstock, overleden te Weerde 22.07.1747. Elisabeth is eerder getrouwd te Weerde 11.08.1755 voor de kerk, op 21-jarige leeftijd met Jan Walschaers, overleden te Weerde 16.08.1764.

Uit dit huwelijk:

- 1 Arnoldus Juliens, geboren te Weerde 10.04.1766, volgt onder IV-a.
- 2 Antonius Juliens, geboren te Weerde 1768, volgt onder IV-b.
- 3 Anna Catharina Juliens, geboren te Weerde 04.08.1770, volgt onder IV-c.
- 4 Joannes Franciscus Juliens, geboren te Weerde 09.02.1773, volgt onder IV-d.
- 5 Michael Juliens, geboren te Weerde 31.12.1774.
- 6 Adrianus Juliens, geboren te Weerde 20.03.1778, overleden aldaar 03.1778.

IV-a Arnoldus Juliens, geboren te Weerde 10.04.1766, overleden te Elewijt 19.04.1842, 76 jaar en 9 dagen oud, zoon van III-a. Arnoldus was gehuwd met Susanna Roekens, afkomstig uit Elewijt, geboren ±1769, overleden aldaar 10.02.1860, ongeveer 91 jaar oud, dochter van Guillielmus Roekens en Anna Catharina Geets.

Uit dit huwelijk:

- 1 Antonius Juliens, geboren te Elewijt 12.07.1793, volgt onder V-a.

2 Guillielmus Juliens, afkomstig uit Elewijt, geboren ±1797, volgt onder V-b.

3 Anna Maria Juliens, geboren te Weerde 15.05.1799, overleden te Elewijt 18.04.1880, 80 jaar en 339 dagen oud. Anna is getrouwd te Elewijt 21.02.1838 voor de kerk, op 38-jarige leeftijd met Antonius Haes (ongeveer 46 jaar oud), geboren ±1792, zoon van Carolus Josephus Haes en Josepha Goossens.

4 Maria Josepha Juliens, geboren te Elewijt 01.09.1803, overleden aldaar 26.07.1806, 2 jaar en 328 dagen oud.

5 Joanna Catharina Juliens, geboren 06.1806, overleden te Elewijt 23.08.1806, 2 maanden oud.

6 Guillelmus Juliens, geboren te Elewijt 31.03.1808, overleden aldaar 31.03.1808.

7 Maria Josepha Juliens, geboren te Elewijt 15.06.1809. Maria is getrouwd te Elewijt 27.09.1836 voor de kerk, op 27-jarige leeftijd met Judocus Vercaeren (25 jaar oud), geboren te Elewijt 03.12.1810, zoon van Lambertus Vercaeren (maalter) en Clara Verlinden.

8 Carolus Ludovicus Juliens, geboren te Elewijt 15.05.1813, volgt onder V-c.

V-a Antonius Juliens, geboren te Elewijt 12.07.1793, overleden aldaar 10.07.1860, 66 jaar en 364 dagen oud, zoon van IV-a. Antonius is getrouwd te Elewijt 27.08.1820 voor de kerk, op 27-jarige leeftijd met Maria Anna Goris (35 jaar oud), geboren te Putte 03.10.1784, overleden te Weerde 05.09.1864, 79 jaar en 338 dagen oud, dochter van Petrus Goris en Joanna Voogt. Maria is eerder getrouwd te Elewijt 20.06.1810 voor de kerk, op 25-jarige leeftijd met Franciscus Josephus Verlinden (30 jaar oud), geboren te Epegem 22.03.1780, zoon van Henricus Verlinden (voorzitter van kerkfabriek in Weerde en molenaar) en Anna Catharina Van Relegem.

Uit dit huwelijk:

- 1 Petrus Pepinus Juliens, geboren te Elewijt 06.11.1822, volgt onder VI-a.
- 2 Arnoldus Constantinus Juliens, geboren te Elewijt 18.06.1825.

VI-a Petrus Pepinus Juliens, geboren te Elewijt 06.11.1822, overleden te Weerde 19.09.1877, 54 jaar en 317 dagen oud, zoon van V-a. Petrus is getrouwd te Zemst met Catharina Francisca Verstraeten, afkomstig uit Zemst.

Uit dit huwelijk:

- 1 Maria Francisca Juliens, geboren te Weerde 13.10.1850, overleden aldaar 13.11.1851, 1 jaar en 31 dagen oud.
- 2 Franciscus Hermanus Maria Juliens, geboren te Weerde 08.06.1852, overleden te Schaerbeek 13.08.1911, 59 jaar en 66 dagen oud. Franciscus is getrouwd te Lier 11.08.1888, op 36-jarige leeftijd met N.N..
- 3 Maria Constantinus Juliens, geboren te Weerde 14.03.1854, overleden aldaar 30.12.1857, 3 jaar en 291 dagen oud.
- 4 Maria Emma Josephina Juliens, geboren te Weerde 25.04.1856.
- 5 Maria Amaury Josephus Juliens, geboren te Weerde 13.12.1857, overleden aldaar 27.01.1865, 7 jaar en 45 dagen oud.
- 6 Maria Constantinus Juliens, geboren te Weerde 18.04.1860, overleden aldaar 18.11.1868, 8 jaar en 214 dagen oud.
- 7 Maria Prospert Franciscus Juliens, geboren te Weerde 13.06.1861, gedoopt aldaar 14.06.1861, ongehuwd overleden aldaar 23.10.1908, 47 jaar en 132 dagen oud.
- 8 Maria Eduardus Juliens, geboren te Weerde 17.11.1862, overleden aldaar 22.01.1864, 1 jaar en 66 dagen oud.

9 Maria Juliens, geboren te Weerde 23.12.1865.

VI-b Guilielmus Juliens, afkomstig uit Elewijt, geboren 1797, overleden aldaar 28.01.1859, ongeveer 62 jaar oud, zoon van IV-a.

Guilielmus was gehuwd met Anna Josepha Gevels, afkomstig uit Houtem (Vilvoorde), geboren 1804, overleden te Elewijt 18.12.1869, ongeveer 65 jaar oud, dochter van Petrus Gevels en N. Verharen.

Uit dit huwelijk:

- 1 Joanna Maria Virginia Juliens, geboren te Elewijt 14.01.1827, volgt onder VI-b.
- 2 Petrus Adolphus Juliens, geboren te Elewijt 12.02.1828, overleden aldaar 14.02.1828, 2 dagen oud.
- 3 Susanna Adelia Juliens, geboren te Elewijt 29.01.1829, volgt onder VI-c.
- 4 Maria Anna Juliens, geboren te Elewijt 08.01.1831.
- 5 Franciscus Leopoldus Juliens, geboren te Elewijt 22.10.1832, overleden aldaar 28.12.1834, 2 jaar en 67 dagen oud.
- 6 Maria Josepha Juliens, geboren te Elewijt 02.01.1835, volgt onder VI-d.
- 7 Catharina Ludovica Juliens, geboren te Elewijt 16.11.1837.
- 8 Rudolphus Leopoldus Juliens, geboren te Elewijt 08.12.1839.

VI-b Joanna Maria Virginia Juliens, geboren te Elewijt 14.01.1827, overleden te Weerde 29.06.1899, 72 jaar en 166 dagen oud, dochter van V-b.

Joanna is getrouwd te Elewijt 11.05.1852 voor de kerk, op 25-jarige leeftijd (1) met Philippus Josephus De Laet (28 jaar oud), geboren te Perk 31.01.1824, overleden te Weerde 14.02.1857, 33 jaar en 14 dagen oud, zoon van Carolus De Laet en Anna Maria De Bakker.

Uit dit huwelijk:

- 1 Carolus De Laet, geboren te Elewijt 30.06.1852, overleden aldaar 11.07.1864, 12 jaar en 11 dagen oud.
- 2 Guilielmus De Laet, geboren te Elewijt 26.03.1854, overleden aldaar 13.08.1910, 56 jaar en 140 dagen oud. Guilielmus is getrouwd te Elewijt 29.11.1887 voor de kerk, op 33-jarige leeftijd met Carolina Sabina Hasaerts (26 jaar oud), geboren te Elewijt 10.06.1861, overleden aldaar 20.07.1936, begraven aldaar 22.07.1936, 75 jaar en 40 dagen oud, dochter van Gerardus Theodorus Hasaerts en Theresia Francisca Van den Heuvel.

- 3 Susanna Adelia De Laet, geboren te Weerde 16.03.1856, overleden aldaar 19.06.1858, 2 jaar en 95 dagen oud.

Joanna is getrouwd te Weerde 14.01.1858, getrouwd aldaar 19.01.1858 voor de kerk (getuigen waren Guilielmus Arcadius Peeters en Joannes Franciscus Janssens), op 31-jarige leeftijd (2) met Joannes Franciscus Peeters (34 jaar oud), herber gier, geboren te Weerde 14.02.1823 (doopgetuigen waren Joannes Franciscus De Wilder en Maria Elisabeth Van Haesendonck), wonende te Weerde, overleden aldaar 01.06.1907, 84 jaar en 107 dagen oud, zoon van Michael Josephus Peeters (landbouwer) en Joanna Cornelia De Wilder.

Uit dit huwelijk:

- 4 Josephus Peeters, geboren te Weerde 17.08.1858, gedoopt aldaar 18.08.1858, overleden aldaar 16.08.1860, 1 jaar en 365 dagen oud.
- 5 Maria Josepha Peeters, geboren te Weerde 25.04.1860, volgt onder VII-a.
- 6 Maria Antonia Peeters, geboren te Weerde 03.11.1861, overleden aldaar 21.08.1866, 4 jaar en 291 dagen oud.

7 Joannes Franciscus Peeters, geboren te Weerde 21.09.1863, overleden aldaar 18.10.1863, 27 dagen oud.

8 Maria Hortensia Peeters, geboren te Weerde 29.12.1864.

9 Theresia Florentina Peeters, geboren te Weerde 11.02.1867, overleden aldaar 27.10.1867, 258 dagen oud.

VII-a Maria Josepha Peeters, geboren te Weerde 25.04.1860, dochter van VI-b.

Maria is getrouwd te Weerde 23.09.1896 (getuigen waren Joannes Henricus Janssens en Joannes Franciscus Peeters), op 36-jarige leeftijd met Petrus Victor Janssens (25 jaar oud), landbouwer, geboren te St.Kat. Waver 09.01.1871, wonende te Mechelen sinds 12.4.1919 en te Weerde, zoon van Joannes Henricus Janssens.

Uit dit huwelijk:

- 1 Josephus Franciscus Gerardus Janssens, geboren te Weerde 16.01.1899, gedoopt aldaar 17.01.1899.

Josephus is getrouwd te St.Cordis Mechelen 21.05.1928 voor de kerk, op 29-jarige leeftijd met Yvonna Goovaerts.

- 2 Henricus Josephus Janssens, geboren te Weerde 05.12.1900 (doopgetuigen waren Joannes Henricus Janssens en Sabina Haesaerts).

Henricus is getrouwd te Hanswijk Mechelen 02.04.1921 voor de kerk, op 20-jarige leeftijd met Maria Van Horenbeek.

VI-c Susanna Adelia Juliens, geboren te Elewijt 29.01.1829, overleden aldaar 11.10.1883, 54 jaar en 255 dagen oud, dochter van V-b.

Susanna is getrouwd te Elewijt 02.05.1848 voor de kerk, op 19-jarige leeftijd met Petrus Josephus De Vooght (ongeveer 32 jaar oud), geneesheer, afkomstig uit Mechelen, geboren 1816, overleden aldaar 19.03.1889, begraven te Elewijt, ongeveer 73 jaar oud, zoon van Rumoldus De Vooght en Anna Maria Goris.

Uit dit huwelijk:

- 1 Josepha Alida De Vooght, geboren te Elewijt 07.08.1848.

Josepha is getrouwd te Elewijt 27.10.1875 voor de kerk, op 27-jarige leeftijd met Carolus Januarius Debeucker (26 jaar oud), geboren te Antwerpen 19.09.1849, zoon van Ignatius Debeucker en Anna Maria Bruyneels.

- 2 Julia Ludovica Maria Devooght, geboren te Elewijt 17.10.1850. Julia is getrouwd te Elewijt 11.04.1877 voor de kerk, op 26-jarige leeftijd met Ludovicus Joannes Maria Van Biervliet (39 jaar oud), geboren te Leuven 29.08.1837.

- 3 Franciscus De Vooght, geboren te Elewijt 23.07.1852.

- 4 Ludovicus Ademar De Vooght, geboren te Elewijt 22.11.1854.

- 5 Augustinus Josephus Adolphus De Vooght, geboren te Elewijt 27.08.1859.

- 6 Joannes De Vooght, geboren te Elewijt 24.07.1861.

- 7 Livinus De Vooght, geboren 17.06.1863, overleden te Elewijt 30.06.1863, 13 dagen oud.

- 8 Emma Ludovica De Vooght, geboren te Elewijt 08.04.1865.

Emma is getrouwd te Elewijt 05.08.1885 voor de kerk, op 20-jarige leeftijd met Ernestus Petrus Willems, geboren te St-Jans Molenbeek, zoon van Petrus Ernestus Willems en Maria Joanna Bernardina Postula.

- 9 Susanna Maria Carolina De Vooght, geboren te Elewijt 10.09.1867.

- 10 Constantinus Maria Franciscus De Vooght, geboren te Elewijt 21.12.1868.

VI-d Maria Josepha Juliens, geboren te Elewijt 02.01.1835, overleden aldaar 07.01.1911, 76 jaar en 5 dagen oud, dochter van V-b.

Maria is getrouwd te Elewijt 04.09.1860 voor de kerk, op 25-jarige leeftijd (1) met Henricus Joseph Rits (ongeveer 25 jaar oud), afkomstig uit Werchter, geboren 1835, natuurlijke

zoon van Theresia Rits.

Uit dit huwelijk:

- 1 Gustavus Joseph Rits, geboren te Elewijt 30.11.1860, overleden aldaar 25.01.1872, 11 jaar en 56 dagen oud.
- 2 Edmundus Rits, geboren ±1864, overleden te Elewijt 28.10.1874, ongeveer 10 jaar oud.
- 3 Adelia Francisca Rits, geboren te Epegeem 04.03.1866, overleden te Elewijt 26.10.1939, begraven aldaar 30.10.1939, 73 jaar en 236 dagen oud.
Adelia is getrouwd te Elewijt 21.12.1909 voor de kerk, op 43-jarige leeftijd met Bruno Augustus Ryckmans (43 jaar oud), geboren te Steenokkerzeel 02.06.1866, overleden te Elewijt 22.04.1937, begraven aldaar 29.04.1937, 70 jaar en 324 dagen oud, zoon van Petrus Ryckmans en Joanna Maria Winnepenninckx.
Bruno is eerder getrouwd te Elewijt 03.05.1893 voor de kerk, op 26-jarige leeftijd met Maria Adelia Van den Wyngaerd (32 jaar oud), geboren te Elewijt 01.02.1861, overleden aldaar 09.06.1908, 47 jaar en 129 dagen oud, dochter van Henricus Vanden Wyngaert en Anna Catharina Josephine Schorreels.

Haar dochter van een onbekende man:

- 4 Maria Elisabeth Juliens, geboren te Elewijt 08.02.1877, volgt onder VII-b.

VII-b Maria Elisabeth Juliens, geboren te Elewijt 08.02.1877, dochter van VI-d.

Maria is getrouwd te Elewijt 25.04.1911 voor de kerk, op 34-jarige leeftijd met Josephus Eduardus Van den Wyngaerd (22 jaar oud), geboren te Elewijt 24.07.1888, zoon van Livinus Henricus Vanden Wijngaerd en Gertrudis Lauwers.

Uit dit huwelijk:

- 1 Josephus Livinus Richardus Van den Wyngaerd, geboren te Elewijt 05.04.1912.

V-c Carolus Ludovicus Juliens, geboren te Elewijt 15.05.1813, overleden aldaar 01.03.1878, 64 jaar en 290 dagen oud, zoon van IV-a.

Carolus was gehuwd met Maria Barbara Mees, afkomstig uit Rymenam, geboren ±1817, overleden te Elewijt 14.03.1862, ongeveer 45 jaar oud.

Uit dit huwelijk:

- 1 Maria Dorothea Juliens, geboren te Elewijt 14.02.1842.
Maria is getrouwd te Elewijt 28.04.1868 voor de kerk, op 26-jarige leeftijd met Walterus Gustavus Dewilder (29 jaar oud), geboren te Weerde 09.05.1838, zoon van Ludovicus Franciscus Dewilder (onderwijzer) en Maria Prudentia De Maere (zonder).
- 2 Joannes Marcellinus Juliens, geboren te Elewijt 02.06.1844, volgt onder VI-e.
- 3 Hermanus Antonius Juliens, geboren te Elewijt 31.07.1845.
- 4 Guilielmus Juliens, geboren te Elewijt 01.03.1847, volgt onder VI-f.

VI-e Joannes Marcellinus Juliens, geboren te Elewijt 02.06.1844, overleden aldaar 16.02.1913, 68 jaar en 259 dagen oud, zoon van V-c.

Joannes is getrouwd te Elewijt 10.01.1883 voor de kerk, op 38-jarige leeftijd met Isabella Barbara De Saeger (31 jaar oud), geboren te Elewijt 23.12.1851, overleden aldaar 19.07.1932, begraven aldaar 22.07.1932, 80 jaar en 209 dagen oud, dochter van Petrus Joannes De Saeger en Florentina Clara Lathouwers.

Uit dit huwelijk:

123

1 Clara Antonia Juliens, geboren te Elewijt 08.11.1883.

Clara is getrouwd te Elewijt 07.06.1919 voor de kerk, op 35-jarige leeftijd met Edmundus Joannes De Ron (34 jaar oud), geboren te Elewijt 02.05.1885, overleden te Etterbeek 24.08.1959, begraven te Elewijt 27.08.1959, 74 jaar en 114 dagen oud, zoon van Fredericus Josephus De Ron en Maria Theresia Virginia Van Calster.

2 Dorothea Juliens, geboren te Elewijt 21.01.1885.

3 Guilielmus Petrus Juliens, geboren te Elewijt 29.06.1886, volgt onder VII-c.

4 Josephina Florentia Juliens, geboren te Elewijt 10.08.1887, overleden aldaar 07.07.1890, 2 jaar en 331 dagen oud.

5 Walterus Gustavus Juliens, geboren te Elewijt 10.08.1887, overleden aldaar 24.11.1887, 106 dagen oud.

6 Felix Paulus Juliens, geboren te Elewijt 21.07.1888, overleden aldaar 05.08.1888, 15 dagen oud.

7 Josepha Joanna Juliens, geboren te Elewijt 04.01.1890.

8 Josephina Juliens, geboren te Elewijt 21.08.1891, ongehuwd overleden aldaar 07.04.1949, begraven aldaar 12.04.1949, 57 jaar en 229 dagen oud.

9 Florentia Rosalia Carolina Juliens, geboren te Elewijt 28.04.1893.

Florentia is getrouwd te Elewijt 05.07.1924 voor de kerk, op 31-jarige leeftijd met Joannes Augustinus Roekens (33 jaar oud), gedoopt te Muizen 29.06.1891, overleden te Elewijt 01.08.1958, begraven aldaar 05.08.1958, 67 jaar en 33 dagen oud, zoon van Petrus Josephus Roekens en Maria Ludovica Lauwers.

10 Felix Paulus Juliens, geboren te Elewijt 09.08.1894, overleden aldaar 05.09.1894, 27 dagen oud.

11 Felix Antonius Juliens, geboren te Elewijt 27.09.1895.

Felix is getrouwd te Elewijt 28.06.1924 voor de kerk, op 28-jarige leeftijd met Charlotta Maria Magdalena Van Hamme (22 jaar oud), gedoopt te Pepinster 01.11.1901, dochter van Josephus Van Hamme en Maria Collette.

12 Augustinus Hubertus Juliens, geboren te Elewijt 20.10.1896.

VII-c Guilielmus Petrus Juliens, schilder en verhandelaar, geboren te Elewijt 29.06.1886, zoon van VI-e.

Guilielmus is getrouwd te Elewijt 07.06.1919 voor de kerk, op 32-jarige leeftijd met Antonia Bautmans (31 jaar oud), geboren te Elewijt 15.06.1887, dochter van Carolus Bautmans en Anna Catharina Buls.

Uit dit huwelijk:

1 Joanna Isabella Juliens, geboren te Elewijt 24.03.1921.

Joanna is getrouwd te Elewijt 11.04.1945 voor de kerk, op 24-jarige leeftijd met Augustus Napoleon Bonne (23 jaar oud), gedoopt te Nederokkerzeel 31.01.1922, zoon van Ludovicus Bonne en Catharina Martha Mathys.

2 Augustinus Marcellus Juliens, handwerker en schilder, geboren te Elewijt 04.04.1922.

3 Marcellus Franciscus Juliens, glazenplaatser, geboren te Elewijt 13.01.1924.

4 Maria Antonia Juliens, geboren te Elewijt 19.06.1925.

5 Carolus Hubertus Juliens, schilder, geboren te Elewijt 22.01.1928.

6 Rosa Josepha Juliens, stikster, geboren te Elewijt 23.02.1930.

Rosa is getrouwd te Elewijt 01.08.1959 voor de kerk, op 29-jarige leeftijd met Antonius Mathias Marcellus Lichtfous (30 jaar oud), geboren te Martelange 03.02.1929, zoon van Marcellus Lichtfous en Josephina Hosch.

VI-f Guilielmus Juliens, geboren te Elewijt 01.03.1847, zoon van V-c. Guilielmus is getrouwd te Elewijt 19.01.1870 voor de kerk, op 22-jarige leeftijd met Maria Paulina Schroef (ongeveer 21 jaar oud), geboren ±1849, overleden te Elewijt 16.09.1870, ongeveer 21 jaar oud, dochter van Joannes Baptista Schroef en Joanna Maria Van Grunderbeek.

Uit dit huwelijk:

1 Maria Mathildis Juliens, geboren te Elewijt 15.04.1870, overleden aldaar 12.08.1870, 119 dagen oud.

IV-b Antonius Juliens, wever, geboren te Weerde 1768, overleden aldaar 17.10.1842, 74 jaar oud, zoon van III-a.

Antonius is getrouwd 18.06.1794 voor de kerk, op 26-jarige leeftijd met Elisabeth Van Haesendonck (60 jaar oud), geboren 26.11.1733, overleden te Weerde 01.09.1819, begraven aldaar 03.09.1819, 85 jaar en 279 dagen oud, dochter van Walter Haezendonck en Joanna Daems.

Elisabeth is eerder getrouwd te Weerde 09.01.1780 voor de kerk, op 46-jarige leeftijd met Jan Henricus Cluckers (26 jaar oud), geboren te Zemst 08.08.1753 (doopgetuigen waren Hendrik Moons en Joanna Maria Van Himbeek), overleden te Weerde 08.01.1794, 40 jaar en 153 dagen oud, zoon van Henricus Cluckers en Catharina Van Humbeek.

Uit dit huwelijk:

1 Maria Elisabeth Juliens, geboren te Weerde 20.03.1796, volgt onder V-d.

V-d Maria Elisabeth Juliens, geboren te Weerde 20.03.1796, overleden aldaar 08.01.1864, 67 jaar en 294 dagen oud, dochter van IV-b.

Maria is getrouwd te Weerde 09.05.1815 (getuigen waren Antonius Juliens en Henricus Van Haesendonck), op 19-jarige leeftijd met Judocus Gits (ongeveer 27 jaar oud), werkman, wever en herbergier, geboren te Laken ±1788, wonende te Weerde, overleden aldaar 25.05.1845, ongeveer 57 jaar oud.

Uit dit huwelijk:

1 Antonia Gits, geboren te Weerde 01.03.1816, gedoopt aldaar 03.03.1816 (doopgetuige was Henricus Van Haesendonck Antoine Juliens i.p.v. Joanna Catharina Gits).

Antonia is getrouwd te Weerde 10.01.1843 (getuigen waren Judocus Gits en Joannes Baptist Buelens), op 26-jarige leeftijd met Petrus De Wit (43 jaar oud), geboren te Boortmeerbeek 06.07.1799, zoon van Adrianus De Wit en Anna Catharina Eylen.

Petrus was weduwnaar van Joanna Timmermans.

2 Henricus Joannes Gits, geboren te Weerde 19.10.1818 (doopgetuigen waren Henricus Joannes Gits en Elisabeth Vanhaesendonck), volgt onder VI-g.

3 Maria Ludovica Giets, geboren te Weerde 17.06.1822 (doopgetuigen waren Joannes Franciscus De Wilder en Maria Leemans).

4 Doodgeboren kind, geboren te Weerde 23.03.1825, begraven aldaar 23.03.1825.

5 Maria Josephina Gits, geboren te Weerde 28.02.1826 (doopgetuigen waren Joannes Franciscus Gits en Francisca Cluckers), volgt onder VI-h.

6 Rosalia Gits, geboren te Weerde 29.03.1829 (doopgetuigen waren Antonius Juliens Loco Adrianus Cluckers en Anna Maria Theresia De Vleminck), overleden te Weerde 15.02.1830, begraven aldaar 16.02.1830, 323 dagen oud.

7 Ludovicus Gits, geboren te Weerde 20.05.1831 (doopgetuigen waren Ludovicus Franciscus De Wilder en Maria Dorothea Muyldermans), overleden te Weerde 14.10.1835, 4 jaar en 147 dagen oud.

8 Petrus Antonius Giets, geboren te Weerde 21.12.1834, gedoopt aldaar 22.12.1834 (doopgetuigen waren Petrus Antonius Cluckers (Zemst) en Maria Dorothea Van Santvoort (Weerde)).

9 Joannes Baptist Giets, geboren te Weerde 21.07.1839, overleden aldaar 26.03.1840, 249 dagen oud.

VI-g Henricus Joannes Gits, geboren te Weerde 19.10.1818, zoon van V-d.

Henricus is getrouwd te Weerde 18.01.1843 (getuigen waren Judocus Gits en Joannes Franciscus Vrinds), op 24-jarige leeftijd met Anna Maria Vrinds (29 jaar oud), geboren te Muizen 17.01.1814, dochter van Joannes Franciscus Vrinds (wever) en Maria Elisabeth Alenbergs.

Uit dit huwelijk:

1 Philomena Maria Elisabeth Gits, geboren te Weerde 27.07.1843.

2 Petrus Leopoldus Gits, geboren te Weerde 22.10.1845.

VI-h Maria Josephina Gits, geboren te Weerde 28.02.1826, overleden aldaar 02.01.1913, 86 jaar en 309 dagen oud, dochter van V-d.

Maria is getrouwd te Weerde 03.04.1850, getrouwd aldaar 10.04.1850 voor de kerk (getuigen waren Carolus Opdebeek en Henricus Van Santvoort), op 24-jarige leeftijd met Joannes Baptista Opdebeek (24 jaar oud), herbergier, geboren te Zemst 28.04.1825, wonende te Weerde, overleden aldaar 14.11.1896, 71 jaar en 200 dagen oud, zoon van Joannes Opdebeek en Maria Theresia Goovaerts.

Uit dit huwelijk:

1 Maria Elisabeth Opdebeek, geboren te Weerde 08.09.1850, gedoopt aldaar 09.09.1850.

2 Franciscus Joannes Opdebeek, geboren te Weerde 09.09.1852, gedoopt aldaar 10.09.1852, volgt onder VII-d.

3 Maria Philomena Opdebeek, geboren te Weerde 25.10.1854, volgt onder VII-e.

4 Maria Antonia Opdebeek, geboren te Weerde 01.04.1857, gedoopt aldaar 02.04.1857.

5 Maria Ludovica Opdebeek, geboren te Weerde 30.06.1859, volgt onder VII-f.

6 Joannes Baptist Opdebeek, geboren te Weerde 04.11.1861, overleden aldaar 18.07.1864, 2 jaar en 257 dagen oud.

7 Joanna Catharina Opdebeek, geboren te Weerde 23.01.1864, gedoopt aldaar 24.01.1864, overleden aldaar 24.01.1865, 1 jaar en 1 dag oud.

8 Joannes Franciscus Opdebeek, landbouwer, geboren te Weerde 15.11.1865, wonende aldaar.

9 Philomena Maria Julia Opdebeek, geboren te Weerde 30.03.1868, overleden aldaar 20.04.1869, 1 jaar en 21 dagen oud.

10 Franciscus Alphonsus Opdebeek, geboren te Weerde 25.08.1874, gedoopt aldaar 26.08.1874, volgt onder VII-g.

VII-d Franciscus Joannes Opdebeek, geboren te Weerde 09.09.1852, gedoopt aldaar 10.09.1852, zoon van VI-h.

Franciscus is getrouwd te Weerde 12.08.1878 (getuigen waren Joannes Baptist Opdebeek en Joannes Cornelius Willems), op 25-jarige leeftijd met Maria Francisca Willems (24 jaar oud), geboren te Epegem 29.11.1853, dochter van Codefridus Willems en Maria Elisabeth Geerens.

Uit dit huwelijk:

1 Josephus Codefridus Opdebeek, geboren 24.09.1877, overleden te Weerde 24.05.1879, begraven aldaar 26.05.1879, 1 jaar en 242 dagen oud.

2 Joannes Godefridus Opdebeeck, geboren te Weerde 31.07.1879, gedoopt aldaar 01.08.1879.

3 Infans Opdebeeck, geboren te Weerde 27.08.1880, overleden aldaar 27.08.1880, begraven aldaar 29.08.1880.

VII-e Maria Philomena Opdebeeck, landbouwster, geboren te Weerde 25.10.1854, wonende aldaar, dochter van VI-h.

Maria is getrouwd te Weerde 03.09.1881, getrouwd aldaar 07.09.1881 voor de kerk, op 26-jarige leeftijd met Franciscus Fredericus Janssens (37 jaar oud), landbouwer, geboren te Weerde 19.10.1843 (doopgetuigen waren Joannes Franciscus Janssens en Joanna Maria Persoons), wonende te Weerde, zoon van Henricus Josephus Janssens (landbouwer) en Anna Catherina Persoons.

Uit dit huwelijk:

1 Antonia Catherina Janssens, geboren te Weerde 29.11.1881, gedoopt aldaar 30.11.1881 (doopgetuigen waren Joannes Baptist Opdebeeck en Anna Catherina Persoons), wonende te Weerde, ongehuwd overleden aldaar 1975, begraven aldaar, 94 jaar oud.

2 Joannes Franciscus Janssens, landbouwer, geboren te Weerde 01.10.1883, gedoopt aldaar 02.10.1883 (doopgetuigen waren Joannes Franciscus Janssens en Maria Josephina Gits), wonende te Weerde, overleden aldaar 25.03.1964, begraven aldaar 30.03.1964, 80 jaar en 176 dagen oud.

Joannes was gehuwd met Maria Paulina Cromboom, geboren te Zemst 15.01.1887, overleden te Weerde 22.05.1961, begraven aldaar 26.05.1961, 74 jaar en 127 dagen oud.

3 Maria Ludovica Janssens, geboren te Weerde 27.09.1885, gedoopt aldaar 28.09.1885 (doopgetuigen waren Ludovicus Janssens en Maria Opdebeeck), ongehuwd overleden te Weerde 27.04.1911, 25 jaar en 212 dagen oud.

4 Maria Theresia Melania Janssens, geboren te Weerde 25.05.1888 (doopgetuigen waren Henricus Opdebeeck en Antonia Janssens I.P.V. Maria Ther. Vandenheuvel), overleden te Weerde 13.09.1889, begraven aldaar 14.09.1889, 1 jaar en 109 dagen oud.

5 Henricus Josephus Janssens, geboren te Weerde 18.08.1892 (doopgetuigen waren Henricus Josephus Janssens en Maria Antonia Opdebeeck), volgt onder VIII-a.

6 Ludovica Leontina Janssens, landbouwster, geboren te Weerde 27.08.1894, gedoopt aldaar 28.08.1894 (doopgetuigen waren Henricus Peeters en Ludovica Opdebeeck), wonende te Weerde, ongehuwd overleden te Zemst 09.03.1991, begraven te Weerde 14.03.1991, 96 jaar en 194 dagen oud.

7 Antonia Janssens, landbouwster, geboren te Weerde 19.11.1896, gedoopt aldaar 19.11.1896 (doopgetuigen waren Joannes Opdebeeck en Antonia Janssens), wonende te Weerde, ongehuwd overleden aldaar 22.04.1987, begraven aldaar 25.04.1987, 90 jaar en 154 dagen oud.

VIII-a Henricus Josephus Janssens, landbouwer, geboren te Weerde 18.08.1892, wonende aldaar, overleden aldaar 27.07.1970, begraven aldaar, 77 jaar en 343 dagen oud, zoon van VII-e. Henricus is getrouwd te Zemst 29.09.1923 voor de kerk, op 31-jarige leeftijd met Seraphina Leonia Concorde (26 jaar oud), geboren te Zemst 17.06.1897, wonende te Weerde, overleden aldaar 14.11.1971, begraven aldaar, 74 jaar en 150 dagen oud, dochter van N. Concorde en N. Verdoodt.

Uit dit huwelijk:

1 Georgette Philomena L. Janssens, geboren te Weerde 15.02.1927, volgt onder IX-a.

IX-a Georgette Philomena L. Janssens, geboren te Weerde 15.02.1927, dochter van VIII-a.

Georgette is gehuwd met René Cornelius Janssens, bediende, geboren te Muizen 21.01.1926, wonende te Weerde.

Uit dit huwelijk:

1 Luc Julien Leo Janssens, economist, geboren te Mechelen 25.05.1953, wonende te Weerde.

Luc is gehuwd met Frieda Maria Cl. Van Goethem, laborante, geboren te Mechelen 12.03.1954, wonende te Weerde, dochter van Camille Marie Van Goethem (architect) en Elisabeth Josephina De Raes.

VII-f Maria Ludovica Opdebeeck, geboren te Weerde 30.06.1859, dochter van VI-h.

Maria is getrouwd te Weerde 12.07.1887 (getuigen waren Ludovicus De Wilder en Henricus Opdebeeck), op 28-jarige leeftijd met Petrus Joannes De Wilder (20 jaar oud), beambte, geboren te Eppegem 04.02.1867, wonende te Weerde, zoon van Ludovicus Franciscus Dewilder (barreelwachter) en Maria Elisabeth Willems.

Uit dit huwelijk:

1 Ludovicus Ernestus De Wilder, beambte, geboren te Weerde 19.11.1887, wonende aldaar.

2 Joanna Carolina Alina De Wilder, geboren te Merchtem 08.01.1889, overleden te Weerde 13.09.1889, 248 dagen oud.

3 Fredericus Ludovicus De Wilder, geboren te Weerde 12.02.1890, gedoopt aldaar 13.02.1890.

4 Maria Paulina Lucia De Wilder, geboren te Weerde 12.01.1892, gedoopt aldaar 14.01.1892.

5 Guilielmus Carolus Mauritius De Wilder, geboren te Weerde 10.02.1893, gedoopt aldaar 11.02.1893.

6 Martha Helena Philomena De Wilder, geboren te Weerde 21.01.1894, gedoopt aldaar 22.01.1894.

7 Maria Antonia De Wilder, geboren te Weerde 09.10.1896, gedoopt aldaar 12.10.1896.

8 Franciscus Livinus De Wilder, geboren te Weerde 26.11.1898, gedoopt aldaar 27.11.1898.

9 Maria Mathilda De Wilder, geboren te Weerde 27.06.1901, gedoopt aldaar 29.06.1901 (doopgetuigen waren Franciscus Alphonsus Opdebeeck en Maria Catharina Van Haesendonck).

VII-g Franciscus Alphonsus Opdebeeck, herbergier en landbouwer, geboren te Weerde 25.08.1874, gedoopt aldaar 26.08.1874, wonende aldaar, overleden te Mechelen 07.11.1954, 80 jaar en 74 dagen oud, zoon van VI-h.

Franciscus is getrouwd te Weerde 20.07.1898 (getuigen waren Franciscus Opdebeeck en Fredericus Janssens), op 23-jarige leeftijd met Alida Van Dyck (20 jaar oud), geboren te Elewijt 03.04.1878, dochter van Victorius Andreas Van Dyck en Maria Theresia Vermeulen.

Uit dit huwelijk:

1 Josephus Carolus Opdebeeck, geboren te Weerde 18.11.1899, gedoopt aldaar 19.11.1899 (doopgetuigen waren Joannes Carolus Vermeulen en Maria Joseph Gits), overleden te Weerde 23.11.1899, begraven aldaar 25.11.1899, 5 dagen oud.

2 Joannes Josephus Cornelius Opdebeeck, geboren te Weerde 06.01.1901, gedoopt aldaar 09.01.1901 (doopgetuigen waren Henricus Joannes Opdebeeck en Maria Catharina Haesendonck), volgt onder VIII-b.

3 Alina Carolina Joanna Opdebeeck, geboren te Weerde 11.03.1902, gedoopt aldaar 13.03.1902 (doopgetuigen waren Petrus Joannes De Wilder en Joanna Carolina De Wilder), overleden te Mechelen 24.04.1991, begraven te Zemst 29.04.1991, 89 jaar en 44 dagen oud.

Alina is getrouwd te Weerde 12.01.1939 voor de kerk, op 36-jarige leeftijd met Bernardus Leon Beullens (30 jaar oud), geboren te Zemst 17.11.1908, wonende te Peter Benoitlaan 5 Zemst 1976.

- 4 Florimondus Alphonsus Opdebeeck, schrijver, geboren te Weerde 11.03.1902, gedoopt aldaar 13.03.1902 (doopgetuigen waren Florentinus Becq en Maria Philomena Opdebeeck), wonende te Epegem.
Florimondus is getrouwd te Epegem 15.04.1939 voor de kerk, op 37-jarige leeftijd met Theresia Mathildis Jacobs (43 jaar oud), geboren te Mechelen 05.06.1895, wonende te Epegem.
- 5 Franciscus Josephus Opdebeeck, geboren te Weerde 18.10.1903, gedoopt aldaar 21.10.1903 (doopgetuigen waren Joannes Franciscus Opdebeeck en Maria Josepha de Wilder).
- 6 Ludovicus Opdebeeck, geboren te Weerde 13.02.1907, gedoopt aldaar 15.02.1907 (doopgetuigen waren Ludovicus Swiggers en Ludovica Jacobs), volgt onder VIII-c.
- 7 Maria Joanna Opdebeeck, geboren te Weerde 26.01.1911, gedoopt aldaar 29.01.1911 (doopgetuigen waren Petrus Franciscus Van Asch en Maria Vranckx).
Maria is gehuwd met Alfons De Ron, fabriekswerker, geboren te Zemst 15.04.1911, wonende te Weerde.

VIII-b Joannes Josephus Cornelius Opdebeeck, spoorwagwerker en landbouwer, geboren te Weerde 06.01.1901, gedoopt aldaar 09.01.1901, wonende aldaar, overleden te Mechelen 22.01.1969, begraven te Weerde 25.01.1969, 68 jaar en 16 dagen oud, zoon van VII-g.

Joannes is getrouwd te Weerde 05.10.1929 voor de kerk, op 28-jarige leeftijd met Maria Magdalena Janssens (25 jaar oud), geboren te Weerde 25.11.1903 (doopgetuigen waren Henricus Ludovicus Janssens en Maria Anna Lauwers), wonende te Weerde, overleden aldaar 18.02.1973, begraven aldaar 22.02.1973, 69 jaar en 85 dagen oud, dochter van Franciscus Eduardus Janssens (landbouwer) en Catherina Lauwers.

Uit dit huwelijk:

- 1 Joanna Alphonsina Opdebeeck, geboren te Weerde 30.06.1933, volgt onder IX-b.

IX-b Joanna Alphonsina Opdebeeck, bediende, geboren te Weerde 30.06.1933, dochter van VIII-b.

Joanna is gehuwd met Jan Frans Van Santvoort, bediende, geboren te Erembodegem 21.07.1932, wonende te Weerde.

Uit dit huwelijk:

- 1 Marleen J. Van Santvoort, geboren te Mechelen 05.01.1957.
- 2 Paul Johan Van Santvoort, geboren te Mechelen 29.09.1959, volgt onder X.

X Paul Johan Van Santvoort, kok, kelner, geboren te Mechelen 29.09.1959, wonende te Weerde, zoon van IX-b.

Paul is gehuwd met Ingrid Rosalie Laermans, stikster, geboren te Vilvoorde 07.07.1959, wonende te Epegem en te Weerde, dochter van Jean Baptist Laermans (timmerman) en Joanna Maria J Cami.

Uit dit huwelijk:

- 1 Jan Van Santvoort.
- 2 Tim Van Santvoort.
- 3 N. Van Santvoort.

VIII-c Ludovicus Opdebeeck, maaldersgast, geboren te Weerde 13.02.1907, gedoopt aldaar 15.02.1907, wonende aldaar, overleden te Mechelen 05.11.1993, begraven te Weerde, 86 jaar en 265 dagen oud, zoon van VII-g.

Ludovicus is getrouwd te Weerde 09.05.1945 voor de kerk, op

38-jarige leeftijd met Joanna Philothea Scholiers (39 jaar oud), geboren te Weerde 29.10.1905 (doopgetuigen waren Joannes Van Oellaer en Philomena Penninckx), overleden te Zemst 20.05.1991, begraven te Weerde 24.05.1991, 85 jaar en 203 dagen oud, dochter van Engelbertus Scholiers (werkman-arsenaal) en Joanna Maria Penninckx.

Uit dit huwelijk:

- 1 Englebert Opdebeeck, wielrenner, geboren te Weerde 27.12.1946.
- 2 Alida Seraphina Maria Opdebeeck, stikster, geboren te Mechelen 20.04.1949, wonende te Weerde.

IV-c Anna Catharina Juliens, geboren te Weerde 04.08.1770, overleden aldaar 19.04.1857, 86 jaar en 258 dagen oud, dochter van III-a. Anna is getrouwd te Weerde 14.05.1800 (getuigen waren Henricus Van Haesendonck en Maria Anna Verlinden), op 29-jarige leeftijd met Mattheus Muyldermans (ongeveer 31 jaar oud), wever, afkomstig uit Zemst, geboren ±1769, overleden te Weerde 03.06.1829, ongeveer 60 jaar oud, zoon van Alexander Muyldermans en Petronella Van Campenhoud.

Uit dit huwelijk:

- 1 Anna Maria Meuldermans, geboren te Weerde 25.10.1800, gedoopt aldaar 26.10.1800 (doopgetuigen waren Joannes Franciscus Juliens en Anna Maria Meuldermans).
- 2 Michael Meuldermans, geboren te Weerde 24.02.1802 (doopgetuigen waren Michael Meuldermans en Maria Francisca Cluckers), ongehuwd overleden te Weerde 10.01.1859, 56 jaar en 320 dagen oud.
- 3 Anna Catharina Muyldermans, geboren te Weerde 24.02.1802 (doopgetuigen waren Antonius Juliens en Anna Catharina Juliens), volgt onder V-e.
- 4 Antonius Meuldermans, geboren te Weerde 22.09.1804 (doopgetuigen waren Antonius Juliens en Joanna Leemans), overleden te Weerde 29.09.1804, 7 dagen oud.
- 5 Theresia Francisca Meuldermans, geboren te Weerde 17.05.1806 (doopgetuigen waren Joannes Baptist De Vlaeminck en Theresia Francisca Hasselbergs).
- 6 Maria Elisabeth Muyldermans, geboren te Weerde 09.01.1809, gedoopt aldaar 10.01.1809 (doopgetuigen waren Adrianus Cluckers en Maria Elisabeth Van Haesendonck).
- 7 Maria Dorothea Muyldermans, geboren te Weerde 17.03.1812 (doopgetuigen waren Michael De Wilder en Maria Peeters), volgt onder V-f.

V-e Anna Catharina Muyldermans, geboren te Weerde 24.02.1802, dochter van IV-c.

Anna is getrouwd te Weerde 20.06.1832 (getuigen waren Judocus De Smet en Walterus De Wilder), op 30-jarige leeftijd met Joannes Baptist Desmedt (ongeveer 29 jaar oud), landbouwer, geboren te Zemst ±1803, zoon van Judocus De Smet en Elisabeth Goovaerts.

Uit dit huwelijk:

- 1 Petrus Joannes Desmedt, geboren te Weerde 05.08.1831 (doopgetuigen waren Petrus Joannes De Smet en Anna Catharina Juliens).

V-f Maria Dorothea Muyldermans, geboren te Weerde 17.03.1812, overleden aldaar 14.08.1861, 49 jaar en 150 dagen oud, dochter van IV-c.

Maria is getrouwd te Weerde 14.05.1850 (getuigen waren Michael Muyldermans en Josephus Van Geel), op 38-jarige leeftijd met Joannes Baptista Van Geel (40 jaar oud), geboren te Mechelen 26.10.1809, overleden te Weerde 21.08.1878, 68 jaar en 299 dagen oud, zoon van Franciscus Van Geel en Maria Van den Bemde.

Joannes is later getrouwd te Weerde 23.12.1861 (getuigen waren Joannes Baptist De Swert en Josephus Van Geel), op 52-jarige leeftijd met Maria Theresia De Swert (26 jaar oud), geboren te Weerde 12.12.1835, overleden aldaar 16.07.1876, 40 jaar en 217 dagen oud, dochter van Joannes Baptista De Zwert (dagloner) en Joanna Maria Borremans (landbouwster).

Uit dit huwelijk:

- 1 Joanna Maria Van Geel, geboren te Weerde 21.02.1851, gedoopt aldaar 22.02.1851, overleden aldaar 01.04.1851, 39 dagen oud.
- 2 Anna Maria Van Geel, geboren te Weerde 24.07.1852, volgt onder VI-i.
- 3 Maria Juliana Van Geel, geboren te Weerde 05.05.1855, overleden aldaar 26.07.1873, 18 jaar en 82 dagen oud.

VI-i Anna Maria Van Geel, geboren te Weerde 24.07.1852, wonende aldaar, dochter van V-f.

Anna is getrouwd te Weerde 16.11.1878, getrouwd aldaar 19.11.1878 voor de kerk (getuigen waren Franciscus Lauwers en Michael Van Haesendonck), op 26-jarige leeftijd met Petrus Josephus Lauwers (34 jaar oud), landbouwer, geboren te Weerde 19.10.1844, gedoopt aldaar 20.10.1844, wonende aldaar, zoon van Cornelius Lauwers (landbouwer) en Maria Catharina Jacobs.

Uit dit huwelijk:

- 1 Joannes Franciscus Lauwers, landbouwer, geboren te Weerde 10.10.1879, overleden aldaar 04.06.1969, begraven aldaar 07.06.1969, 89 jaar en 237 dagen oud.
Joannes is getrouwd te Weerde 15.04.1931 voor de kerk, op 51-jarige leeftijd met Anna Catharina Muijldermans (38 jaar oud), geboren te Weerde 26.03.1893, gedoopt aldaar 27.03.1893, wonende aldaar, overleden aldaar 07.05.1958, begraven aldaar 10.05.1958, 65 jaar en 42 dagen oud, dochter van Antonius Victor Muijldermans (landbouwer) en Anna Maria Leonia Van Hocht.
- 2 Joanna Maria Lauwers, geboren te Weerde 20.09.1880, gedoopt aldaar 21.09.1880, overleden aldaar 19.09.1883, begraven aldaar 21.09.1884, 2 jaar en 364 dagen oud.
- 3 Joannes Baptist Lauwers, aardehakkter, geboren te Weerde 26.03.1882, wonende aldaar.
- 4 Catharina Melania Lauwers, geboren te Weerde 02.09.1883.
Catharina is getrouwd te Weerde 15.06.1910 (getuigen waren Franciscus Selleslach en Edduardus Lauwers), op 26-jarige leeftijd met Henricus Selleslach (30 jaar oud), geboren te Hever 12.01.1880, zoon van Ludovicus Selleslach en Joanna Maria Van Loo.
- 5 Eduardus Lauwers, brouwersgast en landbouwer, geboren te Weerde 16.06.1885, wonende aldaar.
- 6 Maria Clementina Lauwers, geboren te Weerde 07.10.1886, gedoopt aldaar 08.10.1886, overleden te Hever 19.11.1967, begraven te Weerde 23.11.1967, 81 jaar en 43 dagen oud.
Maria is getrouwd te Mechelen 20.02.1942 voor de kerk, op 55-jarige leeftijd met Rumoldus Van Buggenhout.
- 7 Franciscus Alphonsus Lauwers, bakker, geboren te Weerde 03.07.1888, wonende aldaar.
- 8 Antonia Lauwers, geboren te Weerde 02.02.1894, gedoopt aldaar 04.02.1894.
- 9 Maria Wilhelmina Lauwers, geboren te Weerde 30.08.1896, gedoopt aldaar 31.08.1896, volgt onder VII-h.

VII-h Maria Wilhelmina Lauwers, geboren te Weerde 30.08.1896, gedoopt aldaar 31.08.1896, overleden aldaar 19.05.1971, begraven aldaar, 74 jaar en 262 dagen oud, dochter van VI-i.

Maria is getrouwd te Weerde 18.01.1922 voor de kerk, op

25-jarige leeftijd met Ludovicus Joannes Adriaens (24 jaar oud), landbouwer, geboren te Weerde 09.09.1897, wonende aldaar, overleden aldaar 09.03.1977, begraven aldaar 14.03.1977, 79 jaar en 181 dagen oud, zoon van Joannes Ludovicus Adriaens (herbergier) en Maria Aloysia Bertens (landbouwster).

Uit dit huwelijk:

- 1 Julius Marius Louis Adriaens, geboren te Weerde 23.11.1922, volgt onder VIII-d.
- 2 Alice Aloysia Adriaens, geboren te Weerde 09.05.1927, volgt onder VIII-e.

VIII-d Julius Marius Louis Adriaens, landbouwer, geboren te Weerde 23.11.1922, overleden 1976, 54 jaar oud, zoon van VII-h.
Julius was gehuwd met Maria Catharina Janssens, geboren te Weerde 13.11.1926, wonende aldaar, dochter van Franciscus Josephus Janssens (landbouwer) en Maria Josephina Van Haesendonck.

Uit dit huwelijk:

- 1 Rita Maria Josephina Adriaens, geboren te Weerde 26.08.1949, volgt onder IX-c.
- 2 Hugo Francis Wilhelm Adriaens, geboren te Weerde 24.12.1951, volgt onder IX-d.
- 3 Linda Aloysia Lutgarde Adriaens, geboren te Weerde 29.01.1953, overleden te Leuven 03.05.1978, begraven te Weerde 06.05.1978, 25 jaar en 94 dagen oud.
- 4 Greta Marietta R. Adriaens, geboren te Weerde 10.11.1956, volgt onder IX-e.
- 5 Magdalena A J Adriaens, geboren te Mechelen 05.02.1961, volgt onder IX-f.

IX-c Rita Maria Josephina Adriaens, geboren te Weerde 26.08.1949, wonende aldaar, dochter van VIII-d.

Rita is gehuwd met Freddy Schoevaers, autovoerder, geboren te Epegem 02.05.1950, wonende te Brusselsesteenweg 13 Zemst in 1974 en te Weerde, zoon van Carolus Jos. Schoevaers (werkmán en landbouwer) en Yvonna Sterkendries.

Uit dit huwelijk:

- 1 Helga N..
- 2 Steven N..
- 3 Ilse N..

IX-d Hugo Francis Wilhelm Adriaens, geboren te Weerde 24.12.1951, zoon van VIII-d.

Hugo is gehuwd met Helena Moyson.

Uit dit huwelijk:

- 1 Guy Adriaens.
- 2 Dirk Adriaens.
- 3 An Adriaens.

IX-e Greta Marietta R. Adriaens, geboren te Weerde 10.11.1956, dochter van VIII-d.

Greta is gehuwd met Willy Van Hummelen.

Uit dit huwelijk:

- 1 Elke Van Hummelen.

IX-f Magdalena A J Adriaens, verkoopster, geboren te Mechelen 05.02.1961, wonende te Weerde, dochter van VIII-d.

Magdalena is gehuwd met Dirk Wuyts.

Uit dit huwelijk:

- 1 Vicky Wuyts.
- 2 Kelly Wuyts.

VIII-e Alice Aloysia Adriaens, onderwijzeres, geboren te Weerde 09.05.1927, wonende aldaar, dochter van VII-h.

Alice was gehuwd met René Jean Baptist Lauwers, beambte, geboren te Weerde 06.12.1921, wonende aldaar, overleden te Mechelen 21.05.2000, begraven te Weerde 26.05.2000, 78 jaar en 167 dagen oud, zoon van Joannes Franciscus Lauwers (landbouwer) en Julia Elisabeth Mathijs.

Uit dit huwelijk:

1 Paula Johanna Maria R. Lauwers, lerares, geboren te Mechelen 01.06.1955, wonende te Weerde.

Paula is gehuwd met Bruno Karel Van Eeckhout, geboren 08.04.1954, wonende te Weerde.

IV-d Joannes Franciscus Juliens, wever, geboren te Weerde 09.02.1773, zoon van III-a.

Joannes is getrouwd te Weerde 07.05.1805 (getuigen waren Antonius Juliens Seniore en Antonius Juliens Juniore), op 32-jarige leeftijd met Maria Francisca Cluckers (22 jaar oud), arbeidster, geboren te Weerde 05.02.1783, dochter van Jan Henricus Cluckers en Elisabeth Van Haesendonck.

Uit dit huwelijk:

1 Adrianus Josephus Juliens, geboren te Zemst 20.02.1811, volgt onder V-g.

2 Joannes Juliens, afkomstig uit Zemst, geboren ±1811.

V-g Adrianus Josephus Juliens, wever, geboren te Zemst 20.02.1811, zoon van IV-d.

Adrianus is getrouwd te Epegem 23.05.1838, op 27-jarige leeftijd met Anna Maria Philippina De Ron (23 jaar oud), geboren te Elewijt 09.10.1814, dochter van Jacobus De Ron en Maria Theresia Claes (landbouwster).

Uit dit huwelijk:

1 Maria Francisca Juliens, geboren te Elewijt 02.07.1838.

III-b Anna Catharina Juliens, geboren te Weerde 24.03.1747, overleden aldaar 06.10.1814, begraven aldaar 08.10.1814, 67 jaar en 196 dagen oud, dochter van II.

Anna is getrouwd te Weerde 14.10.1783 voor de kerk, op 36-jarige leeftijd met Amandus Joannes Willox (ongeveer 22 jaar oud), wever, afkomstig uit St-Amands, geboren ±1761, wonende te Weerde.

Amandus is later getrouwd te Weerde 15.12.1814 (getuigen waren Joannes Verdeyen en Petrus Willockx), op ongeveer 53-jarige leeftijd met Anna Catharina Verdeyen (ongeveer 34 jaar oud), werkvrouw, geboren te Berg ±1780, wonende te Weerde.

Uit dit huwelijk:

1 Antonius Willockx, geboren te Weerde 19.01.1784, overleden aldaar 13.01.1785, 360 dagen oud.

2 Doodgeboren kind, geboren 22.06.1785.

III-c Michael Juliens, wever, afkomstig uit Weerde, geboren 23.12.1748, wonende aldaar, overleden aldaar 30.06.1821, begraven aldaar 02.07.1821, 72 jaar en 189 dagen oud, zoon van II.

Michael was gehuwd met Joanna Maria Vander Elst, afkomstig uit Houtem (Vilvoorde), geboren ±1760, overleden te Weerde 11.06.1835, ongeveer 75 jaar oud, dochter van Laurentius Vander Elst en Anna Maria Pauwels.

Uit dit huwelijk:

1 Joanna Maria Juliens, geboren te Weerde 02.02.1790, volgt onder IV-e.

2 Amandus Jan Juliens, geboren te Weerde 02.09.1792.

3 Anna Catharina Juliens, geboren te Weerde 17.03.1794.

4 Maria Catharina Juliens, geboren te Weerde 27.04.1796, volgt onder IV-f.

5 Amandus Joannes Juliens, geboren te Weerde 23.02.1798 (doopgetuigen waren Amandus De Wilder en Joanna Maria Vanrelst), overleden te Weerde 03.04.1818, begraven aldaar 05.04.1818, 20 jaar en 39 dagen oud.

6 Theresia Francisca Juliens, geboren te Weerde 08.11.1799 (doopgetuigen waren Joannes Juliens en Theresia Francisca Asselberghs), volgt onder IV-g.

7 Maria Josepha Juliens, geboren te Weerde 28.01.1804 (doopgetuigen waren Antonius Julliens en Anna Catharina Vanrelst), volgt onder IV-h.

IV-e Joanna Maria Juliens, landbouwster en arbeidster, geboren te Weerde 02.02.1790, overleden aldaar 14.05.1854, 64 jaar en 101 dagen oud, dochter van III-c.

Joanna is getrouwd te Weerde 03.06.1831 (getuigen waren Josephus Moortgat (Zemst) en Cornelis Vaeck (Geerdegem)), op 41-jarige leeftijd met Jacobus Huysmans (ongeveer 32 jaar oud), wever, geboren te Mechelen ±1799, wonende te Weerde, zoon van Franciscus Huysmans en Barbara De Coninck.

Uit dit huwelijk:

1 Maria Sophia Huysmans, geboren te Weerde 17.02.1828 (doopgetuigen waren Joannes Claes en Maria Josepha Juliens).

2 Joannes Josephus Huysmans, geboren te Weerde 26.02.1831 (doopgetuigen waren Josephus Moortgat en Anna Catharina Vivant), overleden te Weerde 30.10.1871, 40 jaar en 246 dagen oud.

3 Cornelius Marcellus Huysmans, geboren te Weerde 27.03.1834, gedoopt aldaar 28.03.1834 (doopgetuigen waren Cornelius Vaeck (Geerdegem) en Maria Catharina Francisca Juliens (Weerde)).

IV-f Maria Catharina Juliens, geboren te Weerde 27.04.1796, overleden te Elewijt 08.12.1870, 74 jaar en 225 dagen oud, dochter van III-c.

Maria is getrouwd te Weerde ±10.11.1824 (getuigen waren Joannes Franciscus Claes (Elewijt) en Joannes Baptist Van Haesendonck (Weerde)), op 28-jarige leeftijd met Petrus Joannes Claes (32 jaar oud), geboren te Elewijt 04.01.1792, overleden aldaar 18.06.1855, 63 jaar en 165 dagen oud, zoon van Franciscus Claes en Anna Maria Ermans.

Uit dit huwelijk:

1 Joannes Franciscus Claes, geboren te Weerde 05.11.1821, gedoopt aldaar 06.11.1821 (doopgetuigen waren Joannes Franciscus De Ron en Joanna Maria Juliens).

2 Anna Catharina Rosalia Claes, geboren te Elewijt 24.05.1825. Anna is getrouwd te Elewijt 25.04.1854 voor de kerk, op 28-jarige leeftijd met Carolus Van Hamme (ongeveer 29 jaar oud), afkomstig uit Vilvoorde, geboren ±1825, zoon van Joannes Baptista Van Hamme en Anna Maria Petronella Buggenhout.

3 Joannes Josephus Claes, geboren te Elewijt 18.02.1828, volgt onder V-h.

4 Pelagia Claes, geboren te Elewijt 02.09.1831.

Pelagia is getrouwd te Elewijt 06.11.1860 voor de kerk, op 29-jarige leeftijd met Carolus Van Gheel (ongeveer 33 jaar oud), afkomstig uit Epegem, geboren ±1827, zoon van Henricus Van Gheel en Catharina De Ridder. Carolus was weduwnaar van Barbara Strouwens.

5 Doodgeboren kind Claes, geboren 15.06.1836.

6 Antonia Claes, geboren te Elewijt 07.05.1838, volgt onder V-i.

V-h Joannes Josephus Claes, geboren te Elewijt 18.02.1828, overleden aldaar 13.06.1902, 74 jaar en 115 dagen oud, zoon van IV-f. Joannes is getrouwd te Elewijt 28.12.1869 voor de kerk, op 41-jarige leeftijd met Maria Catharina Cauwenbergs (28 jaar oud), geboren te Elewijt 27.09.1841, overleden aldaar 27.03.1880, 38 jaar en 182 dagen oud, dochter van Jacobus Franciscus Cauwenbergs (landbouwer) en Maria Josepha Pauwels. Uit dit huwelijk:

- 1 Franciscus Claes, geboren te Elewijt 14.04.1871, overleden aldaar 13.04.1872, 365 dagen oud.
- 2 Hubertus Claes, geboren te Elewijt 17.04.1872, ongehuwd overleden aldaar 29.07.1958, begraven aldaar 31.07.1958, 86 jaar en 103 dagen oud.
- 3 Carolus Claes, geboren te Elewijt 12.02.1874, overleden aldaar 23.02.1874, 11 dagen oud.
- 4 Maria Virginia Am Claes, geboren te Elewijt 17.02.1875, volgt onder VI-j.
- 5 Julia Pelagia Claes, geboren te Elewijt 28.07.1876, ongehuwd overleden aldaar 16.09.1916, 40 jaar en 50 dagen oud.
- 6 Carolus Claes, geboren te Elewijt 01.02.1879, overleden te Brussel 1944, begraven aldaar 1944, 65 jaar oud. Carolus is getrouwd te Elewijt 17.01.1906 voor de kerk, op 26-jarige leeftijd met Maria Seraphina Van Steenwinckel (24 jaar oud), geboren te Elewijt 14.05.1881, dochter van Felicis Josephus Van Steenwinckel en Maria Rosalia Witpas.

VI-j Maria Virginia Am Claes, geboren te Elewijt 17.02.1875, dochter van V-h.

Haar dochter van een onbekende man:

- 1 Anna Maria Claes, geboren te Elewijt 03.07.1900, volgt onder VII-i.

VII-i Anna Maria Claes, geboren te Elewijt 03.07.1900, overleden te Bonheiden 13.05.1984, begraven te Elewijt 17.05.1984, 83 jaar en 315 dagen oud, natuurlijke dochter van VI-j. Anna is getrouwd te Elewijt 26.09.1923 voor de kerk, op 23-jarige leeftijd met Cornelus Eduardus Adriaens (27 jaar oud), landbouwer, geboren te Weerde 22.06.1896, gedoopt aldaar 23.06.1896, wonende te Vekestraat 6 Elewijt, zoon van Joannes Ludovicus Adriaens (herbergier) en Maria Aloysia Bertens (landbouwster).

Uit dit huwelijk:

- 1 Alice Ludovica Virginia Adriaens, naaister, geboren te Elewijt 07.08.1924. Alice is getrouwd te Elewijt 10.06.1950 voor de kerk, op 25-jarige leeftijd met Renatus Petrus Florentius Jacobs (25 jaar oud), plaatslager, geboren te Perk 16.04.1925, zoon van Joannes Cornelius Jacobs en Maria Huygens.
- 2 Lea Ludovica Hubertina Adriaens, geboren te Elewijt

"DE FRANKEN":
ONZE
VOOROUDEERS

door Eugène PEETERMANS

DE VROEGE MIDDELEEUWEN

De Middeleeuwen volgen op de Oudheid en leiden naar de Moderne Tijden. Heden denken historici dat er geen zuivere breuk ontstond tussen Oudheid en Middeleeuwen maar dat continuïteit bleef bestaan. Begin- en einddatum van de Middeleeuwen worden betwist. Ze kunnen geplaatst worden tussen 313 en 1520. De invallen van de Germanen worden nu beschouwd als volksverhuizingen. De Middeleeuwen zijn een periode van bloei voor de Europese beschaving.

De Franken waren ontstaan uit een groepering van verscheidene volksstammen: de Saliërs, de Chamaven, de Tenkteren en Brukteren, de Usipeten, de Chatten en een paar minder bekende stammen. Ze verschenen in de geschiedenis in de jaren 258-268. Ze vestigden zich in Toxandrië, het huidige Noord-Brabant en Limburg, met toestemming van de Romeinse keizer rond 387. Ze wonnen gronden in de richting van het zuiden en bereikten de streek van Atrecht en Kamerijk omstreeks 450. Ze hadden toen het statuut van *foederati* en waren bondgenoten van de Romeinen. In 451 streeden Franken, Wisigoten en Burgunden onder het bevel van de Romeinse aanvoerder Aëtius tegen Attila en zijn Hunnen bij Campus Mauriacus of op de Catalaunische velden in Gallië. Onder Childerik vochten de Franken in dienst van Aegidius tegen de Wisigoten van koning Eurik bij Orléans in 463. Na de dood van Aegidius streed Childerik onder leiding van graaf Paulus tegen de Wisigoten en de Saksen (469). Childerik was koning van een van de kleine koninkrijkes van de Salische Franken en trad tevens op als aanvoerder in dienst van de Romeinen. Childerik overleed in 481 of 482, en werd begraven te Doornik waar zijn graf in 1653 gevonden werd. Dit graf werd beroemd om de schatten die het bevatte.

Van de Rijn tot aan de Noordzee bestonden toen zelfstandige rijkjes. Enkele ervan waren bevolkt door Franken van de Salische groep, en stonden onder het gezag van koningen uit het adellijk geslacht van de Merovingen. De zoon van Childerik, Clodowech of Clovis, volgde hem op en regeerde tot in 511. Deze regering werd beschreven door bisschop Gregorius van Tours, die leefde van 538 tot 594. Gregorius begon zijn *Historiae*, tien boeken geschiedenis, te schrijven rond 575, meer dan zestig jaar na de dood van Clovis. Zijn

inlichtingen steunden op mondelinge overlevering en enkele geschreven bronnen. Hij wou aantonen hoe het plan van God uitgevoerd werd op de wereld en welke rol het rijk van de Franken daarin speelde. Gregorius stelde de regering van Clovis voor in perioden van vijf jaar naar Romeins model. Omdat hij zo lang na de gebeurtenissen schreef, werd zijn chronologie betwist. Ze was nochtans eenvoudig en kon juist zijn.

In 481/482 werd Clovis koning. In het vijfde jaar van zijn regering, 486, viel hij Syagrius aan. Deze was de zoon van Aegidius, en was de laatste Romeinse heerser in de streek tussen Somme en Loire. Clovis werd geholpen door andere koningen van de Salische Franken uit de omgeving. Hij verpletterde het vijandelijk leger en lijfde het gebied in. In het tiende jaar, 491, behaalde hij een overwinning op de Thuringen. Hij wenste toen te trouwen met Clotildis, een nicht van de koning van de Burgunden. Clotildis was katholiek, Clovis bleef heiden. Clotildis poogde haar man te bekeren tot het katholicisme, waardoor hij de steun van de bisschoppen van de katholieke kerk in Gallië kon bekomen tegen de Ariaanse vorsten van de Burgunden en de Wisigoten. In 496 streed Clovis tegen de koning van de Alamannen. Tijdens deze veldslag zou hij beroep gedaan hebben op de God van Clotildis om de overwinning te behalen. Toen werden de Alamannen verslagen en begonnen te vluchten. Wanneer hun koning gesneuveld was, stelden zij aan Clovis voor hun volk niet verder te doden omdat ze zich onderwierpen aan zijn gezag en zijn mannen werden. Clovis stelde een einde aan het gevecht en moedigde zijn krijgslieden aan om in vrede naar huis te gaan. In 501 streed Clovis tegen koning Gundebald van de Burgunden om diens broeder te helpen. In 507 behaalde hij te Vouillé een grote overwinning op koning Alaric en de Wisigoten zodat hij dit rijk kon inlijven. Na deze overwinning zond de Byzantijnse keizer Anastasios hem het diploma van consul. Clovis had toen het grootste deel van Gallië in zijn bezit. Hij slaagde er in de andere Salische vorsten uit te schakelen en hun volk bij het zijne te voegen. Ook het rijk van de Franken die op beide oevers van de Rijn woonden werd bij het zijne aangesloten door het verwijderen van de vorst. Na zijn bekering tot het katholiek geloof bekwam Clovis de hulp van de bisschoppen van Gallië die tegen het Arianisme van de

Gallo-romeins substraat
omgeven door:

Franken } 1ste invasie (IV-V^e)
 Alemannen }
 Bourgondiërs } 2de invasie (V-VIe)
 Wisigoten }

LA GAULE A L'AVÈNEMENT DE CLOVIS. - 481.
Gallië bij de troonbestijging van Clovis.

vorsten van de Burgunden en de Wisigoten gekant waren. Het doopsel greep plaats in 496 volgens de enen, jaren later volgens andere historici, in 510 volgens Ian Wood.

Clovis vestigde zich te Parijs, als hoofdstad van zijn rijk der Franken. Hij overleed er in 511. Koningin Clotildis verhuisde toen naar Tours en woonde daar in de omgeving van de basiliek van sint Maarten tot haar dood in 544. Bisschop Gregorius van Tours kon zijn inlichtingen over haar leven met Clovis daar bekomen hebben van lieden die tot haar gevolg behoorden of die haar verhaal gehoord hadden.

Verdeling van het rijk van de Franken in 511 en 561

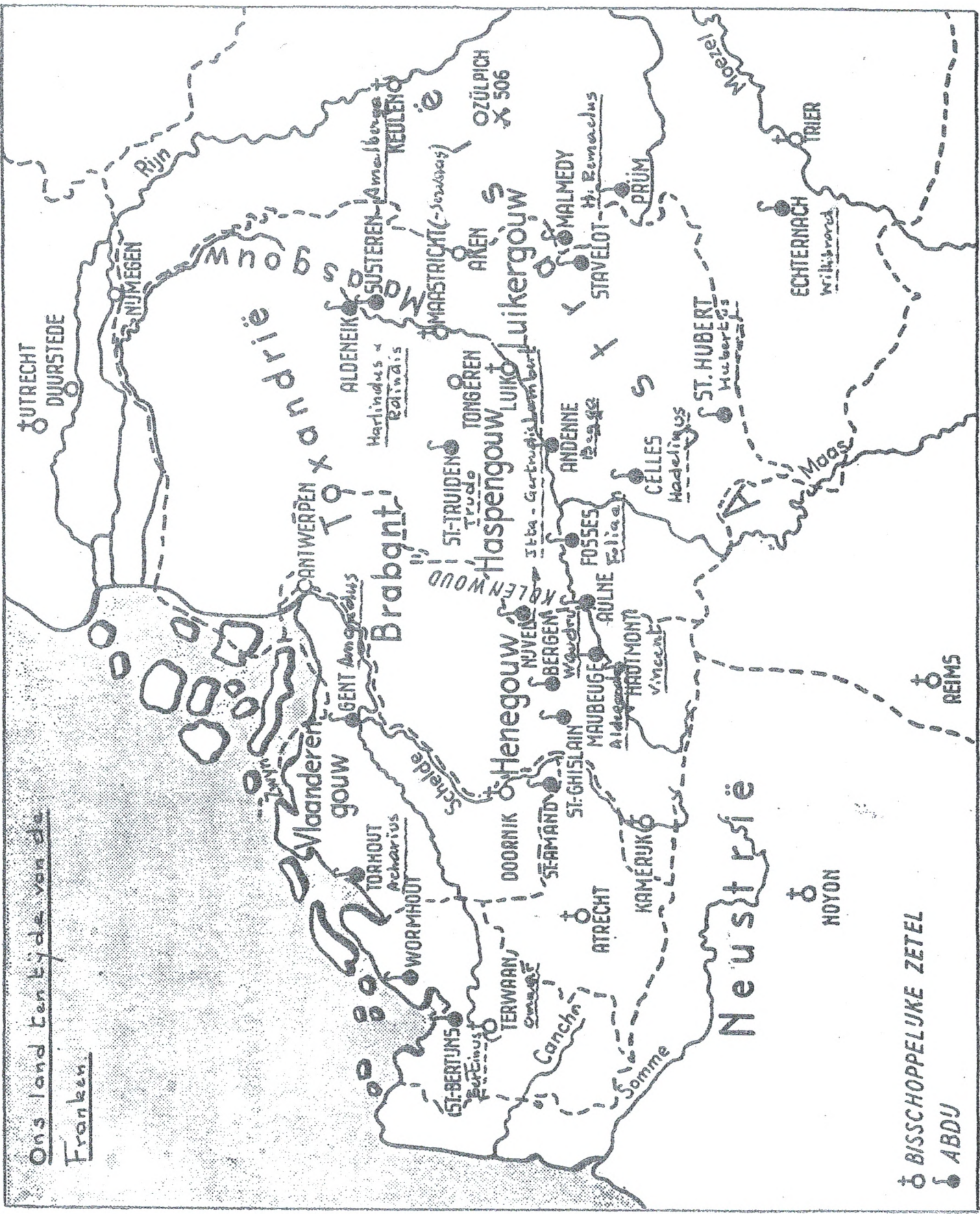
Na de dood van Clovis werd het rijk van de Franken verdeeld onder zijn vier zonen in 511. Zij slaagden erin het rijk van de Burgunden te veroveren zodat ze bijna gans Gallië bezaten, Septimanië uitgezonderd (534). Door het overlijden van drie van de zonen bleef Clotarius I de enige koning. Toen hij stierf in 561 volgde een nieuwe verdeling tussen zijn zonen.

Koning Chilperik (561-584) stelde vast dat de koningen armer werden. Verscheidene malen verklaarde hij: "Zie hoe arm onze fiscus blijft, onze rijkdommen worden overgedragen aan de kerken. Niemand regeert, tenzij de bisschoppen. Onze macht vergaat en wordt afgestaan aan de bisschoppen van de steden." Het gevaar voor de Merovingen kwam niet alleen van de bisschoppen maar ook van de aristocraten en vooral van de groten die in het paleis in dienst stonden van de koning.

In 584 werd Clotarius II koning van het ganse rijk en zijn zoon Dagobert I volgde hem op en regeerde van 629 tot 639.

Regering van Dagobert I (629-639)

In 623 werd Dagobert door zijn vader Clotarius II aangesteld als koning van het oostelijk deel van Austrasië. Hij was toen 14 of 15 jaar. In 626 werd hij koning van gans Austrasië. Na het overlijden van Clotarius II in 629 werd Dagobert ook koning van Neustrië en Burgundië. Hij had als raadgevers en medewerkers Arnulf, bisschop van Metz, hofmeier Pepijn de Oudere of van Landen en de bisschop van Keulen Kunibert. In 632 werd hij ook koning van Aquitanië, zodat de eenheid van het rijk volledig hersteld was.

Toen waren er vier belangrijke streken in het Frankisch rijk. Austrasië had als voornaamste steden Keulen, Trier en Metz, en bestond uit de streek langs de Rijn, de Moezel en de Maas. Daar waren de Franken het sterkst vertegenwoordigd. Burgundië strekte zich uit van de Loire tot de Jura en de Alpen, met het bekken van de Saône en de Rhône tot het noorden van Provence. Daar waren tevoren de Burgunden aan de macht. Neustrië lag tussen de Somme, de Maas en de Loire met als voornaamste stad Parijs. In het noorden ervan, ten westen van de Schelde en de Maas, woonden ook veel Franken. Aquitanië was de streek tussen Berry en de Pyreneeën. Daar woonden weinig Franken.

Maar in 634 was de koning verplicht zijn zoon Sigebert te benoemen tot koning van Austrasië onder druk van de aristocratie. Arnulf en Pepijn waren reeds zijn machtige raadgevers in 623. De macht van de families van de Arnulfingen en de Pippiniden werd groter omdat ze meesters van het paleis en van de aristocratie werden.

Dagobert vestigde zich als koning van het ganse rijk in Parijs. Hij werd verder bijgestaan door vooraanstaande personen maar hij maakte zich meester van bezittingen van de kerk en de aristocratie. Hij schonk veel domeinen aan de abdij van St.-Denijs bij Parijs. Hij had vooraanstaande medewerkers, Eligius, Dado en Diederik. Eligius predikte daarna het geloof in het rijk, Diederik werd bisschop van Cahors, Dado stichtte een abdij in Rebais, werd bisschop van Rouaan en heilig verklaard (saint Ouen).

Na de dood van Dagobert was het rijk opnieuw verdeeld tussen zijn twee zonen, Sigebert en Clovis. Na het overlijden van Sigebert (III) poogde Grimoald, hofmeier van Austrasië sinds 643, en lid van de familie der Pippiniden, zijn eigen zoon Childebert als koning op de troon te plaatsen in 656. Hij deed de rechtmatige opvolger, Dagobert II, naar Ierland voeren, waar deze twintig jaar als banneling verbleef. Hij slaagde erin zeven jaar het bewind uit te oefenen. Maar in 662 werden Grimoald en Childebert vermoord. Dit was een grote mislukking voor de Pippiniden. Ze moesten voorzichtiger optreden. Rond 680 kon Pepijn van Herstal, Pepijn II, weer invloed winnen.

De Merovingen hadden het prestige van hun adellijke en zelfs goddelijke afkomst. Als veroveraars van Gallië hadden ze voordeel getrokken uit de Romeinse instellingen en gewoonten, zoals de belastingen. Ze hadden in het begin vele domeinen

AUSTRASIË.

- P. Riché -

van de staat in bezit genomen. Zo konden ze regeren en het land besturen. Hun macht was vooral gesteund op het grondbezit. Deze gronden werden geschonken aan de groten en de kerk. Ze geraakten uitgeput. De koning werd armer dan de grootgrondbezitters die in zijn dienst stonden in het paleis. Hij werd bedreigd door de Pippiniden.

Pepijn II was de zoon van Begga, een dochter van Pepijn I, en van Ansegisel, zoon van Arnulf van Metz. Arnulf werd bisschop van Metz en later heilig verklaard. Pepijn II slaagde erin hofmeier van Austrasië te worden. In 687 versloeg hij het leger van Neustrië bij Tertry. Hij werd de machtigste man van het Frankisch rijk en de Merovingische koning werd een vorst die in de praktijk niet meer regeerde. Austrasië had de hegemonie in het rijk van de Franken.

Maar toen Pepijn II op 16 december 714 overleed, waren de zonen uit zijn huwelijk met Plectrudis reeds gestorven. Plectrudis poogde te regeren met een kleinzoon, Theodebald. Ze wou Karel Martel, de zoon van Pepijn II en Alpaidis, uitsluiten omdat hij een bastaard was. Maar Karel ontsnapte uit het gevang en begon de strijd tegen Radbod en de Friezen en tegen de hofmeier van Neustrië en de koning. Hij werd gesteund door de aristocraten van Austrasië en hun krijgslieden. Karel Martel onderwierp Neustrië, Friesland, Alamannië, Beieren, Burgundië, Provence, Aquitanië. Hij versloeg de Saracenen te Poitiers (732) en op de Berre (737).

De Saksen werden verplicht een jaarlijks tribuut te leveren. Karel Martel plaatste een kind, Diederik IV, als koning op de troon maar regeerde zelf. Toen Diederik in 737 overleed werd hij niet vervangen. Karel nam domeinen van de kerk in beslag om er vazallen op te vestigen die als gepantserde ruiters dienst moesten doen in het leger. Hij deed abdijen een aantal vazallen onderhouden voor zijn leger. Hij plaatste getrouwen aan het hoofd van bisdommen en abdijen om daar vazallen te onderhouden en zijn leger te versterken. De gepantserde ruitery nam toe in aantal. Elk jaar werd er oorlog gevoerd. Het Frankisch rijk werd veel sterker dan te voren. De Austrasische aristocratie en vazallen werden de leiders in de uitbreiding van het gebied. Zij werden rijk door de buit, door de gronden die ze verworven, door de ambten die ze uitoefenden als graven en aanvoerders.

Toen paus Gregorius III in de jaren 739/40 bedreigd werd door de koning van de Longobarden Liutprand, wou hij de hulp

bekomen van Karel Martel, die hij de titel van onderkoning gaf. Karel weigerde hem te helpen want Liutprand was zijn bondgenoot in de strijd tegen de Saracenen. In 738 had Liutprand Provence verdedigd tegen de Saracenen.

Voor zijn dood verdeelde Karel Martel het Frankisch rijk onder zijn zonen, Pepijn en Karloman in 741. Zijn bastaardzoon Grifo ontving enkele graafschappen. Opstanden braken uit. De hertogen van Aquitanië en Beieren wilden niet meer gehoorzamen, in Alamannië wou een nieuwe hertog het bewind uitoefenen, de Saksen kwamen plunderen in het rijk. Grifo poogde een groter deel van het rijk te bekomen. Pepijn en Karloman onderwierpen de opstandelingen, maar oordeelden dat ze een nieuwe koning moesten aanstellen : Childerik III, in 743. Karloman trad af in 747 en werd monnik in de abdij van Monte-Cassino in 750. Pepijn besloot een einde te stellen aan de dynastie van de Merovingen. Hij zond gezanten naar de paus om diens toestemming te bekomen voor de staatsgreep. Toen hij deze had, bekwam hij ook de goedkeuring van de Franken en liet zich tot koning zalven met heilige olie door de aartsbisschop Bonifatius en de bisschoppen in 751.

De Karolingen

In 754 zalfde paus Stefaan II Pepijn tot koning, evenals zijn twee zonen en zegende ook de koningin. Hij verbood aan de Franken om een koning te kiezen buiten de afstammelingen van Pepijn. Dit geschiedde in de abdij van St.-Denijs bij Parijs. De paus werd toen bedreigd door de koning van de Longobarden, Aistulf. Hij wenste de hulp van de Franken. Deze hulp was geweigerd door Karel Martel. Pepijn III wou ze geven maar hij stuitte op tegenstand bij een aantal Franken die het bondgenootschap van de Longobarden verkozen op de politiek van de paus van Rome. Pepijn en zijn leger rukten in 754 op tegen koning Aistulf en de Longobarden. Hij kwam tot voor Pavia. Aistulf gaf toe en beloofde de eisen van Pepijn uit te voeren. Maar toen Pepijn en de Franken weer in hun land waren, hield hij de belofte niet. Een tweede tocht volgde in mei 756 en weer kwam Pepijn met zijn leger voor Pavia en weer moest Aistulf toegeven. De paus kreeg gebieden waarop hij geen recht had, want ze behoorden tot het Byzantijnse rijk. De paus gebruikte een vervalst stuk, de schenking van Constantijn die bepaalde gebieden zou gegeven hebben aan de kerkvorst.

Het gevolg hiervan was dat de paus de pauselijke staten bekwam, dus zelf een vorst of heerser werd en later veel last kon bezorgen aan de Frankische koningen of keizers.

Pepijn veroverde op de Saracenen het laatste gebied van Gallië dat hij nog niet bezat, Septimanië, de streek van Narbonne en omgeving. Hij moest jaren oorlog voeren van 760 tot 763 en van 765 tot 768 om Aquitanië te onderwerpen. Hij voerde oorlog in Saksen in 753 en 758. Toen beloofden de Saksen een jaarlijks tribuut van 300 paarden.

Pepijn III verdeelde zijn rijk tussen zijn twee zonen, Karel en Karloman in 768. Er heerste geen goede verstandhouding tussen beide broeders, maar Karloman overleed reeds in 771 en Karel maakte zich meester van het gebied van zijn broeder wiens weduwe Gerberga vertrok met haar kinderen en een aantal aristocraten naar de koning van de Longobarden.

Karel de Grote

Het werd de regering van een groot vorst van 768 tot 814, 46 jaar ! Een staatsman van formaat en een veroveraar die het rijk van de Franken uitbreidde en verscheidene Germaanse volkeren in één staat samenbracht. Hij werd de vader van Duitsland, Frankrijk, en Europa. De staat was reeds ingedeeld in graafschappen of gouwen. Deze instelling werd behouden in de Frankische gebieden, ingevoerd in het rijk van de Longobarden, en in Italië, en langs Normandië werd het graafschap ingevoerd in Engeland en vandaar in de Verenigde Staten van Amerika. Het aanwerven van vazallen en het verspreiden van het leenwezen leidden tot de feodaliteit. In de rechtspraak werd in de rechtbank van het graafschap een college van bestendige bijzitters ingevoerd, kenners van het recht, belast met het vinden van het oordeel, en meestal schepenen geheten, die vast benoemd werden. Alle vrije mannen moesten vroeger deelnemen aan alle dingen of zittingen van de rechtbank. Karel de Grote beperkte het aantal tot drie algemene zittingen in elk onderdeel van het graafschap . Ook werd het onderzoek ingevoerd, met het verzamelen van getuigenissen in verband met zware inbreuken. Dit liet toe te vervolgen zonder klacht van een persoon. Dit onderzoek werd ingevoerd in Engeland en vandaar in Amerika. Het onderzoek kon ook als bewijs gebruikt worden. Karel de Grote deed de latijnse vertaling van de Bijbel

Royaume carolingien en 768	Pays occupés, non pacifiés en 768	Territoires conquis de 768 à 814
Empire carolingien en 814	Territoires tributaires en 814	Zone soumise à l'influence carolingienne en 814

LE ROYAUME de CHARLEMAGNE.

HET RYK van KAREL de GROTE. (814)

verbeteren door Alcuin. De Vulgata, vertaling door de heilige Hiëronymus, werd er door verspreid als voornaamste vertaling en beste Latijnse tekst. Ook de teksten gebruikt in de eredienst moesten verbeterd worden. Dit leidde tot het oprichten van scholen in de abdijen en bij de kathedralen. Zo konden de teksten verbeterd worden. De goede geschriften van de Oudheid moesten afgeschreven worden. Daardoor werden de werken van de klassieke Latijnse schrijvers bekend in het rijk van de Franken. De meeste van deze geschriften werden afgeschreven in de tijd van de Karolingen en bewaard tot heden. Voor het afschrijven werd een bepaalde letter ingevoerd, de Karolijnse minuskel, nu nog gebruikt door de drukkers. De handschriften werden prachtig versierd met mooie miniaturen. De kerken van die tijd werden majestatisch en harmonisch gebouwd. De werken van de goudsmeden en de ivoorsnijders waren zeer fraai.

Karel de Grote breidde het rijk van de Franken uit door de verovering van het koninkrijk van de Longobarden dat ingelijfd werd in 774. Een deel van Italië werd onderworpen en eveneens ingelijfd. Karel begon de verovering van het rijk van de Saksen, dat na een oorlog die dertig jaar duurde ook bij het rijk van de Franken gevoegd werd. In Spanje werd een gebied veroverd ten zuiden van de Pyreneeën, de Spaanse mark met de streek rond Barcelona. Oorlogen werden gevoerd tegen de Awaren en andere Slavische volkeren, zoals de Bohemen, de Wiltzen, de Linones. Het Frankisch rijk strekte zich tenslotte uit van Holstein en Hamburg tot Barcelona en Benevento, van de Atlantische Oceaan en Rennes tot de Ring van de Awaren en de Donau en de Elbe.

Op 25 december 800 werd Karel de Grote te Rome uitgeroepen tot keizer en gekroond door paus Leo III. In 801 nam Karel als titel : 'Karolus serenissimus augustus a Deo coronatus magnus pacificus imperator Romanum gubernans imperium, qui et per misericordiam Dei rex Francorum atque Langobardorum.' Karel de sereenste augustus, door God gekroond, grote en vredelievende keizer die het Romeins keizerrijk bestuurt, die ook door de weldadigheid van God koning van de Franken en de Longobarden is.

Maar in dit grote rijk was het bestuur onvoldoende ontwikkeld, : het paleis van de koning had enkele grote heren, de seneschalk, de *dapifer*, de *buticularius*, de constabel, maar te weinig personeel, te weinig ambtenaren, juist enkele clerici van

de kapel. De hoge ambtenaren stonden in verbinding met de koninklijke domeinen . De paltsgraaf was belangrijk als hoofd van de rechtbank van de palts. Clerici konden daar diploma's schrijven of bepaalde privileges. Er is niets bekend over het bestuur van de financies. Het plaatselijk bestuur was niet beter. De gouwen, 250 of 300 in aantal , beheerd door de graaf, bevoegd op gebied van politie, gerecht en leger, hadden geen personeel. De graven maakten zich schuldig aan machtsmisbruik, afpersingen, enz. Karel de Grote nam maatregelen. Hij legde aan iedereen de eed van trouw op van de gewone onderdanen. Hij breidde het leenwezen uit. Bisschoppen en abten werden ingezet om de koninklijke ambtenaren na te gaan. De privileges van immuniteit voor de gronden van de kerk onttrokken ze aan de rechtspraak van de graaf. De voogdij over geestelijk gebied bracht dit rechtstreeks onder het gezag van de koning. De rechtbanken van de graafschappen met bestendig personeel en het gebruik van het onderzoek in het gerecht onttrokken zaken aan het gezag van de graaf. Groter gebruik werd gemaakt van het geschrift in de administratie. De *missi dominici* werden ook meer ingezet. De instellingen van het Frankisch rijk hingen volledig af van de koning en waren doeltreffend wanneer de vorst zelf alles goed nakeek, maar dit was niet altijd mogelijk. Wanneer de keizer te oud werd en in zijn paleis bleef, namen de misbruiken toe en werd er niet meer gehoorzaamd. Dit was het geval tijdens de laatste jaren van de regering van Karel de Grote.

Lodewijk de Vrome

Lodewijk was niet zo groot als zijn vader, hij had een middelmatige gestalte. Zijn gelaat was helder met grote, klare ogen, een lange, rechte neus, lippen niet te dik of te dun. Zijn borst was sterk, zijn schouders breed, zijn armen zeer gespierd zodat niemand zo goed als hij kon pijlen afschieten en speren werpen. Zijn handen waren lang met rechte vingers. Zijn benen waren lang en sierlijk van maat, zijn voeten lang. Hij had een mannelijke stem. Hij was geleerd in latijn en grieks, maar het grieks begreep hij beter dan hij het kon spreken. Latijn sprak hij zo goed als zijn eigen taal. Hij was sterk van leden, soepel en onvermoeibaar. Wanneer hij woedend werd, gebeurde dit traag. Hij had gemakkelijk medelijden. Hij ging elke dag naar de kerk om te bidden. Soms zat hij geknield en legde zijn

voorhoofd op de vloer. Hij bad lang en nederig en had wel eens tranen in de ogen. Hij was zeer vrijgevig. In het eten en drinken was hij sober. Hij was gematigd in zijn kledij. Alleen in de hoogste feesten droeg hij goud en prachtige kledij. Hij verhief nooit de stem en lachte niet gedurende een spel of tijdens het zingen, wanneer het volk dit wel deed. Elke dag deelde hij aalmoezen uit aan de arme lieden voor de maaltijd. Hij had te veel vertrouwen in zijn raadgevers.

Na het overlijden van Karel de Grote moest Lodewijk in 814 en 815 optreden om de onderdanen te beschermen die beroofd waren van de bezittingen die ze van hun ouders geërfd hadden, terwijl andere hun vrijheid verloren hadden en lijfeigenen of slaven geworden waren door de misbruiken van de graven en de groten.

Bovendien groeide het gevaar van invallen van de Denen, terwijl de Saracenen in Spanje en het gebied van de Middellandse zee en de Slavische volkeren in het Oosten nog steeds een bedreiging vormden.

Lodewijk de Vrome was meer ontwikkeld op intellectueel gebied dan zijn vader. Hij was opgeleid zoals de geestelijken van zijn tijd. Het leven van de monniken oefende een grote aantrekking uit op hem. Toen hij koning van Aquitanië werd, hield de geestelijkheid zich daar meer bezig met paardrijden, oefenen voor de oorlog, hanteren van wapens en werptuigen dan met de godsdienstige cultus. Hij riep van overal meesters rond zich om beter te lezen en te zingen, en om de letteren te beoefenen. Hij vroeg zich af of hij het voorbeeld van Karloman moest volgen, de broeder van zijn grootvader Pepijn III die zich teruggetrokken had uit de wereld en monnik werd. Maar het vroege overlijden van zijn broer Pepijn, koning van Italië, in 810 en zijn oudere broer Karel in 811, verplichtte hem zich voor te bereiden op de opvolging van zijn vader. Hij had tijdens zijn regering in Aquitanië een groot aantal abdijen opgericht en hersteld. Hij begreep het abstract begrip van een keizerrijk zoals het in de kerk bekend was sinds de tijd van Gregorius de Grote. Volgens deze opvatting had de keizer een universeel gezag, bestemd om de universele Kerk te beschermen, om het christelijk geloof te verspreiden, en om de zuiverheid ervan te bewaren. Lodewijk de Vrome nam in 814 als titel: 'Hludowicus divina ordinante providentia imperator augustus', Lodewijk door de goddelijke voorzienigheid verheven tot keizer augustus. Dit universeel

keizerlijk gezag had een kerkelijke basis voor de naaste medewerkers van Lodewijk de Vrome. Het keizerrijk was een wereldlijk kader voor de Kerk, de nodige steun voor de geestelijkheid.

Toen Lodewijk de Vrome in 817 zijn opvolging regelde, door de *Ordinatio Imperii*, wou hij de eenheid van het keizerrijk zoals de eenheid van de Kerk. Zijn zoon Lotharius werd aangeduid als keizer en gekroond. Italië behield Bernard als koning, Pepijn was koning van Aquitanië, Lodewijk koning van Beieren. Maar deze koningen waren onderworpen aan de keizer. Het rijk bleef één en de troon werd toegekend volgens het eerstgeboorterecht.

Hervormingen hadden plaats. De algemene vergadering van de geestelijke en wereldlijke aristocratie die onder Karel de Grote eenmaal per jaar plaats had, meestal op het ogenblik dat het leger verzameld werd, werd voortaan op een andere datum gehouden. Vanaf 816 tot 828 waren er over het algemeen twee per jaar en soms zelfs drie.

De *capitularia* waren keizerlijke edikten die de wetgevende maatregelen en andere regelingen bekend maakten. Ze lieten weten welke beslissingen genomen waren in het bestuur en dienden als 'memoranda' voor de uitvoerders ervan, vooral de *missi dominici*. In vele gevallen werden ze bekend gemaakt op het einde van de vergadering waarin er beraadslaagd werd over deze bepalingen. De *capitularia* van Lodewijk de Vrome waren beter opgesteld dan die van Karel de Grote, de taal was zuiverder en klaarder, de inleiding duidelijker en beter. De verspreiding van de *capitularia* werd ook verbeterd, op meer exemplaren. De bewaring ervan in het archief werd voorzien. Op het paleis werden nieuwe diensten opgericht met meesters die deze waardigheid bekleedden en personeel hadden. De *magister ostiariorum* regelde de dienst voor de bezoekers die een onderhoud met de keizer wensten. Een andere meester hield zich bezig met de kooplieden die zaken deden met het paleis. Een meester hield toezicht op de mensen die naar het paleis kwamen in de hoop iets te bekomen van de keizer. Een meester van de joden werd ook benoemd. Lodewijk de Vrome nam maatregelen om de mobilisatie van het leger sneller te doen verlopen.

De hervormingen stootten op verzet. In de herfst van 817 kwam Bernard, koning van Italië, in opstand tegen de *Ordinatio Imperii*, alhoewel deze regeling hem geen schade

berokkende en hem niet bedreigde. Hij stierf aan de gevolgen van zijn straf en het autonoom koninkrijk van Italië werd afgeschaft.

Keizerin Ermengard overleed op 3 oktober 818. Lodewijk de Vrome kreeg toen de raad een nieuwe gade te nemen omdat sommigen vreesden dat hij zou troonsafstand doen. Onder de schone dochters van de aristocraten koos de keizer Judith. Haar eerste kind was een dochter. In 823 werd een zoon geboren, Karel, later Karel de Kale geheten. In 829 bezorgde Lodewijk de Vrome aan deze jonge zoon Alamannië, Elzas, Raetië en een deel van Burgundië.

In maart 830 brak een opstand uit. De drie oudste zonen, Lotharius, Pepijn en Lodewijk, keerden zich tegen hun vader, die zich niet kon verzetten en tijdelijk alle gezag verloor. Judith werd naar een klooster gezonden. In oktober 830 kon Lodewijk de Vrome zijn gezag herstellen. In 831 werd het rijk verdeeld tussen de vier zonen en de eenheid werd niet behouden. Een tweede opstand tegen Lodewijk de Vrome brak uit. Deze werd afgezet op 30 juni 833. Maar het volgend jaar werd hij weer hersteld. Nieuwe strijd volgde. Lodewijk overleed in 840, zijn zoon Pepijn was reeds gestorven in 838.

Keizer Lotharius wilde zijn gezag opdringen en zijn twee broeders, Lodewijk de Duitser en Karel de Kale onderwerpen. Dit leidde tot een gewapende strijd tussen de drie broeders. Lodewijk de Duitser en Karel de Kale sloten een verbond tegen hun oudere broeder. Ze dienden hem een nederlaag toe in de slag bij Fontenoy-en-Puisaye (25 juni 841). De oorlog leidde tot de verdeling van het Frankisch rijk door het verdrag van Verdun in 843 en daarna tot het ontstaan van Frankrijk en Duitsland.

E. PEETERMANS
Licenciaat in geschiedenis

Tienjarig bestaan VCM-Contactforum voor Erfgoedverenigingen

22-24 maart 2003

**Tiende VCM-Ontmoetingsdag
'Erfgoedverenigingen en Ruimtelijke Ordening'
Zaterdag 22 maart 2003 - Stadhuis Tongeren**

**Ledenmanifestatie n.a.v. 10-jarig bestaan
Zondag 23 maart 2003 - Fort 4-Mortsel**

**Voorstelling 'Memorandum voor
Erfgoedverenigingen en erfgoedvrijwilligers'
Maandag 24 maart 2003 - Hotel Errera Brussel**

met de medewerking van

de stad Tongeren

met de steun van

Het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap,
Afdeling Monumenten en Landschappen

Fort 4 Mortsel

CONTACTFORUM
VOOR
ERFGOEDVERENIGINGEN

Zaterdag 22 maart 2003
Tiende VCM-Ontmoetingsdag
“*Erfgoedverenigingen en Ruimtelijke Ordening*”
Stadhuis Tongeren.

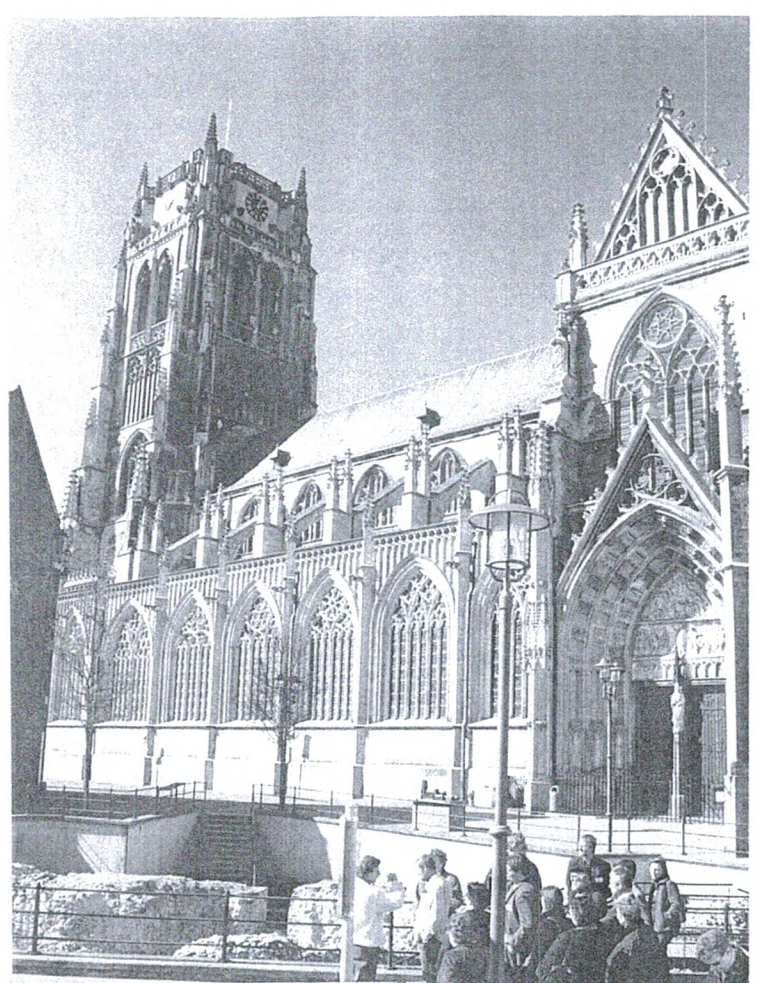
Tongeren, de oudste stad van ons land, is niet toevallig gaststad. De stad koestert haar Romeins, middeleeuws en ander patrimonium, maar probeert tegelijkertijd in te staan voor een integrale en geïntegreerde aanpak, onder meer door gebruik te maken van een aantal instrumenten die de Ruimtelijke Ordening aanreikt. Ten behoeve van het door Unesco als wereldpatrimonium erkende begijnhof werd een Bijzonder Plan van Aanleg ontwikkeld dat de visie omtrent de kwalitatieve ontsluiting van het begijnhof vertaalt in stedenbouwkundige regels.

Wij zijn in Tongeren te gast in de feestzaal van het stadhuis. Het oorspronkelijke stadhuis dat dateerde van de late Middeleeuwen was gelegen op de hoek van de markt met de Sint-Truiderstraat en werd verwoest bij de brand van 1677. Toen werd besloten om een nieuw stadhuis te bouwen op de Vlasmarkt, op de plaats waar de vroegere lakenhal door diezelfde brand werd vernietigd. Het huidige stadhuis werd gebouwd in de 18de eeuw en is vermoedelijk ontworpen door de architect Pascal Barbier van Luik. naar het voorbeeld van het prinsbisschoppelijk paleis te Seraing en de abdij van Saint-Laurent te Luik.

De eerste steen werd gelegd in 1737, door de burgemeesters Willem-Abraham Cours en Jacob Grouwels. Na een onderbreking van de werken door het uitbreken van de Oostenrijkse Successieoorlog wordt de laatste hand gelegd in 1750.

Onze-Lieve-Vrouwbasiliek (Grote Markt)
Parel van Gotische bouwkunst
(1240/1544) met een 64 meter hoge
toren. Aan de oostzijde van de basiliek:
romaanse, 12de -eeuwse kloostergang.

Archeologische site (vlakbij de basiliek). Romeinse, 4de eeuwse toren van de tweede Romeinse verdedigingsmuur, op de plek van een 2de-3de eeuwse luxueuze stadswoning. Aan de zuidzijde: verdedigingsmuur (circa 1100) van de basiliek (monasterium).

Standbeeld van Ambiorix (Grote Markt)

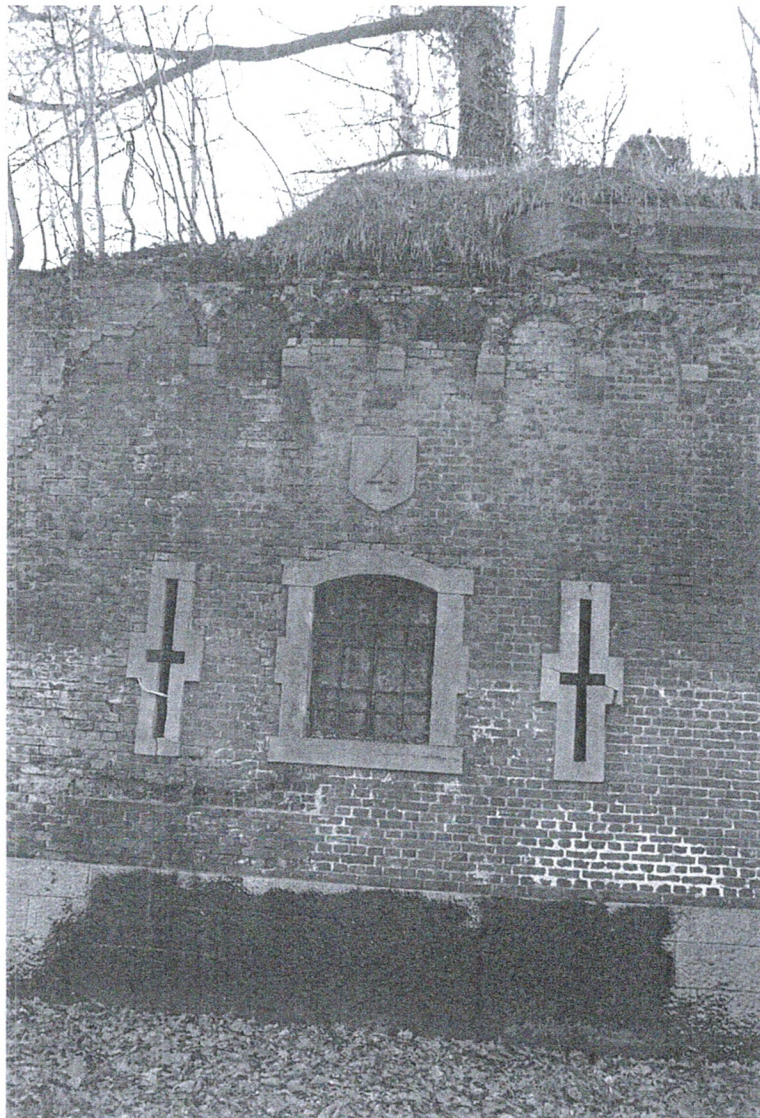
Ter herinnering aan de koning der Eburonen, die in 54-53 voor Chr. de Romeinen de grootste nederlaag toedienden die ze bij der verovering van Gallië hebben gekend.

Zondag 23 maart 2003 -
10 jaar VCM. Ledenmanifestatie
Fort 4 te Mortsel.

Dit beschermd monument behoort tot de 19de eeuwse fortengordel rondom Antwerpen. Vandaag vormt het fort een decor voor allerlei culturele manifestaties en is het een aangename groene zone in de stad. Overbodig te vermelden dat het Fort om heel andere redenen werd gebouwd.

In 1859 ontstaat in de jonge Belgische staat een nieuw defensieconcept. Dit concept anticipeerde op de volledig gewijzigde situatie sinds onze onafhankelijkheid. Het aangaan van een strikte neutraliteitsstatus die werd gewaarborgd door de grote mogendheden maakte dat we ons veilig voelde binnen onze grenzen. Met het succes in 1848 van de revolutionaire beweging in Frankrijk was de utopie van de eeuwige vrede echter verdreven. Onze neutraliteit verbood het sluiten van pakten met andere naties. Het nieuwe defensieconcept bestond dan ook uit een vestingstelsel om zo goed mogelijk weerstand te bieden bij een aanval van buitenaf. Uitgangspunt hierbij was de concentratie van de verdediging rond één vestiging. Omwille van politieke, militaire en economische redenen werd Antwerpen gekozen als Nationaal Reduit België.

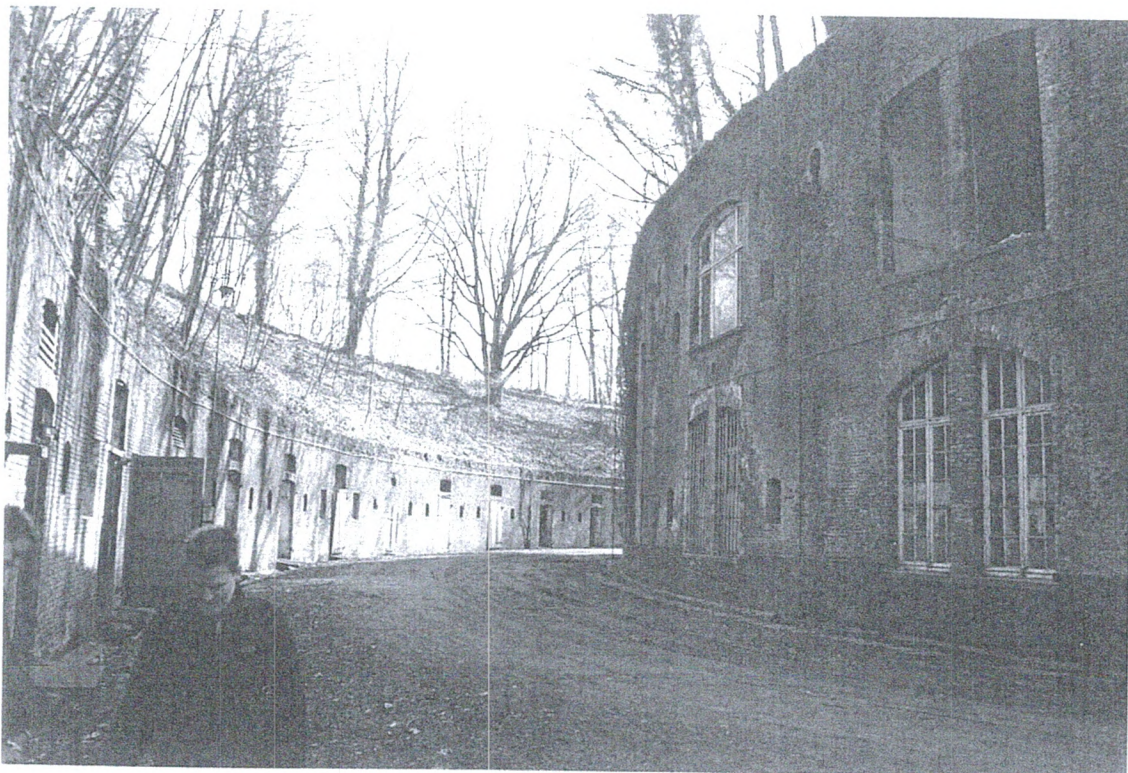

Buiten dit ontwerp kreeg Antwerpen een grote omwalling van 15 km en een bijkomende "gorde" van acht vooruitgeschoven forten. Auteur van deze plannen was generaal Henri Brialmont, uitmuntend militair ingenieur. Uitvoerder van dit alles was de "compagnie Pauwels". De realisatie van dit ambitieuze project bleek hard labour te zijn dat jarenlang aan sleepte en een klein fortuin kostte.

Aanvankelijk was voorzien dat de uitvoering van het hele project een goede 48 miljoen goudfrank zou kosten. Daar bleef het niet bij: einde 1864 zou de regering een supplementair krediet van 5.575.000 fr vragen en krijgen. Het totaal werd zo opgedreven tot 54 miljoen goudfrank.

De forten werden gebouwd volgens het polygonaal systeem. Hun vorm is zo berekend en elk gebouw zo geplaatst dat ieder punt in en rond het fort door de verdediger onder vuur kan worden genomen terwijl de vijand slechts met veel moeite -en weinig kans op succes -de belangrijkste punten kan beschieten. Zeventig mortieren en kanonnen van diverse kalibers moesten samen met 888 soldaten, onderofficieren en officieren zorgen voor de verdediging van het fort.

Hoewel Fort 4 na de Eerste Wereldoorlog voornamelijk een depotfunctie vervulde, bleef het als enige Antwerpse fort een militaire bestemming behouden tot in 1999.

Op bezoek bij baron de Roye de Wichen.

Colette Vanderbeken

J. TH. DE RAEDT EN BARON DE ROYE DE WICHEN WAREN BEIDEN LID VAN HET OUDHEIDKUNDIG GENOOTSCHAP TE BRUSSEL. ZE MAAKTEN IN 1894 EEN AFSpraak OM ENKELE KASTELEN TE BEZOEKEN IN ELEWIJT EN EPPEGEM. J. TH. DE RAEDT ZOU DE TREIN NEMEN TOT EPPEGEM WAAR ZIJN GASTHEER HEM ZOU KOMEN OPWACHTEN.

Per trein reed hij tot Eppegem. Zijn gastheer wachtte hem op aan de standplaats van den ijzerenweg. Volgens voorop gemaakt plan, gingen ze dadelijk te voet naar Elewijt, om daar het vermaarde kasteel "de Steen" te bezoeken. Het was voormalig het zomerverblijf van Rubens, die het in 1635 had gekocht.

Een mooie weg langsheen landerijen verbindt Elewijt met Eppegem. Na een wandeling van een kwartier, werd het park van het landgoed bereikt, en weldra het kasteel zelf.

Hun gesprek tijdens deze wandeling ging o.a. over Victor Joly, die geschreven had over de vermaarde "cours van de kunstenaars", die plaats hadden in het kasteel. De grote vazallen waren Van Dijck, Jordaen, Teniers, Theodoor van Thulden, Rombouts, de gebroeders Zeghers, Jan Weldens en zovele anderen...

Vorsten en gezagdragers ijverden om tot die bekoorlijke en belanghebbende bijeenkomsten te worden toegelaten. Het kasteel stond ook altijd open voor de niet door de fortuin begunstigde kunstenaars; de milde meester van de Vlaamse School liet hen nooit met ledige handen gaan.

Het door Carpentier oordeelkundig herstelde en door van Loo met kunstsmaak gemeubelde kasteel is momenteel eigendom van de familie Coppens.

Het voorplein en de tuin zien er keurig uit. Daar de lucht begon te betrekken, waren we genoodzaakt ons onthoud op "de Steen" in te korten. Maar, niet tegenstaande de spoed die we maakten, om naar Eppegem terug te keren, overviel ons de stortbui onderweg en we werden door en doornat, spijs onze regenschermen. Na een onthoud van een half uur in de keuken van een gastvrij boerenhuisje aan de ingang van het dorp, waar we onze doorweekte kleren zo goed mogelijk droogden, vervolgde we onze weg naar het woonhuis van de heer de Roye de Wichen.

Dit gebouw, thans kasteel Eetvelde genaamd, is zijn naam verschuldigd aan de oud Brusselse familie "Van den Heetvelde" die in de 16de eeuw het goed bezat als leen van de heren van Grimbergen, een leenhof van twee manschappen.

Het is een groot buitenhuis, omgeven door een groot park, dat enige jaren geleden geërfd werd van een bloedverwante, de gravin van Villegas.

Bij het ontbijt, dat we vlug gebruikten, want we gingen de overblijfselen van het kasteel Indevelde bezoeken, vestigde barones de Roye de Wichen, geboren burggravin Vilain XIII, mijn aandacht op de twee getallen XIII, die de alliantiewapens Maldeghem en Lalaing vergezellen boven de ingang van het tegenwoordige boerenhuis Indevelde. Ze vroeg me, haar uit te leggen, hoe in die wapens dat geheimzinnige getal voorkomt, dat onafscheidbaar deel uit maakt van haar familienaam.

Een uur later kon ik tot mijn eigen verbazing me overtuigen van het heraldieke raadsel.

Beide wapens, het eene met een kruis, gekantonneerd van twaalf zoomsgewijze geplaatste mereltjes, is dat van de "van Maldeghems", en het andere met de tien ruiten is dat van de "Lalaings" vergezeld van twee XIII, het een van boven en het andere van onder; twee leeuwen dienen als schildhouders."

Dit schild is van pleister. Het bovenste gedeelte van de leeuwen is gebroken. Volgens de huidige pachter was deze vernieling gebeurt tijdens de kozakkentijd!

Het door dit wapen vertegenwoordigde huwelijk dateert van de 18de eeuw. Wat betekent dan die XIII?

En welk is dan de betekenis van dat cijfer XIII in de naam van het geslacht VILAIN, **VILAIN SANS REPROCHE**.

Veel inkt is er al gevloeid met uitleg, de ene al vernuftiger dan de andere. David Van der Linden, de geschiedschrijver van Dendermonde, in zijn in 1612 uitgegeven werk "*Davidis Lindani, Gandavensis de Teneramonda Libri tres*" schrijft dat dit symbool een oud zinnebeeld is en zijn oorsprong vind "door verbondene edelen", het getal XIII omgeven door een krans van wijngaardranken, met het devies: "verdien in loon". Dit symbool werd gebruikt door Robert van Maldeghem, die gewoonlijk voorkomt onder de naam van de heer van Grimarez, krijgsman, schepen en later burgemeester van het Vrije van Brugge, geboren in 1573, gestorven in 1654.

Mevrouw gravin van Lalaing schreef in haar werk "*Maldeghem la Loyale*", volgens de nodige archiefstukken de verklaring van het raadsel :

Een burchtheer van "*van Maldeghem*", die de eerste helft van de 15de eeuw leefde namelijk Philip de VIIIste, hij behalve het "*Maldeghem le Loyale*" nog een ander devies voerde, bestaande in het getal XIII omgeven door twee hopranken. Philip voegde zich bij het Ridderbroederschap dat toen in Vlaanderen bestond en waarvan een Vilain aan het hoofd stond, en dit zinnebeeld gekozen had, dat betekent :

Veerthien in hoppe = Verdien in hoop, "pour ainsy s'animer et esvertuer à genereusement se porter au service de Dieu et de leur prince et des dames".

Volgens Robert van Grimarez, zou Philip dit symbool aangenomen hebben op grond van zijn huwelijk, want de moeder van zijn tweede vrouw, Geertruida van Reimerswaard was Geertruida van Gavere. De families van Gavere, Vilain, Mirabelle voerde allen hetzelfde zinnebeeld.

We komen terug op de heerlijkheid Indevelde, de boerderij met 63 hectaren land. Ze hoort toe aan de familie van Lalaing die haar heeft gekregen van de van Maldeghem's. Eugenius Ambrosius van Maldeghem, baron van Lijsschot huwde met Isabella Clara Eugenia de Champs gezegd van Kessler. Ze was de dochter van Magdalena Levina Micault wiens overgrootvader de Bourgondiër ridder Jan Micault was.

Hij kocht Indevelde op het einde van de 15de eeuw. Hij kocht ook omstreeks 1511 het kasteel van Heetvelde van Hugo van den Heetvelde.

Jan Micault en zijn zoon Nicolaas waren lid van de Geheime Raad van Maria van Hongarije en Eleonora, koningin van Portugal, later van Frankrijk.

Het wapen van Micault, dat vroeger boven de ingang van dat buitenverblijf was aangebracht, bezorgde het de naam "*Kattenhuys of Kattenhof*".

De toren uit de 16de eeuw, waarvan het bovenste gedeelte als duiventil gebruikt werd draagt nog de oorspronkelijke windwijzer, een mooi stuk smeedwerk, versierd met vier zittende katten, die aan het wapen van de Micault's ontleend zijn.

Het woonhuis, dat vroeger verschillende verdiepingen had, bestaat alleen nog een gedeelte van de benedenverdieping met de kelders en sporen van een trap, die naar boven leid. Een torentje, dat vroeger met het huis verbonden was, is ook verdwenen.

Vijf stenen van 1/3 voet op 1 voet, die in de buitenmuur ingemetseld waren werden gevonden. Drie daarvan hadden het opschrift : "NAER DIT/ EEN BETER, de beide andere SOLA/VIRTUS". Deze laatste woorden zijn het devies van Nicolaas Micault, zoals het op zijn grafzerk in de Sint-Gudulekerk te Brussel.

Tijdens het verblijf van de heren op het kasteel, werd er de mis gelezen in de slotkapel. Het kasteel Impelveld is een nieuw gebouwd woonhuis van de heer Norincx, het behoorde vroeger aan de familie van Reynegom.

In de verte staat ook nog de pachthoeve Rollekosthof aan het vroegere Rollekensbosch of Rolkartbosch.

uit: een uitstapje naar Eppegem en Elewijt door J.Th de Raadt - 1895.

LA MAISON DES CHATS.

Roger Van Kerckhoven.

Over het Kattenhuis in Eppegem werd reeds heel wat gepubliceerd. Ondanks die publicaties blijft de oorsprong een duistere zaak. Ook kunnen wij niet met zekerheid het ontstaan onthullen. Een kroniek uit het begin van de dertiende eeuw geeft ons weer een ander aspect van dit merkwaardig gebouw. Het vermoeden dat het Cattenhuys niet direct bij het dorp van Eppegem aanleunt wordt hierdoor versterkt. Het zuidelijke deel van Eppegem stond meer onder de invloed van Grimbergen en Brussel dan het overige deel. Het hoeft ons dus niet te verwonderen dat, ook toen al, Eppegem een pleisterplaats was voor rijke Brusselaars die de enge middeleeuwse stadslucht ontvluchtten. In dat opzicht was het "*maison des chats*" een hof van plaisantie avant la lettre. We hoeven niet langer het toponiem af te leiden van een of andere familienaam, het was de naam van een herberg met een zekere reputatie in de wijde omgeving. Het artikel maakt duidelijk dat het Cattenhuys geen dorpsherberg was maar eerder een buitenverblijf waar feestelijkheden werden georganiseerd voor mensen met een gevulde beurs : stadsvolk.

Om die reden werd de herberg betrokken bij de belegering van Brussel in 1213.

We geven de tekst integraal zoals hij opgetekend werd door Louise Starck-Claessens, présidente de l'ADIPB.

"Les anciennes chroniques rapportent que : Du temps d'Henri Ier, c'est-à-dire en 1213, les Flamands et les Wallons s'avançaient en Brabant dévastant tout sur leur passage et ce suivant les coutumes de l'époque et même d'aujourd'hui. Ils ont même assiégé Bruxelles. Notre histoire se situe au temps où Ferrand, le comte de Flandre, Renaud de Demmartin, comte de Boulogne, Guillaume de Salibury, fils naturel de Jean-sans-Peur, roi d'Angleterre et Florent, comte de Hollande, avec leurs vassaux vinrent mettre le siège devant Bruxelles.

Sur les bords de la Senne, du côté nord, se trouvaient 7 auberges, qui n'étaient pas très visibles à première vue dans le paysage. C'était là, au bord de l'eau que les bourgeois Bruxellois festoyaient, dansaient, enfin se divertissaient pour fêter des noces, des jubilés ou autres anniversaires.

*L'une de ces auberges était dénommé "**La maison des Chats ou Cattenhuys**, suivant que les bourgeois étaient portés pour leur dialecte ou la langue française ou françoise, comme on disait à cette époque.*

Un certain jour, les hommes de Gand apprirent qu'une noce devait se fêter à "La maison des Chats ou Cattenhuys", et, ils décidèrent d'y assister à leur manière. A 300, ils se cachèrent dans le bois, armés jusqu'aux dents, et là, ils attendirent le soir tombant. Les gens de la noce mangèrent, burent, dansèrent, chantèrent tout la journée, sans défiance.

Soudain le soir venu, l'auberge fut envahie par les Gantois qui assaillirent les Bruxellois. Ils renversèrent les tables, les flacons et les bouteilles furent lancées en l'air et brisées. Une bataille en règle suivit, des dames fondirent en larmes, et y eut des évanouissements, des belles robes déchirées et tachées, des tuniques déchirées, des blessés en nombre et partout. Les Flamands au nombre de 300 ne pouvaient tous se battre, l'auberge était trop petite pour contenir tous les assaillant et une vingtaine d'invités à la noce. L'époux, la famille et les amis luttèrent avec courage, pendant que les Flamand restés hors de l'auberge formaient siège. Après quelque temps, les Gantois sont repoussés et on commence à respirer à l'intérieure de l'auberge, on panse les blessures, on vide quelques verre, les esprits se calment, on commence à étudier la situation et on barricade en attendant. Mais voilà que les Flamands reprennent la lutte, quelques invités astucieux sont parvenus à sortir afin d'aller quérir du secours à Bruxelles. Les bourgeois de la ville et des environs apprenant les faits ne se font pas prier et accourent en nombre, armés de lances, de fourches et autres engins de bataille.

Les Flamands sont surpris à leur tour par le nombre d'assaillants et succombent. Les 300 Gantois restèrent sur le champ de bataille.

Le duc apprenant la belle conduite des bourgeois Bruxellois pour défendre les victimes de la noce, attaché à sa personne ceux d'entre-eux qui s'y étaient le plus distingués, ceci pour le défendre, lui et ses descendants. Il leur offrit des arbalètes, qui devint l'arme des bourgeois. Ce fut la naissance du Grand Serment ou Gilde des Arbalétriers. Cela se passait en 1213 à Bruxelles, sous le règne d'Henri Ier, le duc régnant à cette époque.

Vrije vertaling.

In 1213, in de tijd van hertog Hendrik I, vermelden de oude kronieken de belegering van Brabant door Vlamingen en Walen. Naar de traditie van toen, en ook van vandaag, verwoestte zij alles dat op hun weg lag. Zij belegerde zelfs Brussel. Het verhaal speelde zich af ten tijde van Ferrand, graaf van Vlaanderen, Renaud de Dammartin, graaf van Boulogne, Guillaume de Salisbury, natuurlijke zoon van Jan zonder Vrees, koning van Engeland en Floris, graaf van Holland. Samen met hun vazallen kwamen zij Brussel belegeren. Aan de Zenneoever, ten noorden van Brussel, stonden 7 herbergen versholven in het landschap. Het was daar dat de Brusselaars kwamen feesten. Ze dansten en, ze zongen er, ze kwamen er zich vermaken op trouwfeesten, jubileums of andere verjaardagen; een van die herbergen werd het **Cattenhuys** genoemd, door de Brusselaars vertaald tot **La maison des Chats**.

Op zekere dag vernamen de Gentenaars dat er een trouwfeest was in het Cattenhuys. Ze besloten er aan deel te nemen op hun manier. Met 300, gewapend van hand tot tand, versholven ze zich in een nabijgelegen bos en wachtten de avond af. De genodigden aten, dronken en dansten. Ze zongen de ganse dag zonder enig argwaan.

Toen de avond viel, vielen de Gentenaars de herberg binnen. Zij wierpen de tafels om, stoppen en flessen vlogen door de lucht en werden verbrijzeld. Dan begon het gevecht in regel. De dames barstten in tranen uit, ze vielen in zwijm, hun kleren en tunieken werden besmeurd en gescheurd. Talrijke gasten werden verwond. Alle Vlamingen konden niet deelnemen aan het gevecht, met 300 konden zij niet in de herberg om tegen een twintigtal gasten te vechten. Terwijl de echtgenoot en de genodigden zich met veel moed verdedigden, lagen de overige Vlamingen rond de herberg in hinderlaag.

Na een zekere tijd werden de Gentenaars uit de herberg verdreven. De verdedigers konden op adem komen. De wonden werden verbonden, er werd moed ingedronken terwijl ze kalmeerden. Zij bestudeerden de situatie en barrikadeerden ramen en deuren.

Toen de Vlamingen opnieuw aanvielen, slaagden een paar sluwe genodigden te ontkomen. Zij haastten zich naar Brussel om hulp in te roepen. De Brusselaars en mensen uit de omgeving lieten zich niet smeken om ter hulp te snellen. Een groot aantal, gewapend met lansen en gaffels en wat maar kon dienen, volgde de genodigden. De Vlamingen werden op hun beurt verrast en moesten het onderspit delven. De 300 Gentenaars bleven op het slagveld.

Toen de hertog het moedige gedrag van de Brusselaars vernam, beloofde hij de dapperste onder hen, hij nam ze in dienst met de opdracht, hem en zijn afstammelingen te verdedigen. Hij schonk hen kruisbogen, en dat zou het wapen van de burgers worden. Hieraan danken wij ook het ontstaan van Le Grant Serment of de Gilde van de Kruisboog.

Dit gebeurde in 1213 te Brussel tijdens het bewind van Hendrik I.

Toelichting.

Het gaat hier duidelijk om een Brusselse kroniek die lang na de feiten werd opgetekend. De oorzaak tot de belegering waren de geschillen over de belasting op het bier. De Vlamingen vonden het niet eerlijk dat de Brusselaars de heffingen trachten te ontlopen door hun feesten buiten de stad te organiseren. Het geschil werd door ontevreden handelaars beslecht en niet door een geordend leger waardoor het eerder rellen waren dan veldslagen. Dat de 300 Vlamingen op het slagveld bleven illustreert de taal van de kroniek, tenzij wij een massagraf zouden ontdekken. De hertog krijgt veel lof wat er op wijst dat de kroniek geschreven werd na de Leuvense periode. Typisch is dat het ontstaan van de gilde aan de hertog werd toegeschreven in een veel vroegere periode dan de feitelijke oprichting.

De herberg "*Het Cattenhuys*" stond niet eenzaam in de velden, zij maakten deel uit van een gemeenschap. Nu situeert die gemeenschap zich tussen de manège en het kanaal en de Gerselaredries, zowel op het grondgebied van Vilvoorde als dat van Eppegem. De heren die er verbleven droegen bij tot de vermaardheid van het Cattenhuys. De fraaie boomgaarden zijn vergaan tot golvende weilanden. Buiten de Kattenhuisstraat herinnert niets meer aan het verre verleden.

Bron: <http://www.cyberbruxelles.be/cyberbruxelles/chats.html>

Kleine voorgeschiedenis van de Belgische biljetten

In België werden de eerste biljetten van de Nationale Bank uitgegeven in coupures van 1000, 500, 100, 50 en 20 frank, eind 1851 voor een totaal van 50 miljoen. Zij waren gedrukt in hoogdruk op zuiver houtvrijpapier met watermerk. Op de keerzijde treft men een identieke druk in spiegelbeeld tegen een gekleurde veiligheidsachtergrond aan.

De biljetten werden uit talonboekjes gescheurd, droegen een fiscaal zegel en de meeste van hen waren met de hand ondertekend en genummerd. Weldra ging men over om veiligheidsredenen over opdruk in blauw, dat zich minder gemakkelijk liet fotograferen dan zwart.

In 1884 schakelde men voor het 20 frankbiljet over op vierkleurendruk dat spoedig algemene toepassing vond.

In 1887 verscheen het eerste tweetalig biljet, een 50-frankcoupure, en bij de eeuwwisseling werd de nieuwe handelsnaam Nationale Bank van België op de biljetten ingevoerd.

Na het beëindigen van de Latijnse Muntunie liet België in 1926 de naam frank officieel vallen en werd

de nominale waarde van 1927 tot 1944 uitgedrukt in een nieuwe munteenheid : *de belga*, ter waarde van 5 frank.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog drongen de Duitsers de Reichsmark op en zagen noodbiljetten weer het licht. De bezetter aanvaardde de Belgische bankbiljettenvoorraad, die aanvankelijk naar Engeland was weggevoerd, maar in juli 1940 weer naar België terugkeerde. De biljettenomloop was gedurende de oorlog verdrievoudigd, wat bij de bevrijding aanleiding gaf tot een geldsanering onder leiding van minister Camille Gutt, de Gutt-operatie.

Daarbij werden onder meer de biljetten van de bank uit omloop genomen en gedeeltelijk terug betaald met de zogenaamde "Londense biljetten"

Spoedig daarop gaf de Bank de "Dynastiereeks" uit, van 1945 tot 1948, met portretten van de koningen Leopold I en II en Albert I. Deze biljetten werden nog steeds in hoogdruk gedrukt.

De volgende serie, uitgegeven sinds 1950 bij het 100-jarig bestaan van de Nationale Bank en daarom "Eeuweestreeks" genoemd, is een combinatie van plaat- en hoogdruk. Bij de twee jongste reeksen gaan uiteindelijk hoog- en plaatdruk samen met offset.

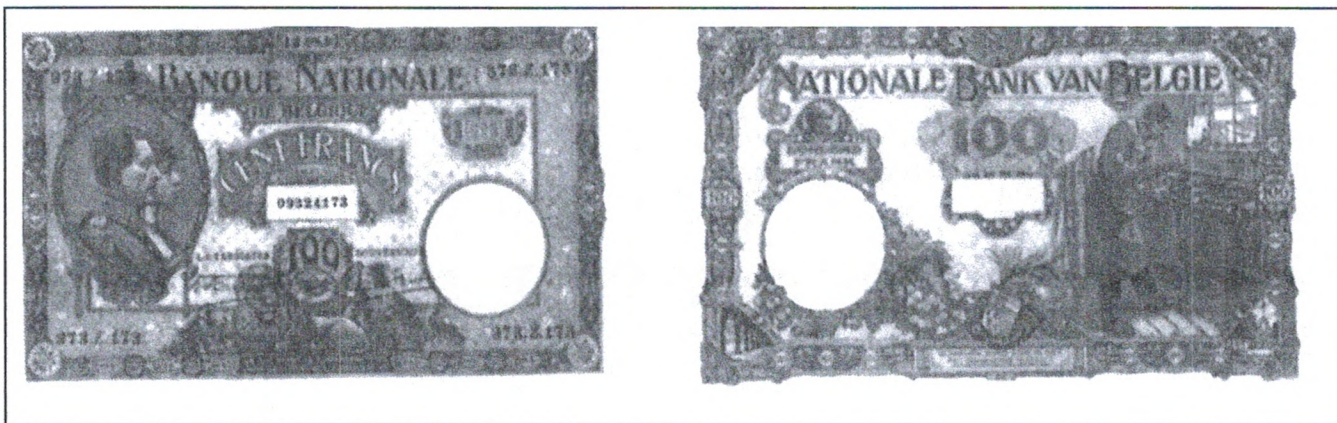
1. Het Belgische bankbiljet van de hoogste coupure, ingevoerd in 1929 naar ontwerp van C. Montald; de waarde aanduiding is behalve in franken nu ook in belgas aangegeven; 22 x 13,5 cm.

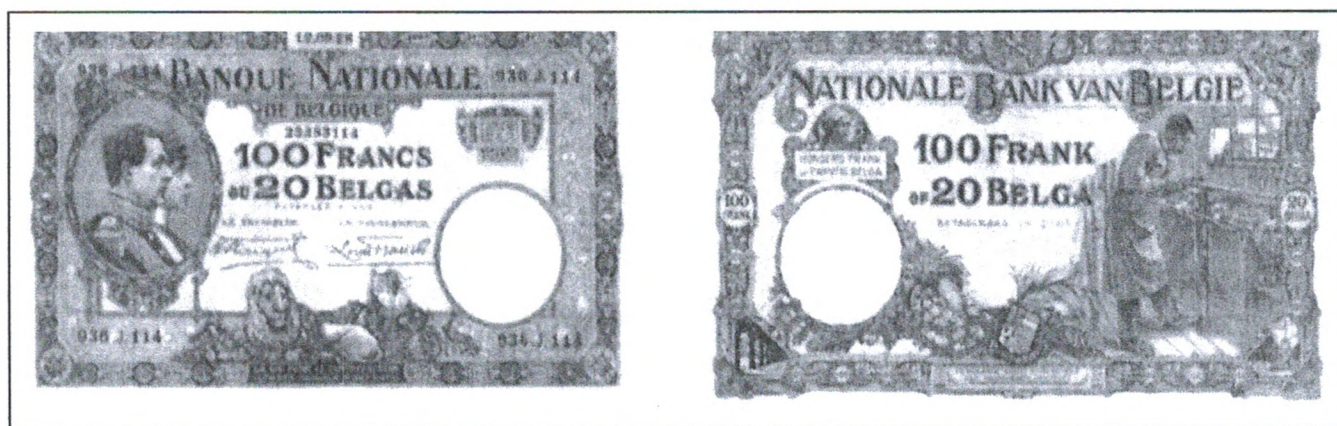
De reeks 100-frankbiljetten van de N.B.België

100 frank 1851 ontwerper: Wiener
 100 frank 1856 Wiener
 100 frank 1869 Hendrickx
 100 frank 1906 Montald
 100 frank 1914 Nationale Bank
 100 frank 1921 Minguet/Freund
 in 1927 licht gewijzigd met de waarde aanduiding
 100 frank = 20 belga.

100 fr.= 20 belga 1933 Floors
 in 1944 verschenen twee nieuwe varianten, één in rood-groen en één in rood.
 100 frank 1945 Vanpaemel
 100 frank 1952 Buisseret
 100 frank 1962 Masino-Bessi
 100 frank 1978 Adam, Hürrig
 100 frank 1995 Ponsaers.

100 frank Type "1919" Nationale reeks (Mauve) 108 x 184 mm gedrukt van 1921 - 1927 - 57.950.000 ex.
 Kleuren: Mauve, bruin en groen op okerkleurige achtergrond - Ontwerp G.Minguet (Vz) en J.F. Freund (Kz)
 Watermerk: Portret van koning Leopold I en tekst 'B.N.B.100' - Handtekening zwart Vz.
 01-04-1921 tot 12-11-1923 = Van Der Rest-Stacquet...02-01-1924 tot 27-03-1926 = Hautain-Stacquet
 01-10-1926 tot 02-06-1927 = Frack-Stacquet.
 Vz: (Fr) De portretten van koning Albert I en koningin Elisabeth in een versierd medaillon.
 Kz: (NI) Wapensmid in actie rechts, stadsgezichten en wapenschild van Luik onderaan.

100 frank Type "1919" Nationale reeks (blauw) 108 x 184 mm gedrukt van 1927 - 1932 - 87.750.000 ex.
Toevoeging van de rekeneenheid BELGA. Kleuren: blauw en zwart op een achtergrond van oker, lichtblauw en bruin. - Ontwerp: G. Minguet (Vz) en J.F. Freund (Kz). Handtekening zwart (Vz).
 Watermerk: Portret van koning Leopold I... 01-07-1927 tot 02-08-1932 = Franck - Stacquet.
 Vz: (Fr) De portretten van koning Albert I en koningin Elisabeth in een versierd medaillon.
 Kz: (NI) Wapensmid in actie rechts, stadsgezichten en wapenschild van Luik onderaan.

De meest gangbare 100 frank biljet, vóór WO II tot en met na WO II; Gutt sanering.

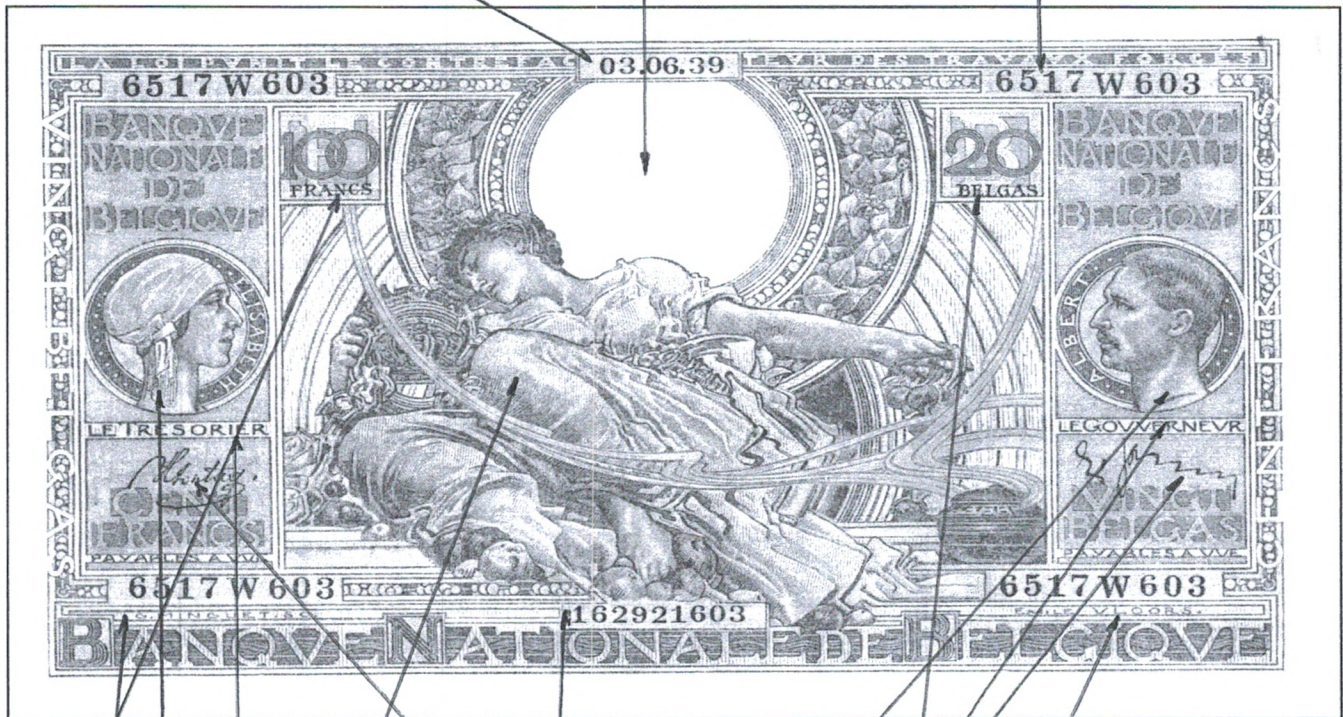
Type " 1933 " Floors - Art-décor stijl

Voorzijde (Frans)

Datum van uitgifte

1. Watermerk

NBB. nummering

2. Waardeaanduiding in franken (frans)

4. Profiel naar rechts van koningin Elisabeth

6. Schatbewaarder

9. Graveur.

11. Vrouw met kroon en fruit

8. Volgnummer

12. Handtekeningen

3. Rekeneenheid in belgas

5. Profiel naar links van koning Albert I

7. De Gouverneur.

10. Ontwerper.

Kleuren: Paars en grijs op lichtbruine achtergrond.

Afmeting (108 x 179 mm)

Ontwerp:

Emile Floors, Belgische schilder, tekenaar en beeldhouwer, ontwerper van de art-décor biljetten in 1933.

Graveurs:

Minguet Guillaume voor de franse zijde van het biljet (1884 - 1969) Belgische grafisch kunstenaar, werkzaam bij de Drukkerij van de Nationale Bank van België (1908 - 1949).

Poortman P. Voor de Nederlandse zijde van het biljet.

Drukkersaantal: 267.325.000 ex.

1. **Watermerk** : Portret van koning Leopold I, uit huis Saksen-Coburg, koning der Belgen sedert 1831.
2. **Waardeaanduiding in frank**, (Fr. franc) Belgische munteenheid ingevoerd in 1832 naar het voorbeeld van de Franse franc. Er was een band met de Latijnse Muntunie vanaf 1865, werd verbroken in 1925 toen het buitenlandse zilvergeld zijn status van wettig betaalmiddel verloor.
3. **Rekeneenheid in belgas**: Belgische rekeeneenheid ter waarde van 5 frank, ingevoerd in 1926, om de wisselkoers te stabiliseren. Met WO II verloor de belga haar betekenis. De belga werd officieel afgeschaft in 1946. Op bankbiljetten werd de belga toegevoegd als waardeaanduiding vanaf 1927.
4. **Profiel naar rechts van koningin Elisabeth**: Geboren te Possenhofen 25 juli 1876, als Elisabeth, Gabrielle, Valerie, Marie, en overleden te Brussel 23 november 1965 ,

Elisabeth als hertogin van Beieren.

Was dochter van Karel Theodoor, hertog in Beieren en bekend oogarts, en van Marie-José, hertogin van Bragança

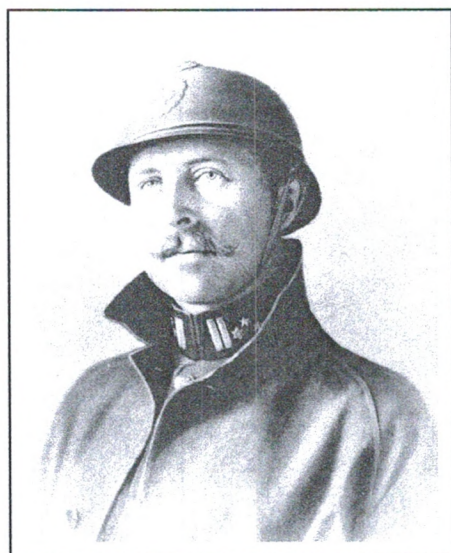
Trad op 2 oktober 1900 in het huwelijk met Albert, toenmalige kroonprins van België, als hertogin van Beieren.

Bragança: vorstenhuis van 1640 tot 1853 in Portugal en tot 1889 in Brazilië. Ontleent zijn naam aan de stad Bragança en stamt af van Alfonso van Portugal, hertog van Bragança, was een onechte zoon van Johan I, koning van Portugal, en van Agnes Perez.

Elisabeth als koningin van België 1900

5. **Profiel naar links van koning Albert I** : (latijn Albertus = etymologie: Adalbert) Geboren te Brussel, als Albert, Leopold, Clement, Marie, Meinrad op 8 april 1875, overleden door ongeval Marche-les-Dames op 17 februari 1934.

Koning Albert I

Tweede zoon van Filips, graaf van Vlaanderen en Marie van Hohenzollern-Sigmaringen,

Werd kroonprins na het overlijden van zijn broer Boudewijn in 1891. Volgde in 1909 zijn oom Leopold II op. Had een militaire opleiding.

Kregen drie kinderen : Leopold (latere Leopold III) 3 november 1901 - Karel (in 1944 regent) 10 oktober 1903 - Marie-José, gehuwd met kroonprins Umberto van Italië , 4augustus 1906.

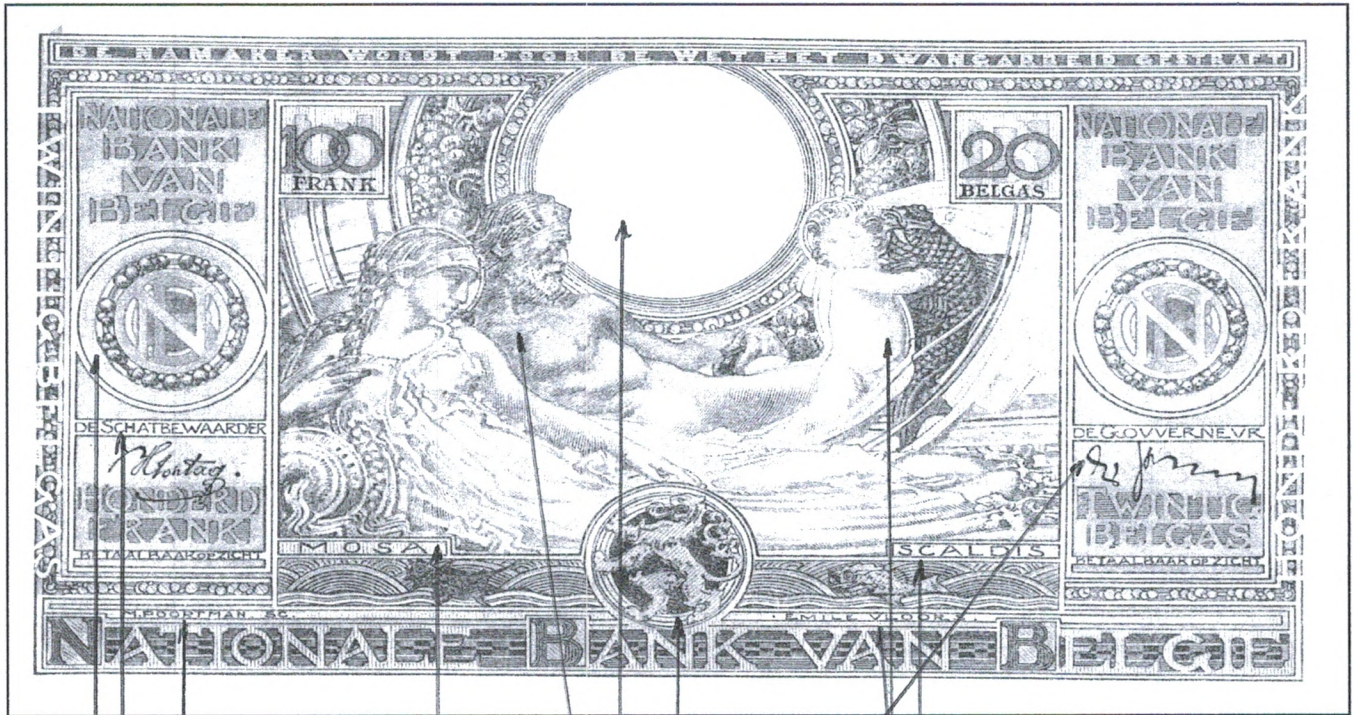

S.A.R. Filips Graaf van Vlaanderen

Type "1933" Floors - Art-décor styl

Keerzijde (Nederlands)

1. Belgische leeuw, is voortgekomen uit de leeuw van het voormalige hertogdom Brabant.
2. Logo van de Nationale Bank van België.
3. Gouverneur.
4. Schatbewaarder.
5. Watermerk.
6. "SCALDIS" staat voor Schelde
7. Graveur: P. Poortman.
8. "MOSA" staat voor Maas.
9. Ontwerper Emile Floors.
10. Afbeelding: Allegorische figuren voor Schelde, Maas, en Albertkanaal: een putto met een vis in de armen (verbinding van beide rivieren)

(Putto = Ital. voor knaapje, gebruikelijke benaming voor kleine (meestal geheel) naakt jongetje met of zonder vleugels, die veelal ter verlevendiging van de compositie werd aangebracht.)

Kleuren: Paars en grijs op lichtbruine achtergrond

Afmeting (108 x 179 mm)

Ontwerp: Emile Floors

Graveur: P. Poortman

Handtekening van gouverneur en schatbewaarder in zwart.

Type 1933 Frans/Nederlands

Variant	Druk van	tot	gouverneur:	Schatbew:
a)	01-05-1933	04-01-1936	Franck	Stacquet
b)	02-11-1936	13-03-1937	Franck	Sontag
c)	03-02-1938	14-07-1939	Janssen	Sontag
d)	07-01-1941	15-09-1943	Goffin	Sontag

Deze varianten zijn niet meer omwisselbaar sinds 9 oktober 1944 (groot 108 x 179 mm)

Type 1933 Nederlands/Frans. (zelfde gegevens als vorig type) (108 x 179 mm) druk: 24.000.000 ex.

17-01-1941 10-09-1943 Goffin Sontag

Type 1933 Kleur ORANJE, Frans/ Ned. verder dezelfde gegevens als vorig type; druk 28.600.000 ex.

20-09-1944 04-11-1944 Theunis Sontag

Type 1933 Kleur ORANJE, Ned / Frans verder dezelfde gegevens als vorig type, druk 13.000.000 ex

20-09-1944 04-11-1944 Theunis Sontag

Het Type "Vloors" diende ook als ontwerp en ook gebruikt bij de uitgaven voor de geldzuivering in België van 1944 en dit voor de in Londen gedrukte coupures van 1000, 500, en 100 frank. Deze biljetten waren kleiner dan de oorspronkelijke van 1933 (85 x 150 mm), en veranderde van kleur.

Van dit biljet "LONDEN" bestaan drie varianten.

Naar het duizendfrankbiljet type Londen, maar in andere kleuren.

Variant A: 1943 - 1944, met een Nederlandse tekst op de voorzijde.

Variant B; 1944 - 1945, met een volledige rode druk, werd ingetrokken in 1947 en is omwisselbaar bij de N.B.B.

Variant C: 1944 - 1945, (108 x 179 mm), met Nederlandse voorzijde en in rode druk. Werde ingetrokken in 1947 en is omwisselbaar bij de N.B.B.

Type Londen (85x150 mm) dr: 73.050.000 ex. Kleuren: midden groen / buitenkanten rood.

Verder zelfde eigenschappen dan type 1933, met uitzondering van watermerk: B.N.B. Handtekeningen: Vz: rood / Kz: rood.

Gouverneur : Theunis
Schatbewaarder: Sontag.

De Belgische overheid had na de Eerste Wereldoorlog een les geleerd. Er moest een waterdicht schot komen tussen de geldmassa van tijdens de oorlog en die erna. Al van in het begin van de Tweede Wereldoorlog begon de voorbereiding van de naoorlogse geldsanering die de geschiedenis zou ingaan als de operatie-Gutt.

Op 10 mei had de overheid de inwisselbaarheid van de bankbiljetten op en beperkte ze de opvraging van deposito's. In de aanloop naar de oorlog was het aandeel van het giraal geld verder gedaald. ten voordele van het makkelijk op te potten biljet van 10.000 frank. Op zeker ogenblik werd er door een deel van de bevolking ook jacht gemaakt op biljetten met de handtekening van gouverneur Franck, omdat men fluisterde dat die na de oorlog een voorkeursbehandeling gingen krijgen.

De Nationale Bank, die bij het binnenvallen van de Duitsers uitgeweken was, keerde terug naar België, maar ondertussen had het bezettingsoverheid al een emissie-instituut opgericht, zodat het gevaar van een dubbele biljettenomloop bestond. De Duitse mark kreeg, anders dan in de periode 1914-1918, geen wettelijke koers.

De inflatie stak weer monsterachtig de kop op,

tenminste als gerekend wordt met de werkelijk betaalde prijzen op de zwarte markt. De geldhoeveelheid steeg tijdens de oorlog van 50 naar 165 miljard frank, terwijl de productie daalde.

Te allen prijzen wilden de regering en de leiding van de Nationale Bank een herhaling van het scenario van na de Eerste Wereldoorlog vermijden, waarbij de oorlogsinflatie via de geldhoeveelheid werd overgeheveld naar de vredeseconomie.

De operatie werd vanuit Londen en in Brussel, alle verhoudingen in acht genomen, even precies en in even groot geheim voorbereid als de landing in Normandië, waar ze trouwens een amfibieboten-episode mee gemeen heeft.

De regering liet in Londen bij de leverancier van de Bank of England 206 miljoen, of twee ton biljetten drukken, die bij het einde van de oorlog met twee amfibievaartuigen werden overgevoerd naar Caen en vandaar per trein naar Brussel gingen.

Vanuit Brussel werden de biljetten met auto's van de Nationale Bank verdeeld naar de verschillende kantoren die voor de omwisseling zouden zorgen. Heel die operatie werd geklaard in acht dagen. Nog tijdens de oorlog waren in de Nationale Bank in Brussel, onder het oog van de Duitsers, al de formulieren voor de geldomwisselingsoperatie gedrukt

Terwijl de sanering in sneltreinvahrt maar in het diepste geheim werd voorbereid, begonnen de wildste geruchten de ronde te doen. Vooral mensen met veel biljetten in hun bezit geraakten in paniek en ruilden hun geld in " waardevaste goederen ". Voorbeeld, fietsen werden verhandeld tegen 25.000 frank, en een kilo koffie tegen 15.000 frank.

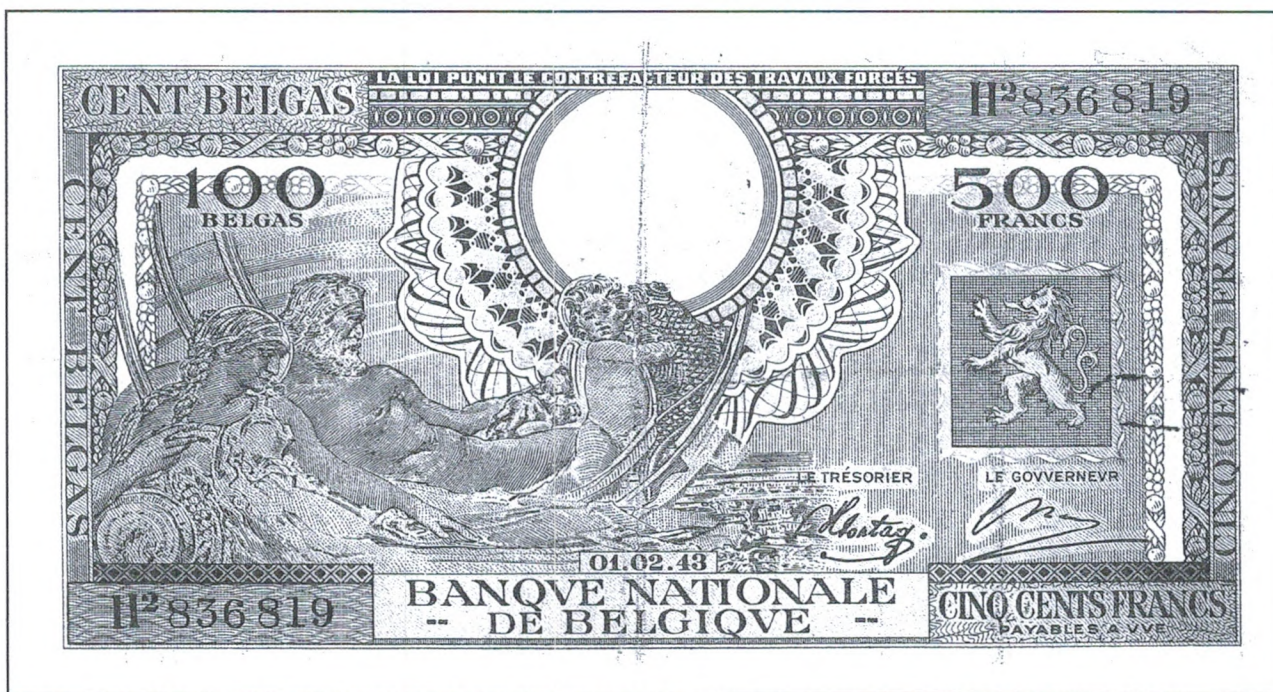
Op 9 oktober 1944 verloren alle bestaande biljetten van honderd, vijfhonderd, duizend en tienduizend frank hun statuut van wettelijk betaalmiddel.

Elk gezinshoofd mocht tussen 9 en 13 oktober voor

maximum tweeduizend frank bestaande biljetten tegen nieuwe inwisselen.

Een maand later zou er nog een tweede omwisseling komen. Het schatkistgeld (biljetten van vijftig, twintig en vijf frank) werd ongemoed gelaten.

Onder meer liefdadigheidsinstellingen genoten van uitzonderingsmaatregelen. Zij boden daarom een uitweg voor mensen die niet-legale oorlogswinsten liever weggaven dan ze te verbranden. Een kloosterzuster zag haar kastoestand in oktober verbeteren van 100.00 naar 10 miljoen frank

- 1944 - 1945 - Intrekking: 1946, omwisselbaar bij de NBB. Naar het duizendbiljet type Londen, maar andere kleuren. 85 x 150 mm

1944 - Intrekking: 1947. Omwisselbaar bij de NBB. Aangepast ontwerp van het honderdfrankbiljet maar op kleiner formaat 85 x 150 mm

De operatie-Gutt, zoals ze de geschiedenis in zou gaan, bouwde een muur tussen de oorlogs- en de vrede-economie door het 'oorlogsgeld' te vernietigen en met een nieuwe leest te beginnen. De nieuwe basis werd gelegd door een devaluatie van bijna 50 % tegenover het pond en 33 % tegenover het goud.

De geldvernietiging gebeurde door, in een monsteroperatie met militaire precisie en snelheid, alle biljetten vanaf 100 frank de wettelijke koers te ontnemen.

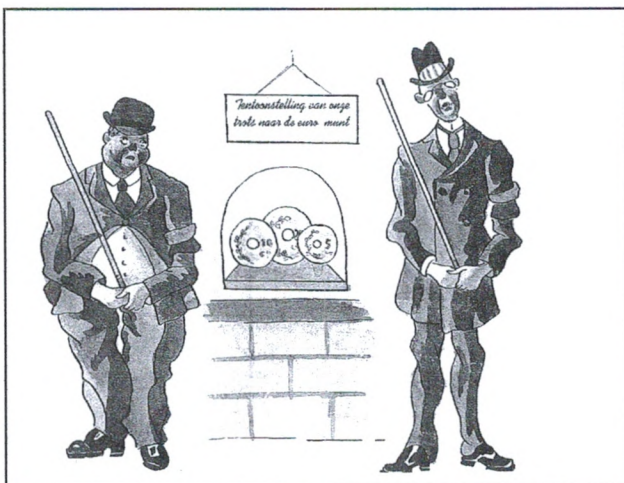
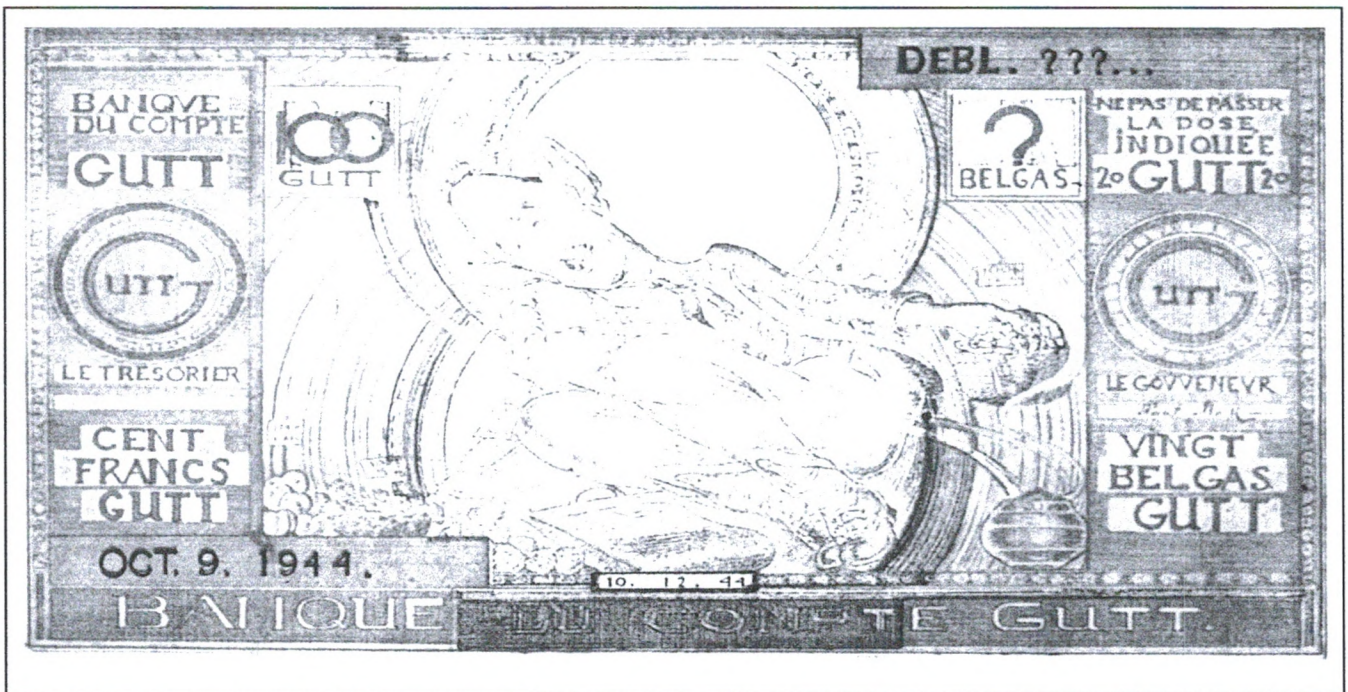
Elk gezinshoofd kon oude biljetten inruilen voor een maximum van 2000 frank in een eerste inruiloperatie. Later werd nog een schijf van 3000 frank vrijgegeven, maar het eventuele saldo werd aan de geldomloop onttrokken, doordat het alleen mocht aangewend worden om belastingen te betalen of in te schrijven op staatsleningen. De schatkistbiljetten en de munten vielen buiten de operatie.

Door de geldsanering, die werd beschreven als het Belgische mirakel, daalde de geldhoeveelheid van 165 naar 57 miljard frank, ongeveer het vooroorlogs peil. Bijna even heilzaam was het psychologisch schokeffect.

Er werd een streep getrokken onder de oorlog. Zelfs de oorlogswokeraars waren bedrogen uitgekomen.

Voor wie een boodschap aan het publiek kwijt wil, over geld of andere zaken, in de affiche of spotprent een geschikt medium. Dit gebeurde ook met de geldsanering 'de operatie-Gutt'.

In 1945 circuleerde er een postkaart met de afbeelding van een 100 frank-biljet, waarop de zwierige verpersoonlijking van de Overvloed vervangen is door een al even zwierige afbeelding van minister van financiën Camille Gutt; de benaming Banque Nationale de Belgique is er vervangen door Banque de compte Gutt.

Toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak, potten de Belgen massaal de nikkel-, zilveren- en gouden munten op.

Dit geeft ons nu de gelegenheid terug te vallen op deze achtergehouden munten en bankbiljetten en een tentoonstelling hieromtrent op te bouwen.

Deze zwaar bewaakte vitrinekast waarin de munten en bankbiljetten u toelachen met veel historie en geschiedenis zal nooit vervangen kunnen worden tegen de huidige medailles van de euro's

A.J. Kennis Werkgroep Numismatiek WAA. Nieuwvliet NL.

SCHEPENBRIEVEN.

Roger Van Kerckhoven

Het cijnsboek van Baerdeghem uit de 18de eeuw bevat een reeks kopieën van oude akten en schepenbrieven van het gasthuis Sint-Pieter en Pauwel uit Mechelen. Zij werden opgenomen om de herkomst van een eigendom te kunnen bewijzen. We weten natuurlijk niet wie die brieven heeft opgesteld.

Om als schepen in de schepenbank te zetelen, hoefde men niet te kunnen lezen of schrijven. De schepenen lieten de brieven voorlezen, knikten instemmend en dat was het dan. Aan handtekens hechtte men toen niet eens zoveel waarde. De echtheid van de brief werd immers bewezen door het zegel van de schepenbank. Elke periode had zijn typische stijl al evolueerde de administratieve taal veel langzamer dan de gesproken taal. De documenten zijn onoverzichtelijk omdat punten en komma's ontbreken. Nog onduidelijker waren het elkaar schrijven van woorden en de onnodige afkortingen.

Tot het midden van de 14de eeuw werd uitsluitend perkament gebruikt. Perkament was duur, peperduur. Het opstellen van akten en het inschrijven van cijnsen was voorbehouden aan scribenten, beroepsschrijvers. Ze leverden prachtig werk. Omdat hun geschrift door iedereen die kon lezen, moest begrepen worden, besteedden zij er bijzonder veel zorg aan. De woorden bestonden uit afzonderlijke letters die niet verbonden werden. Meestal werkten ze met zwarte en met rode inkt. Elk vel werd zorgvuldig ingedeeld, tussen de items werd voldoende plaats gelaten.

Toen het papier zijn intrede deed was een opleiding tot scribent overbodig. De schrijfkunst werd populair voor al wie een "geletterde" opleiding kreeg. Hoewel het geschrift nog vrij duidelijk bleef, maakte de woordenschat een enorme sprong. Men schreef zoals het gezegd werd. Natuurlijk kwam dit de duidelijk niet ten goede. Tussen 1450 en 1500 vierde het persoonlijk gebruik van de schrijftaal hoogtij.

Als voorbeeld kozen wij een deel uit een schepenakte van de bank Epepegem van 9 mei 1492.

"Wy scepenen van Epepegem doen cont alle liden dat voir den meyere van Epepegem en voir ons es comende Lysbeth Skerksheen wettige dochter wylen Symoens met hueren wettighen man ende momboir Augustyn De Smet anders geheeten nobelman ende hebbende tesaemen wel ende wettelyck opgedraegen metten halme den meyer voirs. In de handt tot behoef Jasper Boxstuyns wettigen sone Jans ende Margaretha Van der Heyden wettighe dochter van Peeters Van der Heyden syne wettighe huysvrouwen des alsulc hun twee gulden croonen goet ende gecoght de munten t'Sconinx van vrangkryck vierentwintigh penningen pertacx geheeten stuyvers of bierlanders..."

"Wij schepenen van Epepegem verklaren voor iedereen dat verschenen zijn voor de meier van Epepegem: Elisabeth Skerksheen, dochter van wijlen Simon en haar wettige man en momboir Augustijn De Smet, alias Nobelman.

Zij hebben, met de halm in de hand, in het bijzijn van de meier, een goed verkocht aan Jasper Boxstijns. Jasper was de zoon van Margaretha Van der Heyden. Margaretha was de wettige dochter van Petrus Van der Heyden en zijn vrouw.

De prijs (niet de vergelijken met de huidige verkoopprijs) bedroeg twee gulden kronen. Dit bedrag kwam overeen met 24 Franse zilveren penningen of stuivers ook bierlanders geheten.

"Als der selve lysberth Skerksbeen voorscreven ende aengestorven syn van wylen Simone den Keirshee hueren wettigen vader ende welcke de voirs. Simone de keirshee tanderen tyden gecregen ende gecoght heeft gehjaalt tegen eenen Claus Baelen gelyck den rentbrief ofte Coninckx brief daer op ende afgemaeit dat alsoe merckelyken inhoudt ende begrept jaerlycks ende erfelich ter quytingen ende die jaerlycx verschenen ende vallen op den seventhende dagh der maend Septembris..."

Elisabeth Skerksheen was de wettige dochter van Simon de Keirshee. Hij had het goed gekocht van Claus Baelen wat blijkt uit de rentbrief of de koningsbrief. Het bewijs daarvoor zijn de jaarlijkse en erfelijke kwijtingen die op de 17de september betaald werden...

Te scempe .

Item vanden vuythame tot zeem
se die verdort es van kelegheem
sbaghers ende heeft in hueren
de vuy vanden godshuyse ghilt
tsiaers. xv s ij.

Item van enen beemdeken te scempe
aen de molen ende heeft in hueren
yhen de coffere van seems ende
ghilt tsiars xvij s ij.

Item noch aldaer van thonis reyers
goeden huys en hoff aldaer gheleghe
ghilt tsiars bouen den huys xv s ij
les reclant vande met/ent

Item noch aldaer van Jan boschmeyers
erue ghelegheij aldaer tsiars vi s ij.

MECHELEN
COMMUNE
DE 13. 1886

"...bepand op een woonstede metten woonhuysen schueren ende stallen daerop staende ende met alle sinen toebehoorten groot een half bunder mijn of meer in de prochie van (naam vergeten) geleghen neven der Renendriesch comende met d'eender syde en metten andere syde aen 's Heeren straete aldair ende comende metten eenen aen de goeden Jans Van den Eynde..."

Het onderpand van de verkoop door haar vader was een stuk grond van een bunder groot. Op die grond stond een huis, een schuur en stallen. Het pand lag in de parochie Epegem, naast de Rennendries. Twee zijden van de grond grensden aan de straat van de heer van de leenheerlijkheid. De andere zijde van het goed kwam tegen de eigendom van Jan Van den Eynde...

In de gesproken taal van toen zitten nog duidelijk elementen uit de Frankische periode. Het, voor ons heel vreemd, gebruik van de "*i-klank*" bewijst dat. De woorden waarin een klinker door een "*i*" verlengd wordt, zijn typisch Frankisch al mogen we dat geen taal noemen. *Voir* betekent voor, *aldair* werd *aldaar*.

Daar de eigennamen geen vaste spelling hadden, ging men af op het gehoor.

Lysbeth Skerksheen, Simone de Keirshee dragen familienamen die op bijnamen lijken terwel De Smet en Van der Heyden dat wel zijn.

Het gebruik van "*anders geheten*" komt veelvuldig voor. Genealogen behoeden zich voor "*alias...*" In een ander document vinden we Augustijn De Smet als Augustijn Nobelman wat verwarring brengt.

Het toniem Renendries slaat ook nergens op. Daar het voorafgegaan is door "*der*", is de R twijfelachtig. Der Renendries zou gewoon enen dries kunnen zijn.

De tekst die wij selcteerden is niet eens de helft van de akte en toch bevat hij alle nuttige gegevens. In dit opzicht verschilt hij niet van wat wij vandaag in akten lezen. Of dat kortelings zal veranderen, betwijfelen wij.

Bron: O.C.M.W. archief van Mechelen, inventaris Beterhams nummer 9220.

In augustus 1957 vertelde NEEL PEETERS..... zijn verhaal in De Brug.

Corneel Peeters werd geboren te Mechelen op 22 December 1885. Zijn vader Petrus Peeters baatte het café "Belle Vue" aan het Oefenplein uit. Op de plaats waar nu de Tuinbouwschool gebouwd is stonden zijn groenten en het voetbalveld van Racing Mechelen was zijn aspergesveld.

Vader Peeters was jong weduwnaar geworden en hij bleef met drie kinderen achter. Hij hertrouwde met Martha Van Roye en uit dit huwelijk werden nog zeven kinderen geboren.

Op de boerderij was altijd veel werk, maar veel handen verlichten het werk. Vijf maal per week werd naar de vroege markt gereden, om één uur 's nachts werd de hond voor de kar gespannen en vertrok men naar Antwerpen

In 1890 deed Frans, zijn plechtige communie, toen hij naar de mis van zes uur moest vertrekken, stierf zijn vader. De weduwe bleef achter met tien kinderen. Nog naar school gaan was niet veel sprake meer, iedereen moest inspringen op de boerderij, ieder kreeg zijn taak.

In 1903 trouwde de oudste van de kinderen, Frans. Hij was de boer en bleef op de boerderij wonen. De hoeve was eigendom van de "Hospice" te Mechelen. Ontvanger Okkermans raadde moeder Peeters aan te verhuizen naar Kampenhout-Sas, waar een andere boerderij van het "Hospice" vrij was. Maar daar was het even hard werken, boeren en hovenieren en naar de markt rijden te Brussel. Achteraf nam Alberic Peeters de boerderij over, ze stond op het grondgebied van Boortmeerbeek.

Neel Peeters moest loten te Haacht in 1905. Hij trok een hoog nummer: **178**. Het was een twijfelnummer, maar gezien de omstandigheden moest hij toch soldaat worden. Hij kwam bij de karabiniers te Brussel terecht. Hij moest drie jaar soldaat spelen. Soms deed hij de wacht aan het kasteel te Laken, koning Leopold II kwam in eigen persoon de wacht inspecteren.

In 1909 huwde hij met Bertien De Wilder, ze gingen wonen aan de Kampenhoutsebaan n° 1 te Berg-Heide. Zijn huis was in leem en stond op jaarschaal. In 1920 kocht hij de grond van het "hospice", hij brak het oude huis af tot tegen de grond en bouwde een nieuw huis.

Zijn kinderen werden respectievelijk geboren op:

- * Constant Peeters ° 1910
- * Guillaume Peeters ° 1914
- * René ° 1920
- *

Toen werd het oorlog. In augustus 1914 werd Neel opgeroepen in het depot, Onder de Toren in Mechelen. Hij vertrok met zijn compagnie naar de "Redoute" te Duffel, hij maakte de gevechten van de forten mee. Met 54 man van de 120 zijn ze aan de Schelde geraakt. In Lier was koning Albert I nog bij hen en dan moesten ze vluchten, te voet, met een schoen en een blok maakte Neel en zijn maten de aftocht naar Oostende.

Ze vertrokken in beestenwagens naar Kales (Frankrijk) tot in Wissey en kwamen daarna terug naar Dixmuide aan de IJzer. Op de Bergse heide waande iedereen hem dood, in het Steentjesbos was een karabinier gesneuveld en Neel zijn vrouw dacht dat het haar man was.

Hij beleefde heel de oorlog mee, in Noordschote werd hij gekwetst aan zijn been.

Met de wapenstilstand werd hij naar Brussel gestuurd voor de defilé en om wacht te doen. Daarna nam hij de tram tot Kampenhout met de hoop zijn gezin gezond en wel terug te vinden. In 1919 zwaaide Neel af. Hij ontving acht frontstrepen, eremedailles en het vuurkruis en hij was er fier op.

HERALDISCHE KLEUREN EN HUN SYMBOLIEK.

Guido Henderickx

Ik heb enige stamboomonderzoekers ontmoet die net zover gaan in hun stamboom tot ze een wapenschild vinden, en dan is hun onderzoek gedaan en zijn ze tevreden, maar beseffen ze wel welke symboliek er achter een wapenschild schuil gaat ? Trouwens persoonlijk wil ik wel vermelden dat ik niet achter een schild zoek en dat het ook niet mijn bedoeling is om hier een artikel te schrijven over alle symbolen en/of symboliek in een wapenschild. Ik wil even spreken over de kleurensymboliek en u zal zien dat dit reeds ingewikkeld is voor een beginneling.

In de heraldiek of wapenkunde hebben we 7 kleuren : nl. de 5 "email" ' kleuren : zwart, rood, blauw, groen en purper en de 2 metaalkleuren nl. geel en wit.

Bij deze 7 kleuren mogen we nog bijrekenen de zogenaamde dierevellen nl. "hermine" en "vair".

Om heraldisch juist te zijn zou ik eigenlijk moeten zeggen : sable, guele, azur, sinople, pourpre, or en argent, want zoals gebruikelijk is de officiële taal Frans.

De zilverkleur, wit, maar heraldisch "argent" genoemd is het symbool van de hergeboorte (ook anders genoemd : initiatie !). Het stemt overeen met het ontwaken van het bewustzijn na de "eerste" dood; moment waarop de ingewijde dus afstand neemt van het spel der illusies in de profane wereld. Door de ontvangst van dat Licht glipt de mens van een slaaptoestand in een droomtoestand, fase waarin hij stilaan vormen begint waar te nemen. Argent is de kleur welke typerend is voor het veilig oversteken van het water en symbool van het doopsel dat de gelovige van de verdoemenis red, kortom het ontsnappen aan deze vallei van tranen en slavernij. De mens die door deze eerste initiatie het "Licht" in zich zelve ontdekt zal later dit "Licht" ook bij anderen ontdekken, zij het dan fel versluierd doch welk nog door hard werk te ontsluiëren is.

Lancelot du Lac kreeg een schild dat enkel de kleur had van argent doch later werd dit "bermeubeld" naargelang zijn exploiten met 1, 2 en later 3 banden (pals) van rood of guele. In de Middeleeuwen kreeg een schildknaap zulk een zuiver zilver schild (ook ecu genaamd) die nog geen heldendaden op zijn actief kon schrijven en welke hem toegang gaf tot de rang van ridder (chevalier). Argent symboliseert ook de eerste deugd : voorzichtigheid en zuiverheid van de ziel.

Zwart of "sable" is symbool voor dood en doorgang (in de bedoeling van transitie). Eigenlijk is het niet in de echte zin van het woord een kleur maar stelt het een staat van paraatheid voor want het is de kleur die net voor alle andere verschijnt (zie hiervoor bij het Grote Werk of de Transmutatie), en dus draagt deze kleur potentieel alle andere kleuren in zich.

Volgens de traditie zou sable of "zibelina" komen van een beestje dat soms verward wordt met het hermelijntje en welk verondersteld werd een amfibie te zijn t.t.z. overgaand van water naar aarde en omgekeerd en dus verwisselend van zwart naar wit en omgekeerd. Sable is dus symbool van de verandering van huidkleur of

"dood" (symboliek in transmutatie die terug te vinden is in de raaf die zwart is en die zijn pluimen verliest). Ook vernietigd de "*mustella zibelina*" slangen en andere serpentes welke symbool zijn van demonen en is dus "*sable*" conform met een afdaling in de hel teneinde demonen te bestrijden.

Sable verwijst ook naar de "*dood door inwijding*" (denk maar aan het cabinet de reflexion bij de vrijmetselaren) en verwijst ook net als saturnus naar de ijzertijd (ook genoemd "*chaos*" die heerste voor de FIAT LUX), tijd die ook kan veroverd worden door het beheersen van de chaos want voor de chaos heerste de gouden tijd. Ze verwijst ook naar de dood van de oude man en de geboorte van de nieuwe man (zoals bij een initiatie). Het is de overgang van droomtoestand naar ontwakken. Door deze dood verzaakt de mens aan het spel van het licht dat in de materie duizendmaal wordt weerkaatst en waargenomen door het sterfelijk lichaam en geeft eindelijk het bewustzijn zijn vrijheid. Als deugd wijst sable de matigheid en nederigheid aan. Doch deze dood van de oude man (= oningewijde) verwezenlijkt zich echter in een hergeboorte na doorgang in het rode (guele) en het blauwe (azur); daarom wordt sable in gewone tekeningen voorgesteld door gekuiste lijnen vertikaal en horizontaal, terwijl azur enkel wordt voorgesteld door horizontale lijnen en guelle enkel door verticale lijnen. Er valt nog te noteren dat in ridderromans het schild van sable gedragen wordt door iemand die onbekend of zonder naam wil blijven.

Rood of guelle ook "*bellic*" genoemd is het email van de oorlog die de echte chevalier moet voeren tegen de tegenstanders (= innere demonen) van het Geloof in het innere licht. Het drukt het gevecht welk de eenheid levert om terug de bipolariteit in zich te verenigen met desnoods het offer van zijn leven en het vergieten van zijn bloed. Bloed is namelijk de drager van het leven en drijfveer van de regeneratie. Het is van hieruit dat het "*werk in het rode*" (alchemie) wordt aangevat. Daarom wordt soms in de plaats van guelle het "*pourpre*" gebruikt doch pourpre is het eindresultaat daar waar guelle het begin is. "*Guelle*" komt overeen met de woorden van Christus die zei: "*Ik ben gekomen om het zwaard te brengen*", en ook met de woorden van Paulus (Kor.15, 41-50) die verklaart dat men het spirituele van het fysische moet scheiden en men het harnas van de nieuwe mens moet aantrekken. Alle auteurs in de heraldiek drukken op het feit dat deze kleur enkel mag gedragen worden door nobele personen aangezien deze kleur de actie van het zwaard symboliseert. Het is ook verenigbaar met de moed, de goedheid van hart en de gave om zichzelf te geven. Als deugd stelt het de kracht voor.

"Azur" of blauw is de kleur van het firmament t.t.z. het hoogst zichtbare van de schepping (in de Middeleeuwen wel te verstaan !). Het stelt de toegang tot kosmisch meesterschap voor. Het "*Ik*" overwonnen in de strijd; het geeft de mens terug zijn vrijheid weer om in het absolute de bruiloft te verwezenlijken van zijn geest en ziel. Azur is de kleur van meesterschap en daarom hebben de koningen van Frankrijk (Frankrijk is de oudste dochter van de kerk) steeds een veld van "*azur*" in hun wapenschild. Het doet denken aan de jupiteraanse kracht, eigenlijk meer "*een bevelhebber van de hemelen op aarde*", een soort regelaar van de geschapen wereld.

Azur symboliseert ook de goddelijke deugd bij uitstek, nl. "*gerechtigheid*", en eigenlijk de doorgang van de aarde naar de hemel. Azur is het essentiële van de echte intelligentie, de beweging van de gedachte die het goddelijke principe zoekt in de materialiteit en dat het bewustzijn helpt om zich vrij te maken van de concrete vormen. Met deze kleur is drempel bereikt van het sterfelijke individualisme en kan

de echte persoonlijkheid zich ten volle ontplooiën in de ware kennis welke wordt voorgesteld door onze volgende kleur nl. goud.

Goud, of "or", het enige onveranderbare metaal geeft het centrum aan van het spirituele leven, de plaats of geestestoestand waar het voor zonde vatbare "ik" zich kan transformeren tot het "goddelijke" ik. Goud wordt, volgens sommige oude schrijvers, geboren uit de vereniging van wit en rood. In de esoterische taal komt dit overeen met de doorgang van de "kleine mysteriën" naar de "grote mysteriën"; naar de toestand die bestond voor de zondeval van Adam. Het stelt de regeneratie van de ziel voor door de actie van de geest, zodat aldus het Gouden tijdperk kan weerkeren.

En het geloof, voorgesteld door "or", is de echte kennis zonder de versluiering die gewoonlijk voor het goddelijke licht hangt. Maar dan spreken we wel over het echte geloof m.a.w. het geloof dat bergen verzet en niet dat volksgeloof of bijgeloof. Door het goud kan de echte ridder zijn transmutatie bekomen tot hemelse ridder m.a.w. hij bereikt zijn eigen transfiguratie en hij is niet meer vatbaar voor de tijd want die bestaat voor hem niet meer.

"Sinople" of groen is de kleur van nieuw leven en levendigheid. Van iemand die nog jong is zeggen we al vlug hij is nog groen achter de oren. Ook zij die reeds hier op aarde de onsterfelijkheid bereiken zijn nog groen of jong, want hun weg is nog lang. Van de Graal, die de onsterfelijkheidsdrank zou bevatten, wordt gezegd dat hij een groene kleur zou hebben en dat hij een edelsteen zou geweest zijn die uit het voorhoofd van Lucifer ter aarde zou zijn gevallen bij diens val. "Sinopel" is het embleem van de groeiende geest, de lente van de geregenereerde mens die zich richt naar de zomer van het Paradijs en de zalige vruchten van de zaligheid.

Sinopel komt van het Latijnse "sinopsis" wat wil zeggen deels groen en rood; eigenlijk is de geheime kracht van sinopel of groen dat het rood en purper of "pourpre" bevat.

"Pourpre" of purper is eigenlijk gelijktijdig een email of kleur en een metaal omdat het volgens de oude schrijvers eigenlijk de twee metalen en de vier andere kleuren bevat. Purper is eigenlijk een synthese van de heraldische kleuren en daarom is ze tamelijk zeldzaam. Pourpre wordt eigenlijk gewonnen uit het vermiljoen^{*1} welk ook dient voor het bewerken van het alchemistisch kwikzilver. De legendarische steen der wijzen heeft eigenlijk de kleur van pourpre daarom stelt ook deze kleur de volheid van geest voor en na de transmutatie in goud stelt de transmutatie in purper de uiteindelijke vereniging van het kleine "zelf" met het grotere "Zelf" voor. Voor de ingewijden wil ik nog vermelden dat men personen die deze transmutatie hebben doorlopen kan herkennen door hun purperen aura die zij uitstralen.

Om volledig te zijn moet ik nu nog de dierevellen vermelden die echter geen echte heraldische kleuren zijn maar wel veelvuldig gebruikt worden nl. hermine en vair.

"Hermine" of hermelijn, zoals het volledig wapenschild van het Hertogdom van Bretagne (Frankrijk), en welk in de middeleeuwen de meest westelijk gelegen christelijke staat was, roept het beeld op van de land gerichte economie maar ook terzelfdertijd de zee gerichte economie. Want het hermelijntje, in die tijd wel te verstaan, werd verdacht van een soort amfibie te zijn omdat het van pelskleur veranderde. Heraldisch is deze kleur samengesteld uit een zilver veld bezaaid met kruisvormige stukjes in zwart waarmee het dus dood en hergeboorte voorstelt. Het

*1 vermiljoen : (synoniem : cinnaber) = de cochenille die een rode verfstof levert (Verschuerens woordenboek 1933)

is ook het symbool van de zuiverheid zoals een zuigeling ze bezit en bijgevolg is het ook het symbool geworden van de morele zuiverheid.

"Vair" bestaat uit samengevoegde "stukjes" (eigenlijk klokjes) van zilver en blauw en is hierdoor verbonden met het symbolisme van de volledige bewustwording van het geweten. De vorm van de stukjes in klokjesvorm is eigenlijk ook niet zomaar gekozen want het roept de kandidaat op uit zijn profane tijd naar de heilige tijd, van het werk naar het gebed, van de innerlijke mens naar het opstijgen naar het gouden licht van de Zon der Rechtvaardigheid. Eigenlijk is deze kleur afgeleid van de pels van het eekhoortje, welke dus in een boom (Yggdrasil) op en neer gaat en welk eigenlijk aanleiding geeft aan een vertikaal symbolisme daar waar het hermelijntje eerder een horizontaal symbolisme suggereert.

In heraldiek bestaat er een systeem om al deze besproken kleuren voor te stellen door arceringen. Men schrijft dit systeem toe aan Sylvestre Petrasancta². Argent wordt algemeen voorgesteld door een maagdelijke blanco oppervlakte; Sable door gekruiste horizontale en verticale lijnen; Guele door verticale lijnen; Azur door horizontale lijnen; Or door puntjes op regelmatige afstanden; Pourpre door lijnen van rechtsboven naar linksonder en Sinopel door lijnen van linksboven naar rechtsonder.

Wat opvalt in deze voorstelling is dat de twee metalen verschillen van de kleuren want zij staan voor de twee eigenschappen van het licht welke als eindresultaat een kleur geeft: zijnde drie enkelvoudige kleuren (sable, guele en azur) en twee samengestelde kleuren (sinopel en pourpre).

De gekruiste lijnen van sable stellen het weefsel van het Universum voor zoals dit gezien wordt door een maagdelijk oog welk zijn zuiverheid verkregen heeft van het zilver of argent. De lijnen dragen ook potentieel guele en azur in zich en stellen alzo de "prima materia" (= de zwarte madonna die gaat baren) of zwarte aarde voor vol van de zaadkiemen.

De verticale lijnen van guele roepen het actieve principe op dat men nodig heeft om de diepte van sable te doorgronden en te onderzoeken. Ze roepen ook het beeld op van het schietlood (cfr. Vrijmetselarij) waarmee men aan architectuur en constructie kan doen. Zij stellen de krachten voor van het Universum die men moet beheersen om in zijn ridderlijke - en hermetische zoektocht te slagen.

De horizontale lijnen van azur stellen de verbindingen voor van de verschillende delen van het Universum en hun harmonie onderling. Zij roepen het niveau op dat toelaat om hun regelmatigheid en schoonheid te beoordelen. Azur met betrekking tot guele, is de contemplatie met betrekking tot de actie, die de orde, evenwicht en schoonheid in het krachtveld van guele opmerkt en de verbindingsketting van alle elementen van de schepping vormt.

Echter daar waar de lijnen van guele het wapenschild of de "ecu" verdelen in de hoogte verdelen de lijnen van azur het in de breedte en krijgen we een soort ladder dat men kan beklimmen om zo nader te komen tot het blauwe (=azur) firmament en een blik op te vangen van het "met sterren bezaaide veld".

Tussen de mazen van het net van sable, dat bestaat uit de lijnen van guele (verticaal) en die van azur (horizontaal) verschijnt dan het punt of het interne visioen van de eenheid. De veelvoud van de verticale en horizontale schijnvormen

² Italiaans Jesuïet (1590-1647) schreef o.a. De Symbolis Heroici (1634) en Tesserae Gentilitiae (1638).

verdwijnen langzaam en de "gouden" punten verschijnen; het "gouden" deel of het unieke universele principe dat elke verschijningsvorm van elk rijk (mineraal -, planten -, dieren -, en engelenrijk) in zich draagt.

Zoals het kruisvormige tracè van de volgende kleuren het afsterven en de dood voorstellen stellen de gouden punten eigenlijk de kiemen van de hergeboorte voor. Het tracè van die volgende emails vormt een Sint Andreas kruis en stelt symbolisch een over de borst gekruist halsdoek voor (zoals de halsbanden of sautoirs waaraan broederschapsmedailles hangen), en wijzen naar het begin van de "Grote Mysteriën".

Sinopel doorkruist het veld van de realiteit (= de ecu of het wapenschild) van "*dextre en chef*" (linksboven) naar "*senestre en pointe*" (rechtsonder) of van NW naar ZO en meet eigenlijk de breedte van het levensenergieveld dat bevat is in de gouden punten. Het geeft aan dat het "*levenselexier*" (ook panacee genaamd) gevonden is. De schuine lijnen van sinopel stellen de weg voor van het scheppende licht zelf, zoals dit zich een weg baant door de steeds veranderende vormen gemaakt uit materie.

De lijnen van purper die van "*chef à dextre*" (rechtsboven) naar "*senestre en pointe*" (linksonder) lopen stellen de oneindige lengte voor van de eeuwigheid die alles omvat : licht en duisternis, geest en materie. Het purper zelf stelt de reïntegratie in de godheid zelve voor. Het is de Steen der Wijzen die alles in het Universum mogelijk maakt.

Er is nog veel meer over deze kleuren en hun symboliek te vertellen maar het is niet mijn bedoeling om in het kader van dit artikel alles te vermelden en zo volledig mogelijk te zijn. Trouwens, ook ik leer nog alle dagen iets nieuws bij.

Studieuitstap "Limburg in al zijn aspecten".

Zondag 13 April 2003.

KORTENBOS.

Bedevaartsoord uit de tijd van de Contra-reformatie, vooral bekend om zijn mirakelschilderijen. De kerk werd in 1937 tot "*Basilica minor*" verheven. De abdij van Averbode had het patroonschap over de kerk krachtens een schenking door Dirk, heer van Altena, in 1230.

De kroning van Onze-Lieve-Vrouw van Kortenberg had plaats in 1898. Elke dag kwamen bedevaarders hulde brengen. In het register staan 32 bedevaarten opgetekend.

Bokrijk.

Project: "*Lekker dier op de boerderij*" in het domein Bokrijk.

Via objecten, documenten, stallingen en kunst wil het Openluchtmuseum een boeiend inzicht geven in de wijze waarop de mens met zijn nutsdieren omging. Toen was er geen sprake van grootschalige veeteelt, van bio-industrie of van mestoverschotten. Op de boerderijen worden alle dierlijke producten verwerkt tot nut van de mens.

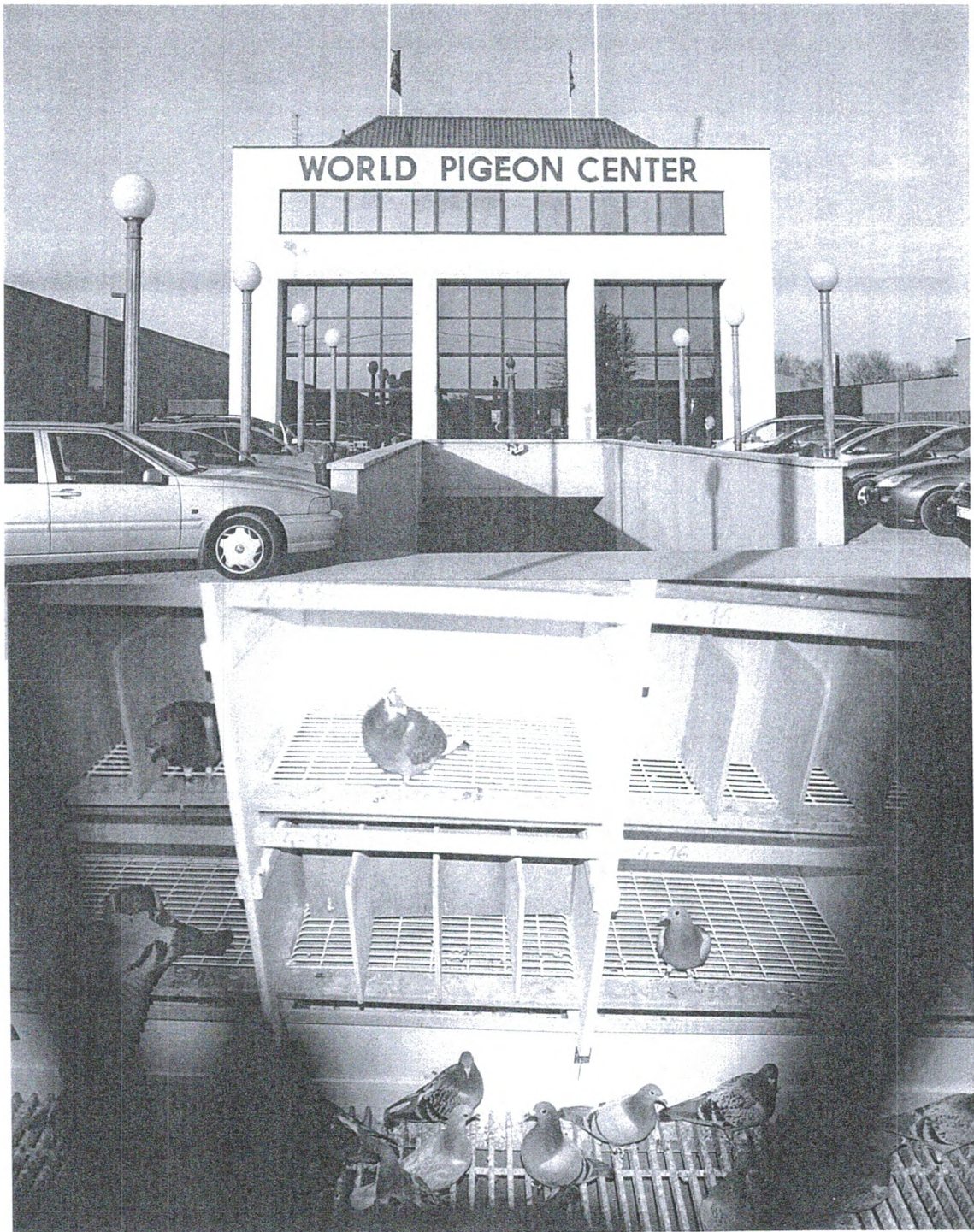
De geschiedenis van het huisdier begint in de late prehistorie. De hond hechtte zich het eerst aan de mens. Als dieren die voor consumptie gedomesticeerd worden, komen gelijktijdig het schaap, de geit en het varken op de voorgrond, meer dan 9 millennia terug. Pas later volgen het rund en paard. Het benutten van dit laatste als trekdier zou slechts uit de Middeleeuwen dateren. Ook het konijn wordt in onze streken pas in de Middeleeuwen geconsumeerd. De kip wordt reeds gedomesticeerd 2000 jaar voor Christus op het grondgebied van het huidige Paskistan.

Hoeselt.

Het World Pigeon Center.

Dit centrum werd in 1999 ingehuldigd. Het is een hypermodern en computergestuurd duiventil voor 7000 prijsduiven. Via internet komen de duivenmelkers van overal ter wereld hier inkorven, prijzen winnen en zaken doen. Arabische prinsen, Japanners, inwoners van Zuid-Korea en Taiwan zijn verzot op de Belgische duif. Een film geeft het verschil aan tussen de vroegere en de moderne duivensport.

Erfgoeddagen 26 en 27 April te Zemst. "OP REIS"

Heemkring "De Semse" wil de plaatselijke geschiedschrijving in al haar aspecten bevorderen. Dat gebeurt onder meer door de materiële en geestelijke volkscultuur te bewaren en te bevorderen. We volgen de verschillende initiatieven in de sector van heemkunde, volkskunde en erfgoed op, we verwerven roerend en onroerend erfgoed, zo willen we de waarden en tradities doorgeven aan ons nageslacht.

Iedereen, lid of niet kan langs ons archief een reis ondernemen naar zijn voorouders en verleden.

Een tentoonstelling vertelde over diverse reisondernemingen van inwoners van Zemst:

- Zo konden we Pieter-Paul Rubens volgen op zijn diplomatieke reizen.
- Vluchtelingen tijdens Wereld Oorlog I op reis naar Engeland.
- Een verplicht tewerkgestelde maakte een heuse Europese reis tijdens Wereld Oorlog II.
- In verbeelding konden we op bedevaart, te voet, per fiets of per trein naar Scherpenheuvel en Lourdes.
- Of waarom niet naar de "Armenzee", het meer van Hofstade.

Bij deze tentoonstelling werd een brochure geschreven, die nog te koop is voor 3 euro.

Hubert De Broeck reed met deze fiets in juli 1957 naar Lourdes.

26 & 27 april 2003

**ERFGOED
WEKEND**

Beroemde Zemstenaar P.P. Rubens, diplomaatreiziger.

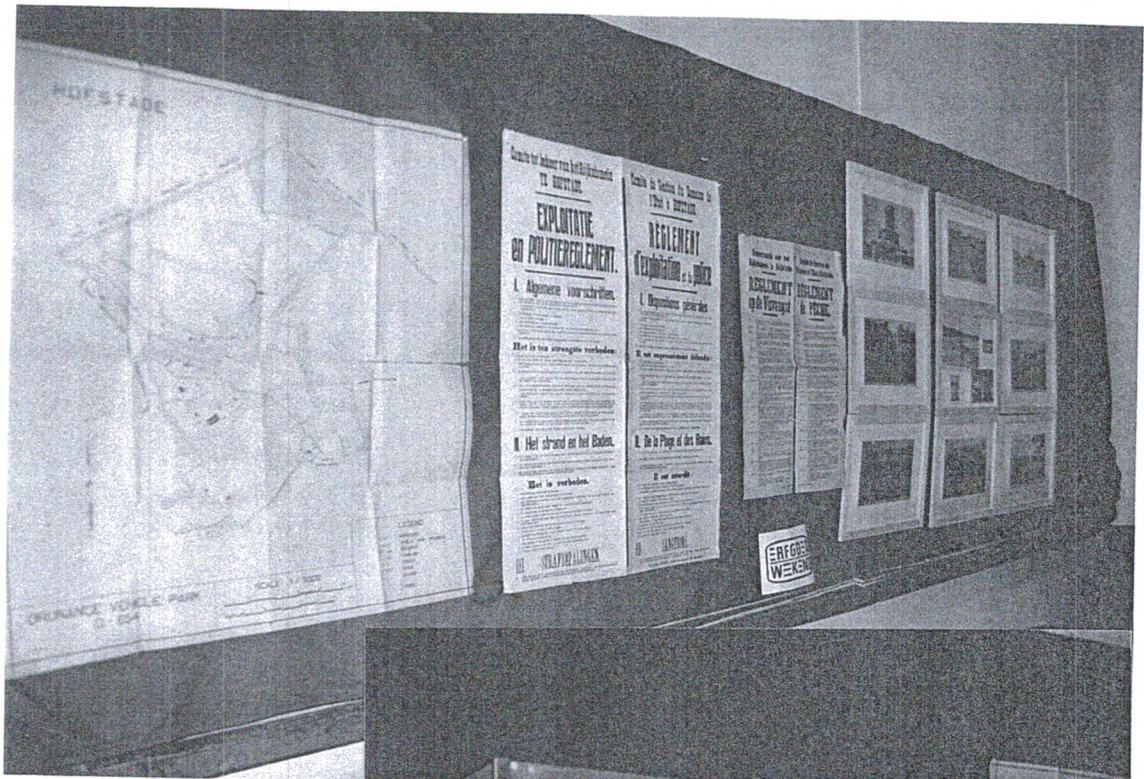

Vlag van de voetbedevaarders van Zemst-Laar

Chrysler die het vervoer deed van Mechelen naar Zemst

Armmenszee van Hofstade.

**“De Semse” was aanwezig op de
provinciale ontmoetingsdag van
Heemkunde Vlaams-Brabant
op zaterdag 10 mei 2003
met als thema “Orden en eretekens”
te Tielt-Winge**

Dr. Henri Vannoppen

Meer dan 70 personen verzamelden in het Withuis naast de kerk van O.-L.-Vrouw-Tielt, waaronder heel wat leden van “de Semse”. Daar had de jaarlijkse provinciale ontmoetingsdag van Heemkunde Vlaams-Brabant plaats. En daar wachtte de koffie. De Koninklijke Oost-Brabantse Werkgemeenschap onder het voorzitterschap van notaris Luc Van Eeckhoudt was onze gastheer. Prof. Dr. Paul Janssens gaf een overzicht van de “*Ridderorden in het Ancien Régim*”. Ridders ontstonden in de 10de eeuw en hadden een militair karakter. De kerk speelde een rol in de bestrijding van het geweld. Zo ontstond de riddercode met de ridderslag.

Prof. Janssens behandelde heel wat orden: religieuze orden zoals de Orde van Malta, de Duitse Orde, de Orde van het H.-Graf en de Tempeliers, dynastieke orden zoals de Orde van het Gulden Vlies en de Spaanse, Portugese, Oostenrijkse en Franse ridderorden.

Architect H.J. Kennis besprak praktisch de evolutie “*Van munt tot ereteken*”. Hierbij behandelde hij het muntencahier, de bankbiljetten, de munten en de penningen. We kregen ook een beeld van de evolutie van het primitieve geld tot de euro.

Dr. Henri Vannoppen behandelde “*Orden en eretekens in het Nieuwe Regime*”. Hierbij kwamen heel wat orden en eretekens aan bod: de Légion d’Honneur, de Orde van de Drie Gulden Vliezen, de Willemsorde, de Orde van de Belgische Leeuw, de Leopoldsorde, het IJzeren Kruis, de medaille van vaccinateur, de cholera-medaille, de landbouw- en industrie-eretekens, de Herinneringsmedaille van 1870-1871, de Orde van de Afrikaanse Ster, de Koninklijke Orde van de Leeuw, de Kroonorde, de Orde van Leopold II, het Kruis van Weggevoerde, de Medaille van Politiek Gevangene 1914-1918, de Medaille van de IJzer, het Kruis van de IJzer, het Vuurkruis, het Oorlogskruis, de Overwinningsmedaille, de Herinneringsmedaille van de Oorlog 1914-18, de Herinneringsmedaille van het Nationaal Comité, de arbeidseretekens, de sportmedailles, de Medaille van Krijgsgevangene 1940-1945, het Kruis van politiek Gevangene van de oorlog 1940-45, de Medaille van Burgerlijk Weerstand, de Medaille van Oorlogsvrijwilliger en de Herinneringsmedaille van de buitenlandse oorlogstonelen.

De Prijs voor Heemkunde 2003 werd door Colette Vanderbeken, voorzitter van Heemkunde Vlaams-Brabant, uitgereikt aan Robert Van de Ven, de heemkundige van Diest.

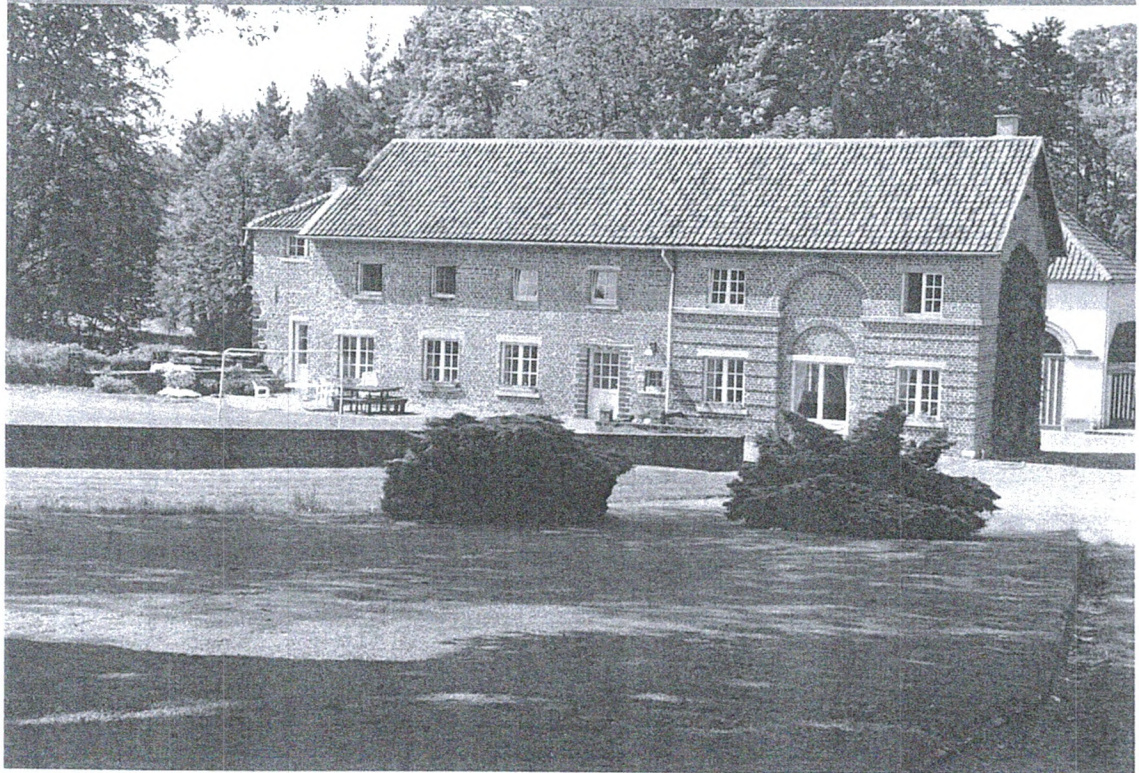
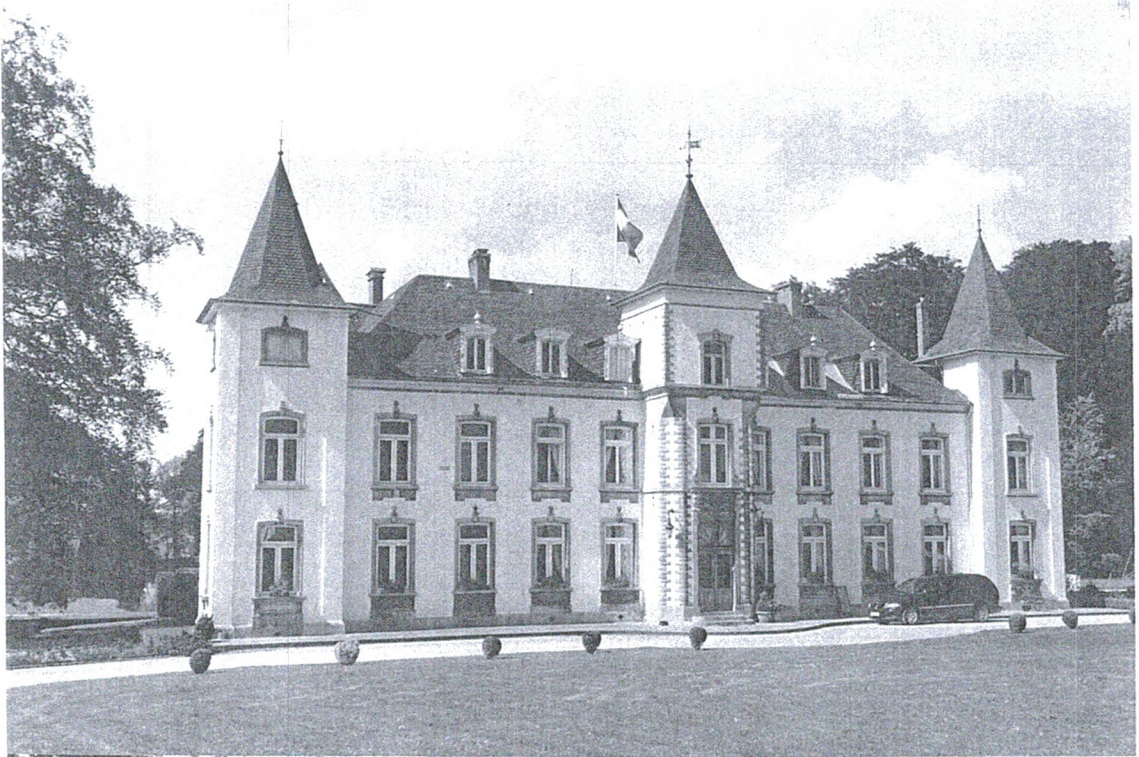
Robert Huybrechts, secretaris Oost-Brabant.
Robert Van de Ven, laureaat Prijs voor Heemkunde Vlaams-Brabant.
Astrid Dauw, bestuurslid en gids Oost-Brabant

De O.-L.-Vrouwekerk van O.-L.-Vrouw-Tielt op de berg is het voorwerp van archeologisch onderzoek. Met heeft er een zaalkerkje gevonden. Van hieruit begon onze schitterende tocht door het Hageland met bestuurslid Astrid Dauw als bevoegde gids. We reden naar het wijkasteel Haksberg. Seizoenarbeiders bouwden hun woningen aan de rand van het bos met ijzerzandsteen uit het bos en met kareelsteen gebakken uit de grond in de tuin. Het Hagelands Woonhof is er een mooi voorbeeld van. Om 12 u volgde het diner in het wijkasteel Haksberg met visterrine, hammetje met aardappel en garnituur, tarte-tatin en koffie, zonder de lekkere witte wijn te vergeten. Het kasteel Haksberg werd in 1906 gebouwd door advocaat Jules De Becker. In 1980 werd dit gebied een motorcrossterrein. Nu is er een mooie wijngaard aangelegd. Van daar ging het naar Rillaar, de gemeente van de dancings en vroeger ook van de diolenwinkels. Hier vinden we het standbeeld van de seizoenarbeider. In Rillaar begon men ook met kleine groenten zoals bonen en erwten. In Houwaart vonden we het Walenbos, dat belangrijk was voor de gewone man omwille van het hakhout en omwille van het gras voor de koe. Vervolgens werden we naar de Houwaartseberg geleid.

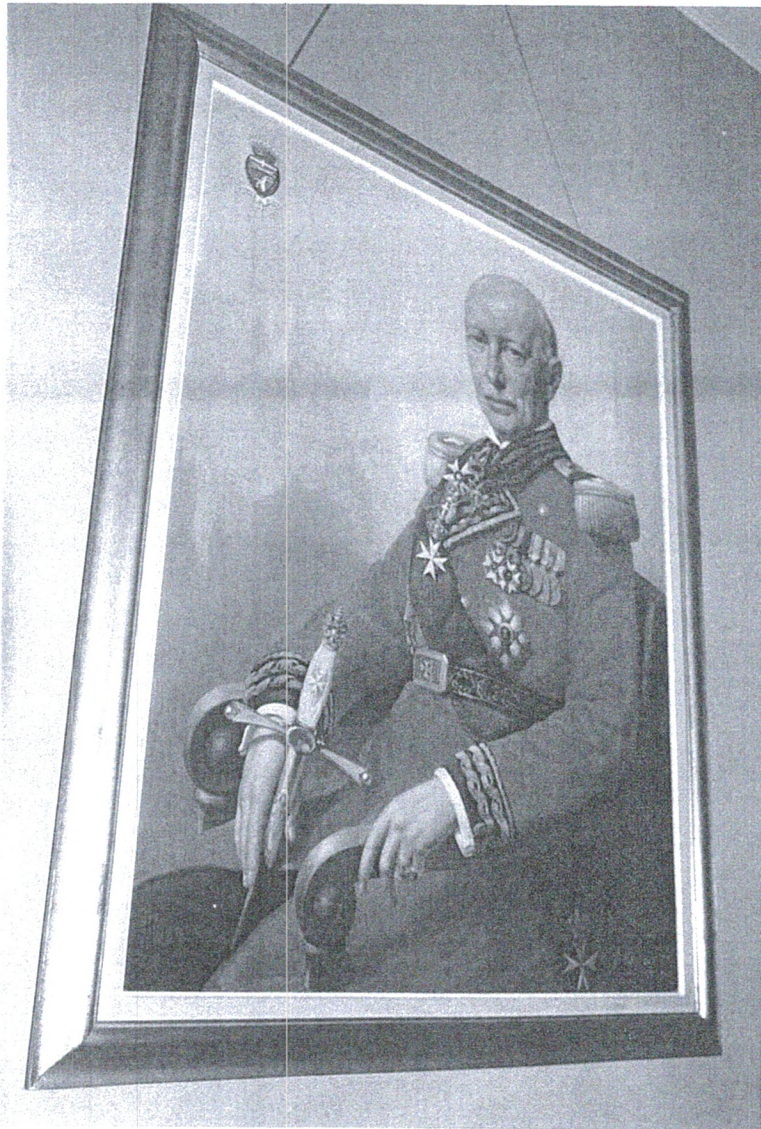
Opvallend is de gemeentewaterput. Hier kwam eerst rond 1960 stadswater. De wijnteelt herbegon hier met de wijngaard van minister Jos Daems in 1972. Samen met Jacques Cypers was hij de basislegger van de vernieuwde wijnteelt in het Hageland. De Houwaartseberg heeft een microklimaat. We zagen het huisje van heemkundige Frans Scheys (+), een huisje op grond van de gemeente op erfpacht gebouwd. Het is een typische kleine Hagelandse woning. De Kazerne tegen het bos of het complex van de woningen voor de armsten is verdwenen. In Houwaart reden we langs de Sint-Denyskerk met haar toren van de 13de eeuw en langs de pastorie door de Norbertijnen gebouwd. In deze pastorie kwamen Jan Van Beers en Hendrik Conscience rond 1850 op bezoek bij pastoor Verborgstadt. In Houwaart vinden we ook het standbeeld van het "*Wijnmanneke*".

Zo kwamen we aan Troostembergbos. We wandelden naar het kasteel van Cleerbeek, bewoond door de familie de Troostembergh. Het kasteel werd al vermeld in 1433. Het oudste deel van het huidige kasteel dateert van 1780. Voor het kasteel was er een Franse tuin en achter het kasteel een Engelse tuin. Naast het kasteel, bewoond door Jonkheer Amaury de Troostembergh de Troostembergh en zijn echtgenote Gravin Sophie de Liedekerke-Beaufort, was er een watermolen op de Molenbeek. Dat is het Molenhof (Kasteeldreef,8, 3390 Houwaart) bewoond door Baron Jean-Claude de Troostembergh de Troostembergh gehuwd met Véronique de Maere d'Aertrycke. Er was ook nog een hoeve van het kasteel, waar de moeder Barones Charles de Troostembergh de Troostembergh, geboren Hélène de Hemptinne woont (Cleerbeekhof, 5, 3220 Sint-Pieters-Rode).

In het kasteel van Cleerbeek hing het schilderij van Baron Jean de Troostembergh de Troostembergh, groot-baljuw van de Orde van Malta (1888-1964). Hij bracht ook de vlag van de Orde van Malta in zijn wapenschild aan. Hij was de zoon van Jonkheer Louis de Troostembergh en de adoptiefzoon van Baron Maximiliaan de Troostembergh, burgemeester van Houwaart van 1906 tot 1925. Louis en Max waren broers en kinderen van Jonkheer Lucien de Troostembergh (1838-1906), burgemeester van Houwaart van 1885 tot 1906, en van Ghislaine de Dieudonné, en kleinkinderen van een Jonkheer Guillaume Lucien de Troostembergh (1810-1885), eveneens burgemeester van Houwaart van 1840 tot 1885, en van Adèle de Ryckman uit het kasteel van Sint-Joris-Winghe.

Kasteel van CLEERBEEK
en het MOLENHOF.

Baron Jean de Troostembergh de Troostembergh,
groot baljuw van de orde van Malta (1888-1964).

Max of Maximiliaan de Troostembergh kreeg op 27 februari 1911 de persoonlijke titel van baron. Hij was een bekend heraldicus. Baron Jean de Troostembergh de Troostembergh, zijn oudste zoon Baron Maxime de Troostembergh (°1919) en zijn jongste zoon Baron Charles de Troostembergh de Troostembergh (1923-1994) waren ridders van Malta. In het kasteel van Cleerbeek vonden we ook het schilderij van François-J.-Maximilien de Troostemberg, die gehuwd was met Marie-Thérèse de la Hamayde. Zijn zonen Isidore en Joseph-Norbert-Jean de Troostembergh kregen op 29 oktober 1822 erkenning van adeldom. Ze werden dus Jonkheren. Jonkheer Guillaume Lucien de Troostembergh was de zoon van Jonkheer Joseph-Norbert-Jean de Troostembergh. In W.O.I was er een veldhospitaal in de galerij van het kasteel gevestigd. Barones Jean de Troostembergh de Troostembergh, geboren Gravin Ghislaine d'Aspremont-Lynden (1887-1952), hield hierover een dagboek bij. Ze was de zuster van Graaf d'Aspremont-Lynden, ambassadeur in Oostenrijk en later Grootmaarschalk van het Hof.

De familie de Troostembergh voert het volgende wapenschild: in rood, een uitkomend zilveren hert, het schildhoofd van blauw, beladen met twee zilveren zwaarden, met gouden voet, schuin gekruist de punt van boven. De wapenspreuk is "*Troost in God*". Van 1822 tot 1911 behoorde de familie tot de ongetitelde adel. Het waren dus Jonkheren. In 1911 kreeg Jonkheer Max de Troostembergh de persoonlijke titel van baron. In 1919 kreeg Jonkheer Jean de Troostembergh de titel van baron overdraagbaar bij eerstgeboorterecht. De oudste zoon werd dus baron, de andere zonen bleven jonkheren. De oudste zoon Jonkheer Maxime de Troostembergh kreeg in 1956 het recht om tegelijk met zijn vader en met zijn oudste zoon de barons titel te voeren. Zijn jongere broer Jonkheer Charles de Troostembergh kreeg in 1956 de barons titel, die overging bij eerstgeboorterecht. Hij mocht ook tegelijk met zijn oudste zoon Jean-Claude de barons titel voeren.

Vervolgens reden we langs de kapel van de Roeselberg, die gebouwd werd bij een kluis. In de 16de eeuw sprak men van O.L. Vrouw ter Stokskes. Het huidig gebouw gaat terug tot de 17de eeuw. Ridder Frans-Joseph-Benedictus Crabbé (+1803), gehuwd met Francisca Clara de la Hameyde, Vrouwe van Cleerbeek, liet in 1789 de kapel vergroten. Men vindt er elementen van de Orde van Malta: het glasraam van de H. Maximilianus als herinnering aan Baron Max de Troostembergh en de gedenksteen van zijn adoptiefzoon Baron Jean de Troostembergh de Troostembergh.

Vervolgens ging de rit naar de Golf, die in 1987 opgericht werd bij het kasteel Roberti de Winghe, de opvolger van de Ryckman. De steenweg Diest-Leuven werd aangelegd in 1778-1781 en er waren 4 tolbarelen. De tram van Tielt was belangrijk, met de tram konden seizoenarbeiders naar Tienen en zo naar Luik.

In Meensel-Kiezegem vinden we de geïntegreerde fruitteelt. Mario Vanhellemont gebruikt daarvoor sluipwespen. Van Hellemont produceert ook nog: Jonagoldjenever, fruitsap en perenadvocaat. In Kiezegem was van 1599 tot 1621 een Maltezer pastoor Joannes Gens. Er was ook het Persoonshof of een kleine commanderie van de Maltezer Orde.

De Magdalena kapel te Molenbeek-Wersbeek was oorspronkelijk van de Duitse Orde. De Panishoeve gaat terug tot 1499. Het Waterhof was van de Orde van Malta.

Na Molenbeek-Wersbeek kwamen we in Bekkevoort. De Duitse orde vestigde zich daar in 1229 op grond van Arnold III van Diest. Twee grafstenen in de kerk verwijzen naar de commandeurs Willem (+1489) en Goswin van 't Zevelt (+1500). Het is een neo-romaanse kerk. De oude pastorie, verbonden met de Duitse Orde, bleef ook bewaard, hoewel nu in privé-eigendom.

's Avonds was er een receptie met belegde broodjes en drankjes (fruitsap en perenadvocaat) en een expo "*Orden en eretekens door de eeuwen heen*", het werk van Robert Huybrechts, de secretaris van de heemkring, in "*Huize Hageland*", de vroegere pastorie van Sint-Martens-Tielt. Hiermee werd een succesvolle dag afgesloten.

Wie meer inlichtingen wenst over de familie de Troostembergh kan volgende artikels raadplegen:

Art. de Troostembergh-Etat Présent de la Noblesse Belge, deel THI-ULL. Brussel, 1999, p. 361-366.

L.DUERLOO en P. JANSSENS. Wapenboek van de Belgische adel van de 15de tot de 20ste eeuw. Uitgave Gemeentekrediet, deel N-Z, p. 656-658.

D.VAN CAUWENBERGH. Art. Baron Charles de Troostemberg uit Houwaart "Een kasteel moet je elke dag verdienen" -Het Laatste Nieuws, 6 januari 1987.

000000000

G.V.A. maart 2003

Universiteit zet volksverhalen op het internet

De KU Leuven heeft zo'n tienduizend volksverhalen op het internet gezet. Op dit ogenblik gaat het enkel om Limburgse sagen, maar het project 'Op verhaal komen' moet tegen 2006 met nog eens 60.000 verhalen uit de andere provincies worden verrijkt.

Leuven

Sinds de jaren veertig van de vorige eeuw hebben tal van Leuvense studenten hun volkskundige licentiaatsverhandeling gewijd aan 'sagenmotieven' of aan 'mondeling overgeleverd cultureel erfgoed'. Op die manier tekenden ze door middel van veldwerk in heel Vlaanderen tienduizenden sagen en varianten op.

Die rijke schat volksverhalen lag in het archief van het seminarie voor Volkskunde en was daarom ontoegankelijk voor het grote publiek. Met het project 'Op verhaal komen' komt daar nu verandering in.

Alle geregistreerde verhalen staan in een digitale databank die via het internet kan worden geraadpleegd. De bezoeker kan er samenvattingen lezen en via zoekfuncties verhalen vinden met spoken, tovenaars, heksen, duivels, kastelen, zwarte katten en weerwolven. De site bevat ook heel wat achtergrondinformatie over sagen. Het is de bedoeling dat de site ook bruikbaar materiaal oplevert voor het secundair onderwijs.

MVS

■ De volksverhalen zijn te vinden op de website
www.volksverhalenbank.be

PERS

PUBLICITEIT

Zilvermuseum toont uilenbekers

ANTWERPEN - Ooit waren uilenbekers erg populair, nu zijn ze vooral zeldzaam en waardevol. Het Antwerpse Zilvermuseum stelt momenteel enkele fraaie exemplaren tentoon. Pronkstuk is de oudst gekende Antwerpse uilenbeker uit 1548.

Waarvoor zogenaamde uilenbekers precies dienden, blijft onduidelijk. Fraai zijn ze in ieder geval. Het lijfje van Antwerpens oudste uilenbeker is gesneden in kokosnoot en gezet in een verguld montuur. Op het kostbare kleinood staat een mysterieus vers uit een laatmiddeleeuwse minneklacht, dat eveneens voorkomt op enkele andere Europese uilenbekers. Sommige schuttersgilden in Europa dronken er wijn uit of gaven hem uitzonderlijk als prijs weg.

De uilenbeker heeft mogelijk ook een functie gehad in het jachtritueel en wordt ook teruggevonden in Europese adellijke collecties, waar hij ongetwijfeld te kijk stond in de kunst-kamers.

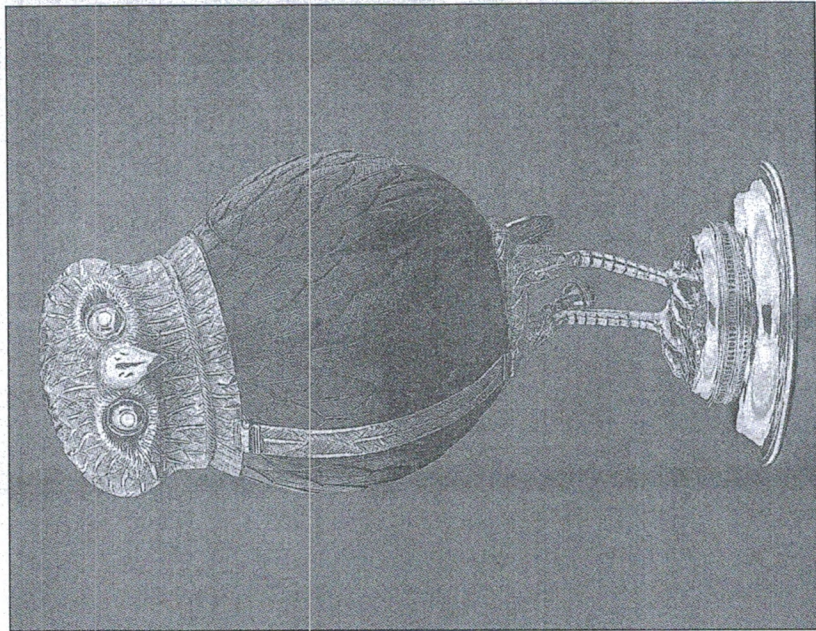
De Antwerpse beker wordt in het Zilvermuseum tentoongesteld samen met andere zilveren en keramieken exemplaren uit België, Nederland, Duitsland, Engeland en Zwitserland. Daarnaast zijn er nog enkele kokosnootbekers, een *tazza*, een bekertje van dezelfde meester uit de Verenigde Staten en een zestiende-eeuws handschrift met de afbeelding van een uilenbeker.

Elke zondag van 13.30 tot 17u geeft een valkenier gratis demonstraties met uilen. Intussen werd in de hoogste toren van het Sterckshof een uilenbak geplaatst voor een kweekprogramma.

ID

■ Het Antwerps Uiltje, nog tot 8/6 dagelijks van 10u tot 17.30u (behalve maandag) in Provinciaal Zilvermuseum, Hoofdvanderlei 160, Deurne.

G.V.A. 17412503

Antwerpens oudste uilenbeker is gesneden uit kokosnoot. Foto GVA

Rooilijn zint

3/4/2003 S.V.A

Voortuintjes en woningen verdwijnen bij herinrichting Tervuursesteenweg

Een rooilijn van 26 meter breed voor de herinrichting van de Tervuursesteenweg in Elewijt (Zemst), vanaf het Blossodomein tot aan de Vekestraat, verontrust heel wat langswoners. Hun voortuintjes worden fiets- en voetpaden. Ook moeten vijf woningen, waaronder enkele handelszaken, verdwijnen. Volgens het gewest is die breedte de norm.

Elewijt

De rooilijnbreedte die varieert van 26 tot 20 meter, is nodig voor de realisatie van de rijweg.

groen, parkeerstroken, bushaltes, open grachten en fiets- en voetpaden langs beide kanten van de weg. Op het kruispunt aan het Blossodomein, een

Café-uitbaters Dirk en Caroline: "Dit komt hard aan"

ELEWIJT - Dirk De Laet en Caroline Lombaerts houden café 'Bij Koffer' open. Sinds drie weken weten ze dat ze naar een nieuwe job moeten uitkijken. Voor het jonge koppel komt dat hard aan.

"Pas op 1 januari namen we het café over", zegt Caroline, "en we zijn aardig op weg om hier weer leven in de brouwerij te brengen. Verenigingen en supportersclubs vinden hier weer een gezellige sfeer om met vrienden af te spreken. Net op dat moment krijgen we de jobstijding dat de dagen van het café geteld zijn. We schatten dat we nog anderhalf jaar tot twee jaar kunnen openhouden. Het Aankoopcomité belooft ons wel begeleiding, maar ge moet u opnieuw kunnen motiveren om elders een nieuwe start te nemen."

Ook de eigenaars, Cois en Jeannine Walgraef, betreuren het. "Er zal worden gesnoeterd als het café wordt gesloopt. "Hier gaat een stukje dorpsgeschiedenis verloren", zeggen ze. JD

191 De Laet en Caroline Lombaerts, uitbaters van café 'Bij Koffer', moeten uitkijken naar een nieuwe job. Het café verdwijnt voor de herinrichting van de Tervuursesteenweg. Foto: Eddy VAN RANST

'zwart punt', komt mogelijk een grote rotonde. De werkzaamheden zijn gepland voor 2004, maar het is onwaarschijnlijk dat die datum wordt gehaald.

Voor de brede voetpaden en open grachten stuiten op nogal wat onbegrip van de langswoners, die hun voortuintjes opgeofferd zien. De voorgevel van sommige woningen komt nu op centimeters van de baan te liggen.

"Voetgangers zie je hier nauwelijks en open grachten brengen alleen maar ongedierte en vuiligheid mee. Door ze in te krimpen, kan er toch wat groen van de tuinen behouden blijven", menen de bewoners.

Volgens het studiebureau zijn voetpaden van anderhalve meter de norm voor een gewestweg en dienen de open grachten om wateroverlast te beperken.

Sloophamer

Daarnaast worden vijf woningen binnen de rooilijn onteigend en gesloopt. Het betreft onder meer de twee kapsalons aan de Vekestraat en café 'Bij Koffer' aan de Broekstraat. Het schepencollege van Zemst wil wel helpen om de handelspannen te herlokaliseren en het Aankoopcomité van het Vlaams gewest komt bij de eigenaars over de vergoedingen onderhandelen. Bezwaarschriften kunnen nog tot 11 april bij het gemeentebestuur worden ingediend.

Juliaan DELEEBECK

buurt niet

Heemkring pakt uit met archief rond koningshuis

Met het huwelijk van prins Laurent en Claire Coombs voor de deur, staat ons koningshuis deze dagen weer volop in de belangstelling. Wie hen allemaal vooraf ging, kan je momenteel ontdekken in het heemkundig museum in de Sint-Bernardusabdij van Hemiksem. Voor de opening van zijn werkjaar pronkt de heemkundige kring Heymissen er met een rijkgevuuld archief van ons koningshuis.

Heemkring

De heemkring kwam vorig jaar in het bezit van de unieke verzameling foto's, pentekeningen, boeken, medailles en andere herinneringen dankzij een schenking van Julienne De Block uit Hemiksem. Tel daarbij het huwelijk en de heemkring had meteen een gedroomde aanleiding om er dit seizoen mee te openen.

"Wat hier is uitgestald, is slechts een gedeelte van de unieke verzameling. Onder meer een fotokader in memoriam van de verongelukte koningin Astrid vind ik een uniek stuk", zegt heemkringvoorzitter Maurice Van der Vreken trots.

Verlenging

De collectie is de hele maand april te bekijken na afspraak, evenals de eerste zondag van mei van 14 tot 17 uur. "Er blijkt heel wat belangstelling, want de vraag is al gekomen om de tentoonstelling met een maand te verlengen. Dat bekijken we mo-

Heemkringvoorzitter Maurice Van der Vreken toont één van de pronkstukken van de verzameling: een fotokader ter herinnering van de verongelukte koningin Astrid. Foto Thomas LEGREVE

menteel wel wat belemmerd is door de werkzaamheden voor de serviceflats. "Maar ik wil de werfleiders bedanken. Zij

zorgen ervoor dat het museum toegankelijk blijft. In principe zou er elders een ingang komen, maar doordat daar vorig

jaar de traphal is ingestort, is dat niet meer mogelijk." BaR

Info: 03-887.70.59, 0497-85.94.73

Eeuwenlang waren reizigers aangewezen op paarren, koetsen en zeilschepen. De meeste trips werden dan ook enkel uit noodzaak ondernomen. Pas in de 19de eeuw kwam hierin verandering door het moderne vervoer. Vanaf dat moment gingen mensen reizen voor hun plezier. Deze ommekeer had ook een grote invloed op de kleeding, koffers, hoesjes en restandants, die werden opnieuw behoeftig. «De voorloper van onze huidige beautycase is een goed voorbeeld uit die tijd. Het koffertje bevatte alle schoonheidsproducten van een dame, gaande van een zeepdoosje tot parfumflesjes. Bovendien was er een geheim vakje voor de bewaring van alle kostbare persoonlijke spulletjes, zoals onder andere juwelen en geheime brieven», vertelt mevrouw Grouwet (foto) van galerij CG, waar je nog meer te weten komt over de reisgewoonten in de 18de en 19de eeuw.

In Zemst kan je bij Heemkring De Semse kennis maken met een aantal reizen die bekende en minder bekende Zemstenaars in het verleden ondernamen. Je maakt er reizen mee van Pieter Paul Rubens, je volgt landverhuizers naar Engeland, inwoners van Zemst te voet of op de fiets op bedevaart en je krijgt een idee van hoe ze hun vrije dag doorbrachten aan de 'Armenzee', het strand aan het meer van Hofstad. Een mooi verhaal is er onder meer van inwoner Staf Floridor (foto), die dankzij de verplichte tewerkstelling in de periode '40-'45 de kans kreeg door Europa te reizen. Hij belandde onder meer in Marseille, Rijsel, Berlijn, Krakau, Odessa, Napels,... en dat allemaal op kosten van de Führer. Hij hield een dagboek bij waarover hij de meest sappige verhalen kan vertellen.

De trein is altijd een beetje reizen en de stad Mechelen is nauw verbonden met de geschiedenis van het Belgische spoor. In museum De Mijlpaal kan je tijdens het Erfgoedweekend genieten van een unieke brok spoorweggeschiedenis. Uniek is alvast een spoorwegabonnement dat dateert van voor de oorlog. Het is amper drie bij zes centimeter groot (foto). De eigenaar van dit authentieke en unieke exemplaar in België was Louis Meeus, een mijnwerker, die tijdens een mijnongeval in WOII om het leven kwam. Het treinabonnement kostte 21 frank, wat destijds een hele som was.

Het gaf Louis wel het recht om 'derde klas' te rijden, wat in die periode, in hoofdzaak, enkel toegang had tot de niet-overdekte wagons met houten banken en zonder toiletvoorzieningen.

PRAKTISCH

LN april 2003
 Spoorwegmuseum De Mijlpaal, Leuvensesteenweg 30, zaterdag en zondag doorlopend van 10 tot 18 uur.

PRAKTISCH

Heemkring De Semse, Schoolstraat 13, Zemst, zaterdag doorlopend van 10 tot 18 uur.

ERFGOED *weekend*

25 & 26 APRIL

MECHELEN — Volgend weekend vindt in Vlaanderen weer het Erfgoedweekend plaats. Op zaterdag 26 en zondag 27 april kunnen liefhebbers intussen al voor de derde keer hun hart ophalen tijdens allerhande tentoonstellingen en activiteiten. Het Erfgoedweekend is de gelegenheid bij uitstek om op verkenning te gaan naar oude verhalen, voorwerpen en tradities. Thema van deze editie is 'reizen'. Ook in onze regio zetten 24 erfgoedbewaarders hun deuren open. Wij gunnen u al even een blik op wat er zoal te gebeuren staat...

TENISTEN: ILE ROBYN & FOTO'S EN REPRO'S: JOHNNY ROBÉYNS

'Op reis' tijdens Erfgoedweekend

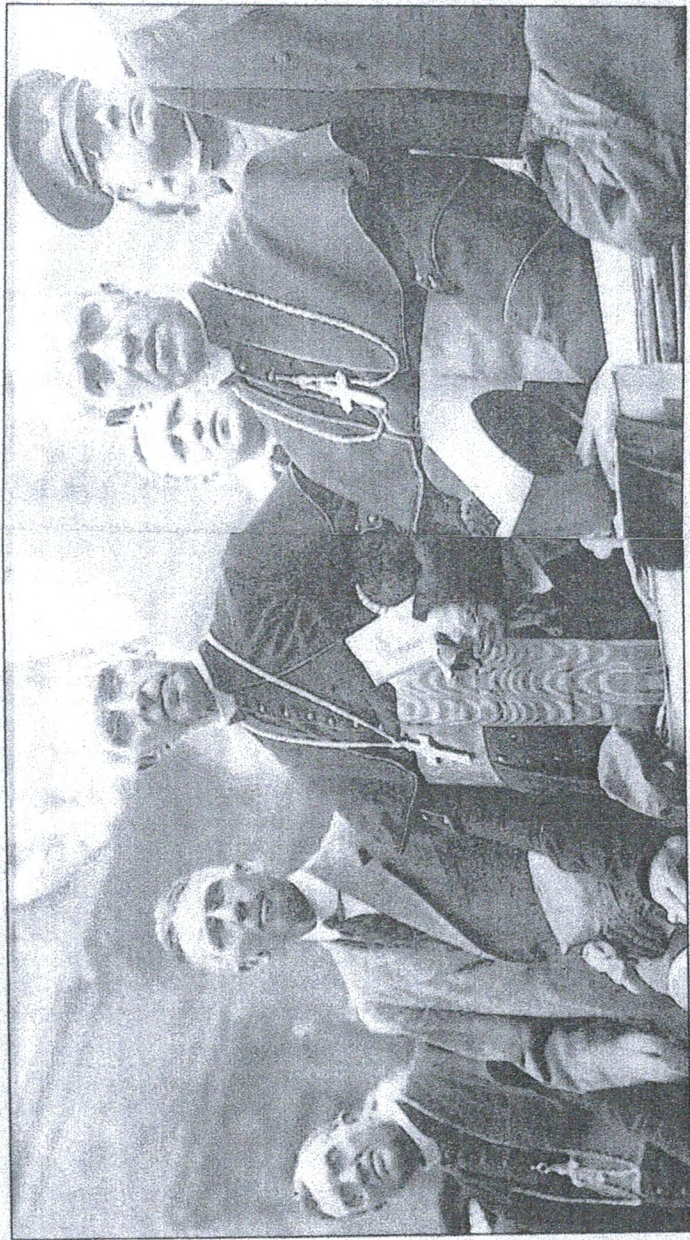
Kardinalen op reis

Xavier de Maistre schreef het boek 'Voyage autour de ma chambre'. Tijdens het Erfgoedweekend wordt dit in het Mechelse historische archief in de Vankestraat herschreven naar 'Voyage autour de la salle de lecture'. De tentoonstelling biedt je een blik op de reizen van kardinalen, priesters en leken, in verre landen of dichtbij.

Zo werd kardinaal Mercier bijvoorbeeld in 1919 uitgenodigd om naar de Verenigde Staten te komen (foto). Hij werd daar als een koning ontvangen. Het werd een ware triomftocht voor de kardinaal. Arbeiders mochten hun werk voor twee uur onderbreken, de lessen werden opgeschort... allemaal omdat kardinaal Mercier op bezoek was, vertelt Alois Jans.

PRAKTISCH

'Voyage autour de la salle de lecture', Mechels Historisch Archief, Vankestraat 6, zaterdag doordopend van 10 tot 12 uur en van 13.15 tot 18 uur.

Archieven open in Duffel en Bornem

- DUFFEL
- BORNEM

In Duffel en Bornem kan je tijdens het Erfgoedweekend op ontdekkingstocht naar je familiale roots of je verdiepen in de lokale heemkunde of streegschiedenis.

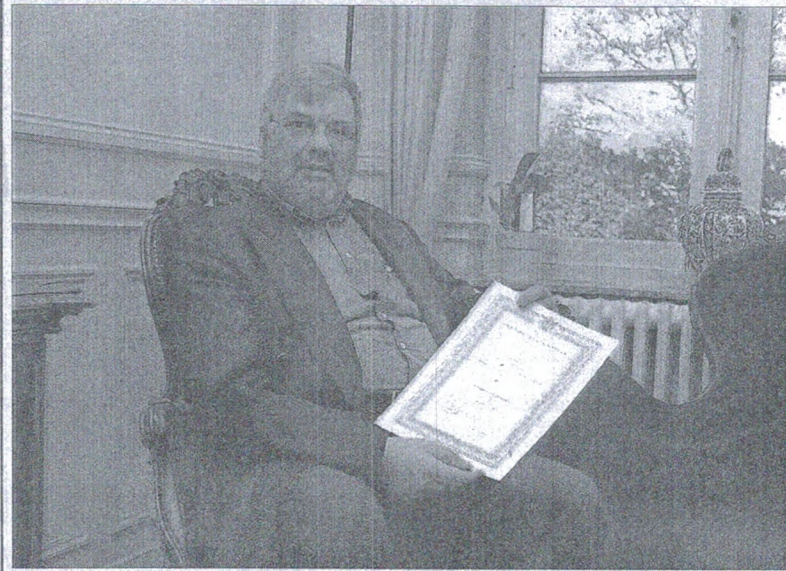
In Bornem is het archief in het Land van Bornem op beide dagen toegankelijk van 10 tot 18 uur. Shuisteren in het Duffelse archief kan enkel op zondag.

Ook in Putte Erfgoedtroef

- PUTTE

Ook in Putte kan je terecht om wat erfgoed op te snuiven. Op zondag 27 april, tussen 10 en 18 uur, kan je een bezoekje brengen aan het Tarchief in Peulis waar oude kaarten van Peulis en omgeving centraal staan. Voor een overzicht van 50 jaar KWB moet je in de parochiezaal van Grasheide zijn en in het Putse heemmuseum is er een expo met meer dan 300 verschillende blikken dozen en een tiental oude fietsen.

L.N april 2003

Universiteit Palermo onderscheidt Jo Vandesande

Haachtenaar Jo Vandesande is aan de universiteit van Palermo, Sicilië, onderscheiden als Academicus Honoris Causa. De voorzitter van de Haachtse Geschiedenis en Oudheid Kring (Hagok) ontving het diploma in aanwezigheid van de aartsbisschop van Palermo en de rector van de universiteit. «Ik organiseer jaarlijks culturele reizen naar Sicilië», zegt Vandesande. Met Hagok deed ik de opgraving van verscheidene historische gebouwen in de regio tussen Leuven, Mechelen en Aarschot, zoals het kasteel Van Roost tussen Haacht en Keerbergen.»

L.N. 17/4/2003 (SJB. Foto Vertommen)

Erfgoed bekoort 200.000 mensen

BRUSSEL - Het derde Erfgoedweekend, dat dit weekend in Vlaanderen en Brussel plaatsvond, heeft zeker 200.000 bezoekers gehaald. Zaterdag hield de regen de mensen nog thuis, maar zondag kwamen geïnteresseerden massaal opdagen. Toppers waren de stad Brussel en de musea, zoals het Museum voor Hedendaagse Kunst in Antwerpen (MuHKA); het SMAK in Gent en de Musea voor Schone Kunsten (MSK). Dit jaar stond het Erfgoedweekend in het teken van alles wat maar enigszins met reizen te maken heeft: reisinfrastructuur, transportmiddelen, reizend erfgoed en zelfs reisverhalen. Op 398 verschillende locaties werden 561 activiteiten georganiseerd.

g.v.a april 2003

Staf Floridor zag Napels op kosten van de Führer

Bij heemkring De Semse in Zemst kan je kennismaken met een aantal reizen die bekende en minder bekende Zemstenaren in het verleden hebben ondernomen. Een van hen, Staf Floridor, reisde heel Europa rond op kosten van de Führer en kan zijn verhaal zelfs nog navertellen.

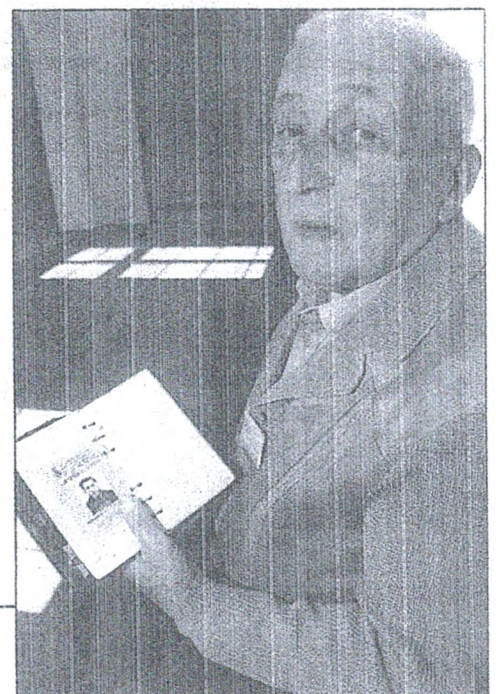
Zemst

Bij De Semse maak je reizen mee van Pieter Paul Rubens die een kasteel had in Elewijt en je volgt landverhuizers naar Engeland in 1914-1918. Je kan ook zien hoe de inwoners te voet of met de fiets op bedevaart gingen naar Scherpenheuvel of Lourdes, of hoe ze hun vrije dag aan de 'Armenzee' beleefden, de kust aan het Blossmeer van Hofstade.

Een van de mooiste verhalen is ongetwijfeld dat van Staf Floridor die 'dankzij' de verplichte tewerkstelling in de periode 1940-1945 de kans kreeg door Europa te reizen: Marseille, Rijsel, Berlijn, Krakau, Odessa, Napels... en dat allemaal op kosten van de Führer. Staf hield een dagboek bij waaruit hij de meest sappige verhalen opdiept. "Zoals de kostprijs voor een *meiske* van plezier. Wilt ge het weten? Ahwel...", lacht Staf.

■ Heemkring De Semse, Schoolstraat 13 in Zemst, zaterdag open vanaf 10 tot 18 uur.

Staf Floridor hield zijn herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog zorgvuldig bij in een dagboek.

Wandelen langs Brabantse dialecten

De provincie Vlaams-Brabant gaat tijdens een reeks wandelingen op zoek naar dialecten. Ze doet dat naar aanleiding van het verschijnen van enkele nieuwe delen van het *Woordenboek van Brabantse Dialecten* (WBD). Die gaan hoofdzakelijk over fauna en flora en daarom worden enkele wandelingen georganiseerd die je met die specifieke woordenschat laten kennismaken.

Leuven

De provincie steunt de realisatie van het *Woordenboek van Brabantse Dialecten* sinds 1995. In 2004 is het werk voltooid. De provincie heeft het project aan voor 300.000 euro gesteund", zegt bestendig afgevaardigde Jean-Pol Ölbrechts.

De meest recente delen handelen over fauna en flora. Die onderwerpen zijn ideaal om via wandelingen kennis te maken met hun benamingen in het dialect."

Van het WBD wordt sinds 1961 gewerkt. Het inventariseert de dialectwoordenschat van de Belgische provincies Vlaams-Brabant, Antwerpen en van de Nederlandse provincie Noord-Brabant. Meer dan 100 plaatselijke dialecten werden bestudeerd. Het woordenboek wint aan belang omdat het de typische dialectwoorden uit een bepaald dorp of gehucht vastlegt en beschrijft en zo vermijdt dat ze verdwijnen.

Meer en meer slijten de dorpsdialecten af. Ze verwijden naar een regionaal dialect. De mensen zelf spreken ook minder dialect. Ze zijn mobieler en komen meer in contact met personen uit andere dialectgebieden. Er komen meer 'gemengde' huwelijken tussen mensen uit de verschillende regio's", stelt taalkundige Miet Ooms van het departement Linguïstiek van de KU Leuven vast. Zij is een van de drie Belgische redacteurs die aan het boek meewerken.

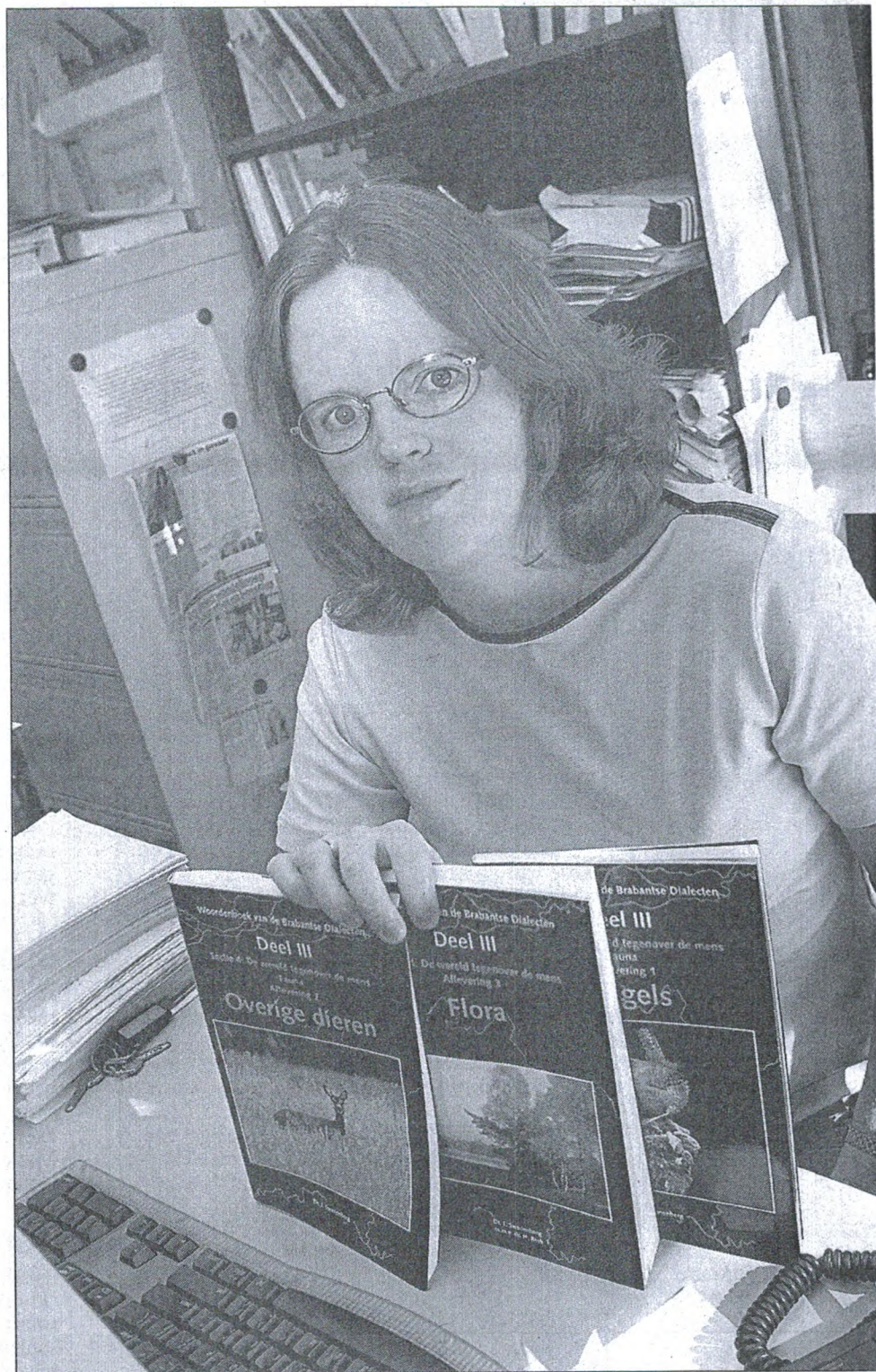
KH

Drie trajecten

De Dialectwandelingen starten telkens om 7.30 uur. Om 9.15 uur vindt het ontbijt plaats en krijgen de deelnemers een uiteenzetting over het *Woordenboek van Brabantse Dialecten*.

- **21 april:** wandeling in het Guuks (Gooik), De Cam, Dorpstraat 67 A.
- **27 april:** wandeling in het Leives (Leuven), La Foresta, Prosperdreef 9, Vaalbeek.
- **11 mei:** wandeling in het Weyts en Avergoems (Elewijt), Elewijtcenter, Tervuursesteenweg 564.

KH

Taalkundige Miet Ooms van de KU Leuven stelt vast dat meer en meer dorpsdialecten verdwijnen.

Foto Dirk VERTOMMEN

GVA 18/4/2003

Met dank aan:

BBL - BANK BRUSSEL LAMBERT

ING

BANK EN VERZEKERINGEN

Tervuursesteenweg 740 Elewijt

d'Oude School

**Damstraat 49
1982 Weerde**

**verenigingen, bedrijven, privé-personen
kunnen d'Oude School huren
voor culturele activiteiten en feesten**

info:

**Marc Mertens
Ketelveldweg 5
1982 Weerde
tel en fax: 015/ 61 59 44**

ultraviolet

bloemen & co

ultraviolet

bloemen & co

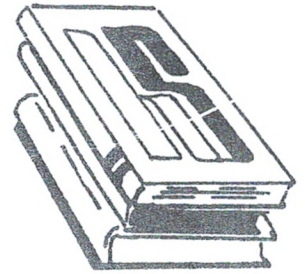
Brusselsesteenweg 86 - 1980 Zemst

tel. & fax 015 61 28 87

BTW BE 463.441.848

open woensdag tot zaterdag 9-19u en zondag 9-18u

Het Streekboek bvba
Vrasenestraat 109
9100 NIEUWKERKEN-WAAS
Tel. 03/777.75.58 - Fax 03/766.44.82
e-mail: hetstreekboek@busmail.net

Eerder verschenen streekboeken – nog beperkt te koop:

- Lennik, focus op verleden en heden (1100 BEF – 27,27 €)
- Evere vroeger / jadis (1450 BEF – 35,94 €)
- Het oude en het nieuwe Diest (1150 BEF – 28,51 €)
- Wemmel (950 BEF – 23,55 €ⁱ)
- Drogenbos een dorp / un village (950 BEF – 23,55 €)
- Anderlecht beelden van toen (950 BEF – 23,55 €)
- Londerzeel – zo was het vroeger (995 BEF – 24,67 €)
- Bouwel in de voorbije 100 jaar (1395 BEF – 34,58 €)
- Lissewege bezocht (995 BEF – 24,67 €)
- 100 jaar Zeebrugge (995 BEF – 24,67 €)
- Gids voor de zwinstreek (795 BEF – 19,71 €)
- Het vroegere Putte en Beerzel (1100 BEF – 27,27 €)
- Lebbeke beelden uit het verleden (1100 BEF – 27,27 €)
- Beernem, mensen van te lande (1150 BEF – 28,51 €)
- Gingelom, mijn dorp (1100 BEF – 27,27 €)
- Een eeuw Oostendse postgeschiedenis belicht (1100 BEF – 27,27 €)
- Scholen, beelden van toen (1100 BEF – 27,27 €)
- De Haan opnieuw bekeken deel 2 (995 BEF – 24,67 €)
- Sint-Pieters-Leeuw (1495 BEF – 37,06 €)
- Van Vorsselaer tot Vorselaar (1150 BEF – 28,51 €)
- Een beetje ruw maar oprecht, 100 jaar vissersparochie St.-Antonius – Oostende (995 BEF – 24,67 €)
- Eindhout in de spiegel van de 20ste eeuw (1350 BEF – 33,47 €)
- De Veronewijk en haar Kruiskapel – Bertem-Leefdaal (995 BEF – 24,67 €)
- Vorst (Laakdal) in de jaren '30 en '40 (1100 BEF – 27,27 €)
- Meise – onder de toren van Sint-Martinus (1100 BEF – 27,27 €)
- Zwijnaarde eertijds en nu (995 BEF – 24,67 €)
- 100 jaar Bredene-aan-zee in beeld (1100 BEF – 27,27 €)
- Uitkerke, beelden vervlogen in de tijd (1695 BEF – 42,02 €)
- 350 jaar Zandkapel te Noorderwijk (bij Herentals) 1652-2002 (28 €)
- Brussels Airport (ENGELSTALIG) The history of Haren, Melsbroek and Zaventem (40 €)
- Godsheide – grootste gehucht van Hasselt (1533 BEF – 38 €)
- Grembergen overstroomd (1130 BEF – 28 €)
- Kijk op Rotem (25 €)

Bankrelaties:

KB 407-5034721-22
GB 293-0405530-28
DE VAD. 652-5701158-65
H.R. Sint-Niklaas 55.309
BTW BE 455.660.963

AL ONZE PUBLICATIES ZIJN GENAAID GEBONDEN MET HARDE KAFT!

Prijzen te vermeerderen met 3 € (per bestelling!) voor verpakkings- en verzendingskosten.

